

Factsheets

Verkiezingen 2026

Maart, 2026

Demografische ontwikkeling - vergrijzing	4
Weerbaarheid en Veerkracht	5
Menselijke Maat - Dienstverlening	7
Participatie	9
Digitalisering	11
Koers Sociaal Domein	13
IZA, AZWA & GALA	15
Wonen en Zorg	16
Sociale Basis	18
Gezond leven makkelijker maken	20
Arbeidsparticipatie en Participatiewet in Balans	22
Financiële bestaanszekerheid	24
Inburgering	26
Beweging beschermd wonen naar beschermd thuis	28
Zorg en Veiligheid	30
Aanpak Huiselijk geweld en mensenhandel	31
Onderwijs	33
Jeugd: Sociale basis jeugd, jeugdhulp, veiligheid	35
Aansluiting Onderwijs met Arbeidsmarkt en Economie	37
Thuisondersteuning en materiële voorzieningen WMO	39
Maatschappelijke opvang en Oggz (bemoeizorg)	41
Sociaal Wijkteam (SWT)	43
Vluchtelingen	45
Stedelijke ontwikkeling	47
Wonen	49
Omgevingswet (beleidscyclus, Sleutelgebieden RTP, Stadsbouwmeester en Nota omgevingskwaliteit)	51
Cultuur	54
Erfgoed	56
Evenementen	58
Vrijtijdbeleid en citymarketing	59
Economie	61
Energietransitie	64
Klimaat	66
Water	68
Groen en recreatie	70
Maatschappelijke voorzieningen	72
Onderwijshuisvesting	74
Grondbeleid	76
Mobiliteit - Bereikbaarheid	78
Mobiliteit - Mobiliteitstransitie	81
Mobiliteit - Parkeren en Hubs	83
Veiligheid	86
Huishoudelijke afval & grondstoffen en de stadsreiniging	88
Vitale wijken	90
Kapitaalgoederen in de buitenruimte	92
Vechtrand en Zwolle-Zuid/zuid	94
Spoorzone	95

Stadshart	97
Transformatie Oosterenk	98
Holtenbroek	99
Stadshagen	101
Nieuwe Veemarkt (inclusief Meeuwenlaan)	103
Regio Zwolle	105

Demografische ontwikkeling - vergrijzing

Wat speelt er in Zwolle?

De bevolking van Zwolle gaat volgens de prognose verder groeien van 133.000 (2025) naar ruim boven de 150.000 inwoners (2040). Daarbij gaat de bevolking ook vergrijzen: het aandeel ouderen in de bevolking neemt relatief gezien toe (ten opzichte van andere leeftijdsgroepen). In 2040 is het aandeel 65+ naar verwachting 20%, terwijl tegelijkertijd het aandeel jongeren en jongvolwassenen (12-24 jr.) afneemt van 17 naar 14%.

De vergrijzing heeft impact op nagenoeg alle levensgebieden: wonen, inkomen, gezondheid, zorg, economie en welzijn. Met name ouderen in een kwetsbare positie (een klein sociaal netwerk, migratieachtergrond, gezondheidsproblemen, moeite met rondkomen) kunnen hierbij problemen ondervinden. Ook de relatief sterke toename van mensen met dementie, de gelijktijdige afname van beschikbare mantelzorg én de gevolgen van de krappe arbeidsmarkt vragen aandacht.

Ouderen van de toekomst kunnen mogelijk beschikken over andere oplossingen dan de ouderen van nu. Ouderen zijn vaak hoger opgeleid, digitaal vaardiger en technologie biedt nieuwe mogelijkheden voor ondersteuning en hulp. Uit diverse adviezen blijkt dat oplossingen zich niet alleen moeten richten op ouderen zelf, maar ook op de samenleving als geheel: een gezonde, vitale en sociaal sterke samenleving is beter toegerust voor goed ouder worden.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

In 2025 is een eerste verkenning uitgevoerd naar de impact van vergrijzing op Zwolle. Mogelijk vindt in 2026 nog een verdere verdieping plaats.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

In de gehele collegeperiode zal aandacht nodig zijn voor vraagstukken die een relatie hebben met vergrijzing, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, economie, ondersteuning en gezondheid en technologie.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord staat vergrijzing prominent op de agenda. Zowel kansen als risico's worden benoemd. Kansen als het gaat om inwoners die langer gezond zijn en ook een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.

Risico's zijn er als het gaat om de voorbereiding op de toenemende zorgvraag, de kosten daarvan en de tekorten op de arbeidsmarkt. Oplossingen worden gevonden langer thuis wonen, inzet van technologie en meer inzetten op gemeenschapszin.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [De impact van vergrijzing op Zwolle \(2025\), \(ambtelijke verkenning\)](#)
- [Raadsbrief Trends & ontwikkelingen Sociaal Domein 2025](#)
- [Trends & ontwikkelingen Sociaal Domein 2025](#)

Weerbaarheid en Veerkracht

Wat speelt er in Zwolle?

De internationale veiligheidssituatie is instabiel. Geopolitieke spanningen, militaire dreigingen, klimaatverandering, energietransitie en een toenemende digitale afhankelijkheid maken de kans op verstoringen en/of uitval groter. Het gaat om fysieke dreigingen zoals extreem weer, grootschalige stroomuitval én hybride dreigingen, zoals cyberaanvallen, hacks en desinformatie. Maar ook om de dreiging van de activering van artikel 5 van het NAVO-verdrag, waarbij Nederland verplicht wordt een bondgenoot militair bij te staan. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot ontwrichting, maatschappelijke onrust en kunnen ook een verstoring van onze gemeentelijke dienstverlening tot gevolg hebben. Wij hebben als gemeente een centrale rol in het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht, hier werken we samen met onze partners, waaronder de Veiligheidsregio aan. Deze aanpak vraagt om een brede, integrale benadering.

Voor de gemeente Zwolle haar inwoners en ondernemers is nodig dat:

- onze kritieke gemeentelijke processen in crisistijd blijven draaien;
- onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen voorbereid zijn op noodsituaties of situaties van (grootschalige) uitval van voorzieningen en dan weten wat te doen (zelfredzaamheid);
- de gemeente in gesprek gaat met haar maatschappelijke partners en ondernemers om de maatschappelijke weerbaarheid én veerkracht te versterken en afspraken te maken over het continueren van vitale dienstverlening in tijden van crisis;
- we in crisistijd in staat zijn een crisis te managen en daarbij voorbereid zijn op verschillende scenario's zoals langdurige stroomuitval;
- we werken aan de inrichting van (ten minste) 25 noodsteunpunten voor Zwolle die in crisistijd bemenst en voorzien zijn van voldoende middelen.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- We werken aan een integrale en organisatie brede aanpak ter versterking van de weerbaarheid en veerkracht. Er wordt in de komende collegeperiode in elk geval een besluit gevraagd ten aanzien van de implementatie van de maatregelen en de financiën hiervoor.
- Er is (vermoedelijk via de Veiligheidsregio IJsselland) een besluit nodig over het aanwijzen, oprichten en inrichten van ten minste 25 noodsteunpunten inclusief de financiële dekking hiervan.
- Een belangrijk onderdeel van de aanpak is communicatie en bewustwording naar onze inwoners, partners, ondernemers maar ook naar onze eigen collega's. Een communicatieplan Weerbaarheid en Veerkracht zal in het eerste jaar van het nieuwe college worden vastgesteld.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Dit thema is actueel en bovendien is het belangrijk dat hiervoor langjarig aandacht is. Gedurende de gehele collegeperiode zal dit thema frequent terug blijven komen. Nederland zal de komende decennia vaker te maken krijgen met digitale verstoringen, geopolitieke druk en ontregeling van vitale processen. Daarom moeten we bij elke beleidskeuze kijken hoe een wijk, organisatie of voorziening blijft draaien als het tijdelijk tegenzit. Dat raakt ruimtelijke plannen, zorg, informatieveiligheid, toezicht en hoe we met inwoners communiceren.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Er is in het gehele Regeerakkoord Jetten I veel aandacht voor onze (nationale) veiligheid,

weerbaarheid en veerkracht, onder meer gezien de huidige geopolitieke situatie, toenemende cyberaanvallen, hybride, militaire en terroristische dreigingen.

Specifiek in relatie tot de rol van de gemeente wordt over het thema Weerbaarheid en Veerkracht aangegeven dat de hele samenleving betrokken moet worden bij veiligheid en crisisbeheersing. De organisatie hiervan draagt bij aan het versterken van onze paraatheid tegen de dreiging van hybride oorlogsvoering en andere crisissituaties. Gemeenten en veiligheidsregio's werken samen aan de realisatie van buurtcrisisteams die bij rampen en crises kunnen worden ingezet. In het Regeerakkoord wordt ook de urgentie van de Noodsteunpunten onderschreven door ervoor te zorgen dat locaties waar mensen in crisissituaties terecht kunnen hiervoor beschikbaar zijn.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau](#) (VNG, 2025)

Menselijke Maat - Dienstverlening

Wat speelt er in Zwolle?

Naar aanleiding van de uitkomsten van de adviescommissie Kinderopvangtoeslag zetten ook wij als Zwolle in op het verbeteren van de dienstverlening en de ondersteuning van inwoners die de overheid het meest nodig hebben. Hiervoor is een programmaplan 'Menselijke Maat: Vertrouwd en Duidelijk' opgesteld met als ambitie het vertrouwen in de overheid te versterken door met onze communicatie en dienstverlening te werken vanuit vertrouwen, en helder en duidelijk te communiceren. We willen dat inwoners zich gezien, gehoord en begrepen voelen.

Dit thema raakt direct aan het vertrouwen van inwoners in de overheid en aan de wijze waarop de gemeente haar dienstverlening inricht en aanstuurt. De mate waarin menselijke maat structureel wordt toegepast, is mede afhankelijk van bestuurlijke prioritering en sturing.

We onderscheiden 7 bouwstenen, waarvan het versterken van het menselijk handelen organisatiebreed de basis is en waarbij we de relatie van de medewerker met de inwoner centraal stellen.

De andere bouwstenen zijn:

- Inwoners bereiken die ondersteuning nodig hebben (onder andere via Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) en 'een deur overheid');
- Klantonderzoeken (onder andere ontwikkeling Zwols Meethuis voor inwonersbeleving);
- Rechtsbescherming (zorgvuldige besluiten en versterken mediaton);
- Duidelijke taal
- Toegankelijke website (aanpassen website vanuit perspectief inwoner);
- Vereenvoudig van regelingen (met name op het gebied van inkomensondersteuning).

De samenhang tussen deze bouwstenen is bepalend voor het effect in de praktijk. Zonder integrale sturing bestaat het risico dat onderdelen afzonderlijk worden opgepakt, met beperkt zichtbaar effect voor inwoners.

Hoe we op een goede manier menselijk kunnen handelen verschilt per situatie en per keer, het is geen momentopname. Het gaat er niet altijd om wat we leveren, maar ook hoe we het leveren. Het is belangrijk dat we continu weten wat onze inwoners van onze dienstverlening vinden, zodat we hier rekening mee kunnen houden. Naast medewerkers inzicht geven in de beleving van inwoners, is het ook belangrijk dat we de goede randvoorwaarden creëren om het voor medewerkers mogelijk te maken om menselijk te kunnen handelen. Leren en ontwikkelen, innovatieve digitale ondersteuning en het versterken van gezamenlijk leiderschap spelen een belangrijke rol bij deze ondersteuning.

De toepassing van menselijke maat is daarmee niet uitsluitend een uitvoeringsvraagstuk, maar raakt ook aan de inrichting van processen, sturing en ondersteuning. Bij ongewijzigde randvoorwaarden blijft de ruimte voor menselijk handelen kwetsbaar, met name in complexe situaties.

Voor de periode 2021 tot en met 2027 ontvangt Zwolle een bijdrage van de rijksoverheid, de POK gelden. De tijdelijke aard van deze middelen vraagt om tijdige afwegingen over de structurele inbedding van ontwikkelde werkwijzen en instrumenten na 2027.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig

De volgende onderwerpen raken aan vraagstukken rond prioritering, borging en samenhang in de uitvoering, met mogelijke effecten voor capaciteit, sturing en ondersteunende systemen.

- Versterken menselijk handelen door benutten dienstverleningsformules
Dit betekent geen nieuwe set van regels maar een andere manier van kijken naar dienstverlening. In 2025 is in co-creatie met inwoners, medewerkers en tactisch leidinggevende

gewerkt aan het opstellen van zes concept-dienstverleningsformules. In 2026 werken we verder aan borging van de uitkomsten binnen de organisatie waarbij de ontwikkelde dienstverleningsformules het richtinggevend kader vormen.

- Opzetten Signaalmanagement, randvoorwaardelijk voor borging menselijk handelen (doorontwikkeling klant(reis)onderzoeken, Zwolse Meethuis inwonerbeleving, webanalyses, koppelen van diverse dashboards, etc.).
- Een strategische en tactische meerjarenagenda 'leren en ontwikkelen'.

Dilemma's:

Het versterken van de menselijke maat vraagt om voortdurende aandacht. In een omgeving met veel wettelijke kaders, uitvoeringsdruk en complexe opgaven is het een uitdaging om steeds vanuit het perspectief van inwoners te blijven werken. De balans vinden tussen rechtmatigheid, prestatiedruk en responsiviteit richting inwoners blijft een belangrijk aandachtspunt.

Daarnaast groeit het belang van het benutten van data en inzichten uit klantonderzoeken. De opgave is om deze informatie steeds meer integraal te gebruiken, zodat we niet alleen sturen op beleidsdoelen, maar ook op de ervaren dienstverlening en inwonerstevredenheid. Hoe deze gegevens worden ingezet en verantwoord heeft direct invloed op de ruimte die medewerkers ervaren voor responsief en situationeel handelen.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

De tijdelijke POK-middelen lopen waarschijnlijk af per 31-12-2027. Bij ongewijzigd beleid ontstaat het risico dat de ingezette ontwikkeling slechts tijdelijk effect heeft. Structurele borging vraagt om expliciete afwegingen binnen de beschikbare middelen en prioriteiten.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Een paragraaf is gewijd aan 'een betrouwbare en menselijke overheid':

"De overheid en de politiek kunnen meer doen om vertrouwen te vergroten door een menselijk gezicht en een overheid die zich transparant opstelt. En ook met duidelijke taal: als je een brief van de overheid krijgt, dan is die begrijpelijk. Provincies, gemeenten en waterschappen staan voor dezelfde opdracht". Het coalitieakkoord geeft onder andere aan het recht op vergissen en het recht op begrijpelijk taal te gaan verankeren. En het wetvoorstel 'versterking waarborgfunctie algemene wet bestuursrecht' wordt doorgezet. Het wetsvoorstel beoogt de rechtspositie van inwoners te versterken, de menselijke maat te vergroten en bestuursorganen beter toe te rusten voor maatwerk en responsief handelen. Doelen van het wetsvoorstel; verbeteren dienstverlening door de overheid; meer aandacht voor individuele omstandigheden; vroegtijdige informele geschiloplossingen en versterking menselijke maat in besluitvorming.

Mocht de wet aangenomen worden dan betekent dit voor Zwolle het verder werken aan en borgen van de verschuiving van een strikte, regelgerichte aanpak naar een meer flexibele benadering met meer maatwerk, betere communicatie en een proactieve houding om fouten te voorkomen. Dit alles vraagt dan om integrale samenwerking tussen de vakafdelingen en dienstverlening, incl. Juridische zaken om ook het aspect rechtmatigheid te bewaken.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Programmaplan Menselijke Maat](#)
- [Bijhorende raadsbrief](#)

Participatie

Wat speelt er in Zwolle?

Hanza! participatiebeleid voor inwonersparticipatie

Hanza!, het participatiebeleid van de gemeente Zwolle, is in mei 2023 door uw raad vastgesteld. We hebben [Hanza!](#) met een participatief traject ontwikkeld om participatieprocessen zorgvuldig vorm te geven, zodat de belangen en meningen van inwoners bij besluitvorming betrokken worden.

Deze Zwolse aanpak wordt door de gemeente, en ook steeds vaker door externe initiatiefnemers, gebruikt om beleid en projecten te ontwikkelen en uit te voeren, in nauwe samenspraak met inwoners, ondernemers, professionals, maatschappelijke organisaties en eigen medewerkers. Hanza! geeft geen invulling aan overheidsparticipatie of het uitdaagrecht. Eind 2025 is Hanza! geëvalueerd. We scherpen Hanza! op basis van de evaluatie aan. Na de zomer van 2026 ontvangt uw raad dan de aangescherpte versie van Hanza!

Participatieverordening

Op 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden. Als gevolg daarvan moeten gemeenten uiterlijk 1 januari 2027 een participatieverordening hebben vastgesteld. De verordening vervangt de huidige inspraakverordening. Veel ligt al vast. Zo staan de spelregels rondom inwonersparticipatie beschreven in Hanza! Bij de totstandkoming van de participatieverordening gaat het vooral om de uitwerking van het uitdaagrecht. De komende maanden wordt meteen participatief proces de nieuwe participatieverordening vormgegeven. De verordening wordt in het najaar 2026 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad zodat we op 1 januari 2027 een vastgestelde Participatieverordening hebben die de huidige inspraakverordening vervangt.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- We gaan aan de slag met de uitkomsten van de evaluatie van Hanza!
- Participatief proces om te komen tot de participatieverordening

Als het proces rond de totstandkoming van de participatieverordening inzichten oplevert die leiden tot een aanpassing of aanscherping van het participatiebeleid Hanza! dan passen we waar nodig Hanza! hier op aan.

- Uw raad ontvangt na de zomer van 2026 de aangescherpte versie van Hanza!
- Uw raad ontvang in het najaar van 2026 de participatieverordening ter vaststelling.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Ten aanzien van de toepassing van Hanza! blijft communicatie en verwachtingsmanagement een aandachtspunt. Vooral als het gaat om vraagstukken die mogelijk emoties oproepen en waarop mensen graag op alle facetten hun invloed willen uitoefenen. Echter, niet op alle vraagstukken zit op alle onderdelen participatieruimte. Daarom blijft maatwerk belangrijk.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Het coalitieakkoord leidt niet tot aandachtspunten.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Participatieaanpak Hanza! – raadsbesluit 30 mei 2023](#)
- [Raadsbrief 'Tussenrapportage Hanza! inclusief participatieverordening' - 20 januari 2025](#)
- [Raadsbrief evaluatie Hanza! \(december 2025\)](#)

- [Uitkomsten evaluatie Hanza!](#)
- [Raadsbrief plan van aanpak participatieverordening](#) (december 2025)

Digitalisering

Wat speelt er in Zwolle?

De digitale transitie raakt alle aspecten van samenleving en bestuur; we leven in een *informatiesamenleving*. Zwolle groeit en maakt een digitale transitie door: inwoners verwachten snelle, gebruiksvriendelijke online diensten; de gemeente stelt (ethische) kaders en innoveert, samen met maatschappelijke partners zoals kennisinstellingen, om data en slimme systemen in te kunnen zetten om maatschappelijke opgaven te ondersteunen. Het uitgangspunt is dat technologie transparantie, inclusiviteit en de menselijke maat versterkt – en niet ondermijnt. De ontwikkeling van onze eigen *informatievoorziening* realiseren we bijvoorbeeld door de ontwikkeling en inzet van een digitale tweeling van de stad (Digital Twin). Innovaties zoals hyperautomatisering en AI zijn cruciaal om productiviteit te verhogen en dienstverlening op peil te houden, mede door arbeidsmarktkrapte en vergrijzing. Tegelijk nemen digitale risico's toe: cyberaanvallen, hacks en desinformatie kunnen leiden tot ontwrichting. Het versterken van digitale weerbaarheid is daarom een speerpunt. Zwolle speelt landelijk een actieve rol, bestuurlijk onder meer via de VNG-commissie Informatiesamenleving. Digitalisering moet toegankelijk én veilig zijn, met duidelijke publieke waarden en regie door de overheid.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)? Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Digitale weerbaarheid: uitwerken integrale aanpak en starten programmatische aanpak (2026) voor digitale en hybride weerbaarheid.
- Digitale autonomie en soevereiniteit: oriëntatie op strategische afhankelijkheden in cloud, data en cruciale applicaties, keuze voor Europese/soevereine alternatieven, open standaarden en exit-scenario's; vaststellen van organisatiebrede kaders (architectuur, inkoop, datalocatie)
- Digitale dienstverlening en innovatie: actualiseren digitale strategie, verder implementeren organisatiebreed innovatiemanagement, start projecten voor hyperautomatisering (bijvoorbeeld vergunningen) en deelname aan regionale pilots voor AI-chatbots en cloudafspraken. Toepassen van digitale-twin technologie voor het ondersteunen van de opgaven van de stad. Dilemma's: verandering van werken, benodigde investeringen en schaarse expertise
- Samenwerking: strategisch richten op overheidsbrede samenwerking in het kader van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), de Collectivering bij VNG, het Integraal Zorgakkoord (IZA), DMI en andere digitale ecosystemen.
- Digitale veiligheid: voldoen aan BIO-eisen, voorbereiden op Cyberbeveiligingswet (NIS-2) 2026), versterken interne processen en structurele financiering informatiebeveiliging.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Continuïteit en wendbaarheid: Regelmatig bijstellen digitale strategie; inspelen op nieuwe technologieën zoals generatieve AI en EU AI-verordening.
- Desinformatie en de invloed van digitale platforms op de (lokale) democratie. Zorgen voor een digitale publieke ruimte ('digitaal stadsplein') dat voldoet aan een democratische basislijn (gericht op veiligheid, gelijkheid, inclusiviteit en waarheidsvinding).
- Digitale grondrechten: een versobering van Europese wetgeving op het gebied van privacy en AI-vangrails legt de dilemma's tussen waarden als privacy vs veiligheid, of vertrouwen vs controle deels weer terug bij de lagere overheden.
- Hyperautomatisering: Verdere uitrol met aandacht voor menselijke maat en ethiek.
- Digitale vaardigheden: Structurele bijscholing en aantrekken IT-talent; dilemma door arbeidsmarktkrapte.
- Weerbaarheid integreren: Bij elk beleid toetsen op digitale ontwrichting; investeren in robuuste systemen en crisisoefeningen.
- Samenwerking en standaardisatie: Gemeenten organiseren 80% van digitale taken gezamenlijk; Zwolle moet eigen werkwijze soms aanpassen.
- Sectorale doorwerking: Digitalisering in economie (MKB), energietransitie (smart grids), mobiliteit (realtime data).
 - Digitale inclusie: als overheid willen we innovatie en de menselijke maat elkaar laten

versterken. Dit reikt verder dan toegankelijke digitale diensten; welke rol pakken we - met lokale partners - in groeiende digitale kloof in de Zwolse samenleving?

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het coalitieakkoord staat opgenomen dat de overheid digitaal betrouwbaar, toegankelijk, efficiënt, en weerbaar moet zijn. Nog altijd worden de kansen van digitalisering voor een efficiëntere overheid onvoldoende benut. Dat gaan we anders doen. De coalitie wil onder andere het volgende doen:

- Digitale autonomie moet het uitgangspunt zijn voor de overheid. We kiezen voor een Europese digitale infrastructuur, bouwen strategische afhankelijkheden in cloud, data en cruciale systemen doelgericht af, en we splitsen grote projecten op zodat meer Nederlandse en Europese mkb'ers kunnen meedoen.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Nederlandse Digitaliseringsstrategie 2025 – “Samen versnellen” \(Rijksoverheid\)](#)
- [Digitale Agenda Gemeenten 2028 \(VNG, 2024\)](#)
- [Handreiking Weerbaarheid en Veerkracht op lokaal niveau \(VNG, 2025\)](#)
- [Waarde\(n\)volle Digitale Transitie – vijf richtinggevende principes \(Gemeente Zwolle, 2023\)](#)
- [Home | Smart Zwolle](#)
- [DMI-ecosysteem](#)
- [Zicht op Nederland | Zicht op Nederland](#)

Koers Sociaal Domein

Koers Sociaal Domein Zwolle 2024-2030

In 2024 heeft de gemeenteraad de Koers Sociaal Domein 2024-2030 vastgesteld. Dit is nu het richtinggevend kader voor beleid en uitvoering in het sociaal domein in Zwolle.

Bouwen op de kracht van de samenleving

Als gemeente Zwolle willen we dicht bij inwoners staan. Dat doen we door te luisteren naar behoeften en te kijken naar wat mensen écht nodig hebben aan hulp en ondersteuning. We werken vanuit de gemeenschap en sluiten aan bij de leefwereld van inwoners. Door investeringen in het sociaal domein en in de fysieke leefomgeving dragen we bij aan een sterke sociale basis in de stad. Die basis is cruciaal voor allerlei huidige en toekomstige vraagstukken als weerbaarheid, veiligheid, polarisatie, vergrijzing, druk op de zorg en arbeidsmarkttekorten.

Investeren in duurzame oplossingen

Met de Koers Sociaal Domein werken we aan vier hoofddoelen:

- Sterke sociale basis
- Bestaanszekerheid
- Kansengelijkheid en
- Gezond leven

Daarmee dragen we bij aan de kracht van de samenleving, voorkomen we dat problemen hoog oplopen en dat extra individuele hulp nodig is.

Om dit voor elkaar te krijgen werken we ook over de grenzen van domeinen heen, bijvoorbeeld tussen wonen, zorg en maatschappelijke voorzieningen, jeugd en veiligheid, gezondheid en leefomgeving. En werken we intensief samen met inwoners en partners in de stad. De Participatieraad Zwolle, de Kinderraad en de Jongerenraad adviseren ons en daarnaast organiseren we stadsdialogen.

De onderliggende factsheets van het sociaal domein zijn geordend naar de vier bovenstaande thema's.

Ondersteuning bieden als dat nodig is

Soms is aanvullende ondersteuning nodig. Daarin heeft de gemeente een taak op grond van verschillende wetten. Denk aan hulp bij werk en inkomen of schulden, ondersteuning om zelfstandig thuis te (blijven) wonen, ondersteuning bij het opgroeien en opvoeden, en de zorg voor ouderen en mensen met een beperking. De ondersteuning die we bieden moet aansluiten bij de leefwereld en de brede context van iemands leven. We werken met *Samenspel in de Wijk* op basis van het systemisch gedachtengoed. Door anders te kijken, denken en samenwerken met partners, benaderen we hulpvragen breed en dicht bij inwoners. Vertrouwen en het werken vanuit de principes van de menselijke maat zijn belangrijke waarden die we daarbij hebben vastgelegd. Het Sociaal Wijkteam Zwolle kan voor inwoners die dat nodig hebben, extra ondersteuning inschakelen.

Met het nieuwe rapportagemodel Monitor Koers Sociaal Domein (concept) wil het college jaarlijks met de raad spreken over de ontwikkelingen op de doelen van de Koers Sociaal Domein.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Besluitvorming over (het model van de) Monitor Koers SD
- Besluitvorming op onderdelen van de koers in 2026 (zie overige factsheets SD)

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

De rapportage over trends en ontwikkelingen sociaal domein 2025 geeft inzicht in relevante trends in de samenleving die van invloed zijn op beleid en uitvoering.

Landelijk zijn er verschillende ontwikkelingen die relevant zijn en worden voor de taken van de gemeente in het sociaal domein, bijvoorbeeld het [Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord](#), de [Hervormingsagenda Jeugd](#), het [Houdbaarheidsonderzoek Wmo](#) en de [Participatiewet in Balans](#).

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

De teksten in het regeerakkoord over onder andere preventie en welzijn sluiten in principe goed aan bij de beweging die we met de Koers willen maken. Helaas staan daar bij lange na niet de

benodigde middelen tegenover. Daarnaast grijpen de partijen fors in in de zorg en sociale zekerheid, onder meer in de ouderenzorg, de Wlz, de wijkverpleging, de Ww, het eigen risico, de IVA en de Wia. De exacte (financiële) gevolgen hiervan voor gemeenten zijn nog onduidelijk en afhankelijk van de uitwerking. Tegelijkertijd is het aannemelijk dat de combinatie van deze ingrepen zal leiden tot een groter beroep op gemeentelijke ondersteuning, zoals de Wmo of de bijstand. Via de VNG en de G40 houden we deze ontwikkelingen in het sociaal domein in de gaten en dragen we waar nodig bij aan beïnvloeding.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Koers Sociaal Domein 2024-2030](#)
- [Rapportagemodel Monitor Koers Sociaal Domein \(concept\)](#)
- [Trends & ontwikkelingen sociaal domein](#)

IZA, AZWA & GALA**Wat speelt er in Zwolle?**

Het Integraal Zorgakkoord (**IZA**) richt zich erop om de zorg in Nederland duurzaam, toegankelijk en betaalbaar te houden door in te zetten op preventie en meer samenwerking tussen het sociaal domein en het medisch domein.

In 2025 is het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (**AZWA**) afgesloten. Hierin krijgen gemeenten een belangrijke verantwoordelijkheid: door te investeren in gezondheid en preventie, zoals mentale veerkracht, valpreventie en de aanpak van overgewicht, kunnen zorgvragen worden voorkomen of uitgesteld. Zij richten hiervoor lokale basisfunctionaliteiten en een wijkgerichte infrastructuur in.

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (**GALA**) is een landelijke afspraak tussen gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS om te werken aan een gezonde generatie in 2040. Het richt zich onder andere op preventie en het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Vanaf 2026 wordt het GALA aangepast, waarbij onderdelen worden voortgezet binnen het AZWA.

Zwolle geeft samen met de gemeenten in de regio IJssel-Vecht uitvoering aan het IZA en het AZWA binnen het samenwerkingsverband Samen Gezond IJssel-Vecht (SGIJV). Binnen SGIJV werken gemeenten, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, GGD IJsselland, inwoners en zorgverzekeraar Zilveren Kruis samen aan de doelen van het IZA door de uitvoering van het regioplan. Dit gebeurt binnen de volgende coalities: Gezond leven en preventie, Mentaal welbevinden, Vitaal ouder worden, Zorginnovatie en transformatie, Digitalisering en Arbeidsmarkt.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?**Welke besluiten zijn in deze periode nodig?**

- Besluitvorming over uitvoeringsplan AZWA: in 2026 maakt elke regio afspraken over de uitvoering van het AZWA. Daarbij wordt afgewogen welke activiteiten binnen de beschikbare middelen kunnen worden uitgevoerd en of dit lokaal of regionaal gebeurt. Het resultaat is dat in Zwolle gerichte laagdrempelige ondersteuning is ten behoeve van het gezond leven van Zwollenaren.
- Binnen SGIJV is een transformatieplan mentale gezondheidsnetwerken opgesteld. Uitvoering in Zwolle start in 2026. Dit plan richt zich op het versterken van mentale veerkracht en mentale vaardigheden en het verbeteren van de samenwerking tussen GGZ, huisartsen en het sociaal domein, onder andere door het organiseren van verkennende gesprekken. Het resultaat is dat inwoners eerder passende ondersteuning ontvangen en wachtlijsten GGZ verminderen.
- Doorontwikkeling governance SGIJV: proces gestart in 2025 om gezamenlijke (financiële) verantwoordelijkheid te organiseren voor de uitvoering van het regioplan. Wordt in 2026 verder uitgewerkt.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Vraagstukken voor de komende jaren:

- De druk op het sociaal domein neemt toe: vanuit AZWA en IZA komen meer verantwoordelijkheden naar het sociaal domein. Daarnaast hebben we te maken met ontwikkelingen als vergrijzing. De druk met name op de sociale basis zal de komende jaren toenemen. Kan het sociaal domein deze verwachtingen waarmaken nu ook het sociaal domein onder druk staat door schaarste van personeel?
- IZA en AZWA zetten sterk in op preventie, maar besparingen of effecten zijn pas over jaren zichtbaar. Hoe blijven we investeren in preventie naast mogelijke andere (acute) knelpunten?

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord wordt aangegeven dat het AZWA-akkoord wordt voortgezet. Ook de inzet op preventie en samenlevingsopbouw krijgt aandacht. Daarvoor komen meerjarig incidentele middelen beschikbaar.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Regioplan Samen Gezond IJssel-Vecht](#)

Wonen en Zorg

Wat speelt er in Zwolle?

Wonen en Zorg richt zich op het passend wonen van senioren en aandachtsgroepen*, nu en in de toekomst (woning en woonomgeving).

Senioren

- Sterke toekomstige vergrijzing en veranderende zorgvraag: langer zelfstandig thuis wonen
- Dit vraagt een woningprogrammering die daarop inspeelt: grofweg een derde van de woningen moet geschikt zijn voor senioren, met en zonder zorgvraag (nultreden-woningen, geclusterd wonen (met ontmoetingsruimte) en zorggeschikte woningen (waar zware zorg thuis geleverd kan worden)).

Aandachtsgroepen

- De aandachtsgroepen hebben een urgente woonbehoefte, begeleiding nodig en een kwetsbare positie door bijvoorbeeld gezondheid, sociale omstandigheden of lage inkomens.
- Door een tekort aan woningen verblijven mensen langer dan nodig in een instelling, raken ze vol en kan daar geen nieuwe instroom plaatsvinden. Ook zien we jongeren met een huisvestingsvraag (met een kleine ambulante zorgvraag) die geen woonplek kunnen vinden en daarom in een (te zware) woon-zorg voorziening verblijven.

Huidige ontwikkelingen:

- Wonen en Zorg is een complexe maatschappelijke opgave die alle facetten van de samenleving raakt.
- Krapte op de woningmarkt; onder andere weinig beschikbare betaalbare huurwoningen waar verschillende doelgroepen gebruik van willen maken (bijvoorbeeld aandachtsgroepen, statushouders). Een verbinding tussen het sociaal en fysiek domein is daarbij een vereiste.

*Aandachtsgroepen met een woon-zorg vraag zoals opgenomen in het wetsvoorstel "Wet versterking regie volkshuisvesting": inwoners die uit instellingen (Wlz, maatschappelijke opvang, jeugdzorg, beschermd wonen, forensische zorg) uitstromen, mantelzorgers en -ontvangers.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- In Zwolle zetten we in op woonvormen in vitaal krachtige wijken waarin iedereen een thuis heeft. We zetten in op het creëren van extra woningen voor senioren en aandachtsgroepen. In de wijken met de meeste goedkope huurwoningen staat de leefbaarheid onder druk. We hebben aandacht voor passende zorg en ondersteuning voor inwoners en investeren in het vergroten van de leefbaarheid (sociale basis).
- Wonen, welzijn en zorg in Zwolle wordt onderdeel van het Volkshuisvestingsprogramma (VHP) (Besluitvorming in tweede helft van 2026). In het uitvoeringsprogramma onder het VHP zal er per wijk een uitwerking gemaakt worden wat er nodig is.
- In de regio West Overijssel werken we aan een gezamenlijke uniforme urgentieregeling voor aandachtsgroepen. De Huisvestingsverordening met urgentieregeling (Besluitvorming in vierde kwartaal van 2026) zal de urgentiegroepen (vastgelegd in de Wet versterking regie volkshuisvesting) voorrang geven bij het in aanmerking komen voor vrijkomende sociale huurwoningen.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Het realiseren van passend aanbod voor senioren en aandachtsgroepen (zoals woon-zorglocaties) in de krappe woningmarkt is een urgente opgave, zowel nieuwbouw als in de bestaande woningvoorraad. Er zijn meerdere aandachtsgroepen die allemaal ruimte zoeken.
- De nieuwe uitbreidingen in de stad vragen om een verankering van wonen en zorg in de gebiedsontwikkeling.
- Keuzes in vertaling van veranderende zorgvraag en aanbod van zorg in de toekomst naar de kwantitatieve en kwalitatieve woon(zorg)programmering, in verbinding met een sterke sociale basis in de wijken.
- Inzet op doorstroming en het beter benutten van Wonen-welzijn-zorg: wat voor voorzieningen zijn er nodig? Hoe kunnen we vergrijzing opvangen? Hoe zorgen we voor zorgzame gemeenschappen?

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het coalitieakkoord wordt aandacht besteed aan het verder scheiden van wonen en zorg, wat verstaan moet worden als een beweging naar langer thuis wonen en beperking van de mogelijkheden voor opname in een instelling/verpleeghuis. Hiervoor is een bezuiniging van 90 miljoen ingeboekt. Ook wordt een bezuiniging op de wijkverpleging aangekondigd. Dit alles vergroot de druk op geschikte woningen voor ouderen, woon-zorg-combinaties en extra druk op voorzieningen en ondersteuning.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Actieplan Seniorenhuisvesting](#)
- [Afsprakenkader Ouderenhuisvesting](#)
- [Regionale woonzorgvisie West – Overijssel](#)

Sociale Basis

(Koers sociaal domein pijler: Versterken sociale basis)

Wat speelt er in Zwolle?

De sociale basis bestaat uit alle inwoners, (vrijwilligers)organisaties en netwerken die zich inzetten voor een veilige, gezonde en fijne plek om samen te leven. Als gemeente helpen wij samen met Zwolse organisaties die sociale basis sterker te maken. Zo werken we aan oplossingen die het leven beter en makkelijker maken en aan een sterke, vitale en veerkrachtige samenleving.

De druk op de sociale basis neemt toe door bijvoorbeeld vergrijzing, de groei van de stad en toenemende eenzaamheid. Ook wordt er steeds vaker vanuit het zorgdomein een beroep gedaan op preventieve ondersteuning in de sociale basis om de kosten en de druk op de zorg te beperken. Ook vanuit landelijke en regionale trajecten wordt aan de versterking van de sociale basis veel belang gehecht (zie bijvoorbeeld IZA/AZWA en ontwikkeling weerbaarheid).

De samenleving kan en doet heel veel zelf. Als gemeente bieden we waar nodig extra ondersteuning met professionele of financiële inzet. We ondersteunen wijkverenigingen, zorgen voor buurt-, jeugd- en opbouwwerk, voor sportcoaches, voor informatie en bemiddeling bij vrijwilligerswerk, we ondersteunen mantelzorgers en hun naasten, bieden respijtzorg. Kenmerkend voor de ondersteuning in de sociale basis is dat het nabij en present is, zichtbaar in de buurten, wijken en dorpen waar inwoners samenkomen. Het aanbod is algemeen, voor iedereen en zonder drempels of indicaties toegankelijk.

In 2024 heeft het versterken van de sociale basis een plek gekregen in de Koers Sociaal Domein en is dit door B&W ook benoemd als organisatiebrede opgave. Daarin werkt de gemeente intensief samen inwoners, vrijwilligersorganisaties en partners in onderwijs, welzijn, sport, wonen en zorg dragen hieraan bij. Zij organiseren zich in het Bestuurlijk Overleg Sociale basis en versterken de sociale basis langs vier focusopgaven:

1. Samenkracht versterken
2. Kwaliteit van leven ouderen
3. Opgroeien, opvoeden en veerkrachtige jeugd
4. Gelijke kansen op meedoen van specifieke groepen.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

De raad heeft in de Perspectiefnota 2026-2029 € 4 miljoen beschikbaar gesteld voor het versterken van de sociale basis. In 2026 bereiden we collegebesluiten voor – op basis van een te ontwikkelen kadernota sociale basis – over hoe we die middelen inzetten in 2027 en verder. In januari 2026 is de regisseur voor de Opgave Sociale Basis gestart en zijn er opgaveteams rond de vier focusopgaven met ambassadeurschap en deelname vanuit deelnemende partners gestart. Ook over bekostiging maken we gezamenlijk afwegingen. Er is nadrukkelijk ruimte voor nieuwe initiatieven en innovatie.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Samenwerking tussen gemeente, inwoners, partners, maatschappelijke organisaties en ook bedrijven is cruciaal. Dilemma's daarbij gaan over de wijze van besluitvorming, de verschillende rollen in de samenwerking en de afstemming met andere bestuurlijke tafels.
- Beleidsontwikkeling op het gebied van welzijn, sportstimulering, laaggeletterdheid, bewonersinitiatieven, respijtzorg, wijkaccommodaties, sociale activatie en herstel en het vervolg Uitvoeringsagenda Vrijwilligers- en mantelzorgbeleid.
- De voortdurend stijgende kosten, zowel loonkosten in de welzijns-cao als overhead (zoals energie- en huurkosten van welzijns- en sportlocaties), waardoor het soms lastig is bestaande voorzieningen in stand te houden, laat staan te versterken. Door in het sociaal domein financieel een beweging te maken 'naar de voorkant' - verschuiven van budget van individuele ondersteuning naar collectieve activiteiten en preventie - proberen we hierop te sturen.
- Monitoring van effecten van het versterken van de sociale basis: hoe meet je de effecten van preventie? In 2026 gaan we monitoring van prestaties in de sociale basis vormgeven.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord wordt aangegeven dat het AZWA-akkoord wordt voortgezet. Ook de inzet op

preventie en samenlevingsopbouw krijgt aandacht. In het regeerakkoord staat het voornemen om middelen te verschuiven van de zorg naar zorgzame buurten en gemeenschapsontwikkeling, in totaal 90 miljoen per jaar meerjarig incidenteel. De uitvoering van het VN-verdrag Handicap wordt expliciet genoemd, zonder verdere maatregelen of middelen. Daarmee wordt de gemeentelijke inzet voor het versterken van de sociale basis ondersteund.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Koers Sociaal Domein 2024-2030](#)
- [Actieplan Seniorenhuisvesting](#),
- [Beleidsnota basisvaardigheden en uitvoeringsplan 2025-2026](#),
- [Beleidsnota Zwolse wijkverenigingen](#),
- [Beleidsplan Vrijwilligersondersteuning](#),
- [Uitvoeringsagenda Vrijwilligers en Mantelzorg](#),
- [Subsidieregeling sociale activatie en herstel](#).
- [Uitvoeringsagenda Diversiteit en inclusie](#)

Gezond leven makkelijker maken

(Koers sociaal domein pijler: Gezond leven makkelijker maken)

Wat speelt er in Zwolle?

In Zwolle spelen verschillende gezondheidsuitdagingen. Vergrijzing en met name de dubbele vergrijzing is een van de grootste met een brede maatschappelijke impact. Er komen meer oudere inwoners en inwoners leven gemiddeld langer.

Daarnaast zien we gezondheidsverschillen tussen verschillende inkomensgroepen én tussen vrouw en man en tussen Zwolse wijken. Ook zien we dat de sportdeelname in Zwolle relatief hoog is, maar nog erg verschilt per opleidingsniveau en wijk. Die verschillen willen we verkleinen. Een andere uitdaging betreft de gevolgen van een ongezonde leefstijl en de afnemende mentale gezondheid, vooral bij jonge mensen. Kansrijk opgroeien van baby's, kinderen en jongeren tot sterke volwassenen is een uitdaging.

Daarnaast is aandacht nodig voor een gezonde leefomgeving in de groeiende stad en voor de gevolgen van klimaatverandering op gezondheid.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Het huidige gezondheidsbeleid en het Zwols sportakkoord lopen af eind 2026. Deze stukken zijn gebaseerd op positieve gezondheid, niet de ziekte maar een betekenisvol zelfredzaam en vitaal leven staan centraal. Zorg-, sport- en welzijnspartijen werken hierin samen aan een goede gezondheid.

In 2026 zal aan de Raad een kadernota over Gezond leven makkelijker maken worden voorgelegd. We maken daarin een afweging tussen de huidige prioriteiten en de nieuwe ontwikkelingen.

Aanvullende aandachtsgebieden kunnen zijn: seksuele gezondheid, de afnemende vaccinatiegraad inclusief sporten en de nieuwe Wet suïcidepreventie. De gemeentelijke taken vanuit het AZWA worden ook hierin meegenomen; denk hierbij aan inloopvoorzieningen voor de Jeugdgezondheidszorg en de GGD. Het beleid zal aansluiten op het te ontwikkelen Bewegen Ontmoeten Spelen en Sporten in de buitenruimte (BOSS) beleid.

Bij het nieuwe beleid worden financiële keuzes voorgelegd aan de raad. Daarbij gaat het ook over de (verminderde) inzet van rijks gelden, zoals voor GALA, AZWA, sportakkoord en de gemeentelijke gelden versterken sociale basis.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Besparingen of effecten van inzet op gezondheid zijn pas over jaren zichtbaar en zullen maar deels ten behoeve van de gemeente zelf zijn. Deze opbrengsten zullen ook voor een deel bij de zorgverzekeraar terechtkomen.
- Gezondheid wordt bepaald door leef-, woon- en werkomstandigheden, eigen gedrag van de inwoner en persoonsgebonden factoren. Zowel vanuit sociaal als fysiek, bijvoorbeeld via het beleid ten aanzien van wonen en de leefomgeving, heeft de gemeente hier invloed op.
- Steeds meer beleid ten aanzien van gezondheid wordt steeds meer op regionaal niveau vormgegeven, samen met de andere gemeenten in IJssel-Vecht.
- Door een veranderende manier van sporten en bewegen is een andere kijk op sportinfrastructuur en accommodaties nodig.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord staat een duidelijke focus op preventie. Concrete maatregelen zijn: voortzetten van investering Kansrijke Start en Rijke Schooldag, invoering van een suikertaks, maatregelen om roken en vaperen verder te beperken, verbod op sociale media voor jongeren. Het aanvullend zorg- en welzijnsakkoord wordt doorgezet.

In het regeerakkoord staat het voornemen om middelen te verschuiven van de zorg naar zorgzame buurten en gemeenschapsontwikkeling, in totaal 90 mln per jaar meerjarig incidenteel. De uitvoering van het VN-verdrag Handicap wordt expliciet genoemd, zonder verdere maatregelen of middelen.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Koers Sociaal Domein](#),
- [Beleidsagenda Gezondheid](#),
- [Zwols Sportakkoord II](#)

- [Actieplan sport en bewegen 2016](#)

Arbeidsparticipatie en Participatiewet in Balans

(Koers sociaal domein pijler: Herstellen van bestaanszekerheid)

Wat speelt er in Zwolle?

We hebben in 2024 geconstateerd dat Zwolle meerjarige tekorten heeft op de rijksbudgetten voor het uitvoeren van de Participatiewet. Daarop hebben we een verbeterslag en verandering voorgesteld: onze keten moet beter samenwerken, wat meer uitstroom (naar werk) moet opleveren. Dit staat beschreven in de door de raad vastgestelde visie op Arbeidsparticipatie en Arbeidsmarkt. Bij het vaststellen van deze visie is door de raad ook een taakstelling meegegeven van € 1,5 miljoen in 2028 op het Buig budget (5 ton in 2027).

De beweging is in 2025 verder in gang gezet middels de uitvoeringsagenda arbeidsparticipatie en arbeidsmarkt 2025-2028. Deze beweging is gericht op ketenoptimalisatie, kwaliteitsverbetering en de basis op orde brengen.

In 2026 wordt ingezet op het verhogen van uitstroom en het in beeld krijgen van onze inwoners. We zien vanaf oktober 2025 een lichte daling in het aantal uitkeringen. Het is onduidelijk of deze trend zich voortzet.

In het raadsdebat van 8 december is de wens tot versnelling uitgesproken, wat nu niet lukt door het vollopen van de keten. Versnellen kan onder andere door gerichte groepen in beeld brengen, intensiveren relatie werkgevers en inzet op preventie/ voorkomen instroom. Aandachtspunt blijft de keten, zodat we over een aantal jaar niet voor hetzelfde vraagstuk staan.

Een sterke verbinding tussen economie, arbeidsmarkt en onderwijs is noodzakelijk om vergrijzing, arbeidsmarktkrapte en druk op voorzieningen het hoofd te bieden. Inclusie ("iedereen die kan en wil werken"), verhoging arbeidsproductiviteit, leven lang ontwikkelen en sociale én economische innovatie vormen daarbij belangrijke pijlers.

Ontwikkelingen

- Per 1 januari 2026 is de nieuwe *Participatiewet in Balans* van kracht. De maatregelen in deze wet hebben impact op zowel arbeidsparticipatie als inkomensondersteuning. Een deel van de maatregelen gaat in 2026 van kracht, en een deel later.
- Per 1 januari 2026 is ook de *Wet van School naar Duurzaam Werk* van kracht. De wet beoogt een betere samenwerking tussen onderwijs, doorstroompunt en gemeente.
- Naar verwachting wordt per 1 januari 2027 de *Wet Hervorming Arbeidsmarktinfrastructuur* van kracht. Doel van deze wet is om de dienstverlening voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers op het gebied van werk en scholing te verbeteren.
- We zijn bezig met het formuleren van een ontwikkelopdracht voor Tiem. Dit in het kader van de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot de sociale ontwikkelbedrijven. In het eerste kwartaal 2026 moet deze gereed zijn, waarna we gaan onderzoeken wat het vervolg gaat zijn.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Uitstroom (naar werk) blijft achter op landelijke cijfers en de instroom neemt toe. Beide hebben een negatief effect op de financiën/taakstelling.
- Er is nog een grote opgave in het beter in beeld brengen van de populatie bijstandsgerechtigden. Wij weten dus op dit moment niet goed in hoeverre deze inwoners bemiddelbaar zijn richting de arbeidsmarkt.
- Op dit moment is er geen sluitende (meerjaren)begroting bij Tiem bv. Omdat Zwolle 100% aandeelhouder is betekent dit mogelijk een aanvullende financiële vraag richting gemeente.
- Ketenpartners IO, MO, Tiem en SWT zitten tegen volledige capaciteit aan. Dit kan ten koste gaan van dienstverlening en samenwerking.
- De meerjarige opdrachtverstrekking aan ketenpartners en de jaarlijkse prestatieafspraken komen ter info naar de raad.
- Beleidsregels Wet Taaleis worden door college vastgesteld, kome ter info naar de raad
- Verordening re-integratie wordt door raad vastgesteld.
- Vanuit de *Wet van school naar duurzaam werk*: het nog door B&W vast te stellen regionaal programma, komt ter info naar de raad.
- Vanuit de wet *Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur*: vaststellen (door regionaal beraad) van implementatieplan. Door gemeente Zwolle (nog nader te bepalen door B&W en/of Raad: lokale invulling van Regionaal Werk Centrum (willen we naast minimale ook andere dienstverlening in

Regionaal Werk Centrum?).

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Basis op orde brengen voor arbeidsparticipatie.
- Duurzame plaatsingen van mensen op de arbeidsmarkt.
- Ketenoptimalisatie tussen team Inkomen, SWT en Tiem.
- Arbeidsparticipatie statushouders (B1 Route en de ondertussengroep).
- Het vinden van inwoners die voor beschut werk in aanmerking kunnen komen.
- Uitstroom realiseren.
- Systeemoplossing die de ketenpartners verbindt.
- Het invoeren van spoor 3 van Participatiewet in Balans: dit betreft een cultuuromslag bij onze professionals over de drie ketenpartners heen.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord worden belangrijke veranderingen op het gebied van werk en inkomen aangekondigd: de beperking van de WW-duur, de afschaffing van de regeling voor langdurig arbeidsongeschikten en de snellere verhoging van de pensioenleeftijd. Dit kan leiden tot een hogere arbeidsdeelname, ondersteund door een aantal economie-versterkende maatregelen en meer inzet op Leven Lang Leren. Tegelijk zal de impact op de bestaanszekerheid van inwoners groot zijn en de impact voor de gemeente ook: waarschijnlijk zal het beroep op bijstand en inkomensregelingen stijgen. Het is onduidelijk of hier ook voldoende financiële compensatie tegenover zal staan.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Stand van zaken Herijking visie op participatie \(18 maart 2024 raad\)](#)
- [Visie Arbeidsparticipatie en Arbeidsmarkt](#)
- [Uitvoeringsagenda Arbeidsparticipatie en Arbeidsmarkt 2025-2028](#)
- [Uitvoeringsovereenkomst Tiem 2025-2029](#)
- [Actualisatie Economisch Perspectief \(vastgesteld juni 2025\)](#)
- [Regio Zwolle stapt door \(meerjarige agenda 2024-2028\)](#)
- [Uitvoeringsplan arbeidsmarkt 2025 Regio Zwolle](#)

Financiële bestaanszekerheid

(Koers sociaal domein pijler: Herstellen van bestaanszekerheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Inleiding

Financiële bestaanszekerheid betekent dat mensen genoeg inkomen hebben om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien en mee te doen in de samenleving. Het betekent ook dat er een financiële reserve is voor onverwachte kosten en dat mensen goed omgaan met schulden. In het Beleidsplan Financiële Bestaanszekerheid 2026-2030 (vastgesteld door de Raad) staat hoe we dit willen bereiken. We werken aan het voorkomen van geldproblemen, bijvoorbeeld door voorlichting en het vroeg herkennen van schulden. We bieden hulp bij vragen over geld, zorgen voor regelingen voor inkomen en hulp bij schulden en geven ondersteuning zodat mensen zelfstandig met geld kunnen omgaan.

Cijfers

- In Zwolle zijn 8.900 huishoudens met een laag inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Daarvan hebben 6.100 huishoudens een inkomen tot 110%. Deze huishoudens kunnen gebruikmaken van onze inkomensregelingen.
- In Zwolle hebben 4.610 huishoudens geregistreerde schulden; 7,3% van alle Zwolse huishoudens. Per jaar benaderen we 12.000 huishoudens voor hulpaanbod via vroegsignalering en worden 342 aanvragen gedaan voor schulddienstverlening.

Ontwikkelingen

- De druk op het minimabudget neemt toe: regelingen voor inkomensondersteuning, de afdeling IO en subsidies aan Op Orde en het Jeugdfonds Sport komen onder spanning. We willen inwoners die recht hebben op ondersteuning helpen, maar als iedereen ervan gebruikmaakt, zijn de middelen onvoldoende.
- De maatregelen uit de nieuwe Wet Participatiewet in Balans (moeten) worden geïmplementeerd. Zie factsheet Arbeidsparticipatie en Participatiewet in Balans.
- De *Wet Proactieve dienstverlening* is aangekondigd. Deze wet maakt een verbeterde, proactieve dienstverlening mogelijk voor inwoners met een laag inkomen. Implementatie sluit aan bij het beleidsplan *Financiële Bestaanszekerheid*.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- In 2026 starten we met het uitvoeren van de acties uit het beleidsplan 2026-2030 die binnen de bestaande middelen mogelijk zijn. Daarbij richten we ons onder andere op:
 - Het versterken van de verbinding tussen financiële bestaanszekerheid en andere beleidsterreinen in en buiten het sociaal domein, zoals het programma *Jeugd en Veiligheid* en het *Jeugd- en Onderwijsbeleid*;
 - Het onderzoeken hoe inwoners met beperkte financiële vaardigheden beter ondersteund kunnen worden binnen de Sociale Basis;
 - Het faciliteren van werkgevers zodat zij hun werknemers met geldzorgen effectief kunnen helpen;
 - De *Jongerenaanpak* voor jongeren met (dreigende) schulden wordt in 2026 doorontwikkeld. Daarbij wordt onderzocht hoe aansluiting bij landelijke initiatieven zoals het *Jongeren Perspectieffonds* en *Socialdebt* kan worden gerealiseerd.
- In 2026 wordt een uitvoeringsagenda voor 2027-2030 opgesteld met nieuwe acties in 2027-2030. Hiervoor zijn nog geen financiële middelen gereserveerd. Het college heeft bij vaststelling van het beleidsplan (19-01-2026) toegezegd om bij de begroting 2027 een voorstel te doen voor financiële dekking.
- In het eerste kwartaal van 2026 gaat het Nibud een Minima-effectrapportage (MER) uitvoeren, zodat de effecten zichtbaar worden van het minimebeleid op de financiële positie van onze inwoners met een laag inkomen.
- Gedurende 2026 worden verschillende onderdelen van het project *Verbeteren toegang en vereenvoudigen inkomensregelingen* geïmplementeerd. Dat gaat om het uitkeren van de Kindregeling, het Participatiefonds en de Zorgkostenregeling (vanaf begin 2026). Het 'alles in één keer aanvraag'-formulier (eind 2026) en het doorontwikkelen en borgen in de lijn van het 'Laat geen geld liggen'-platform. Hierover heeft het college een besluit genomen in oktober 2025. Vanaf 2026 wordt bekeken of het ambtshalve uitkeren van de Individuele Inkomenstoeslag (IIT) wenselijk is. De Participatiewet biedt die mogelijkheid, maar het college moet hierover nog besluiten.

- In het voorjaar van 2025 is aan de raad toegezegd dat we, binnen de taakstelling inkomensondersteuning (ingaaande vanaf 2027), onderzoeken hoe we kunnen besparen en vooruitkijken naar toekomstige ontwikkelingen. De resultaten worden in 2026 opgeleverd. In oktober 2025 is een focusweek *Financiële bestaanszekerheid* georganiseerd voor de start van dit proces.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Het Nationaal Programma Armoede en Schulden is in juni 2025 vastgesteld door het demissionaire kabinet. Het is nog onzeker wat het nieuwe kabinet en de coalitie met dit programma van plan zijn en welke gevolgen dat gaat hebben voor ons gemeentelijk beleid.
- Op dit moment is er onvoldoende financiële ruimte om alle ambities uit het beleidsplan 2026-2030 volledig te realiseren.
- Middels het beleidsplan *Financiële Bestaanszekerheid* willen we meer inwoners bereiken met inkomensondersteuning en hulp bij financiële problemen; nieuwe wetgeving en technologie bieden hiertoe nieuwe mogelijkheden. Echter, ontwikkeling en uitvoering vragen om extra investeringen waarvoor nu nog geen geld beschikbaar is.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Een aantal maatregelen uit het regeerakkoord – verkorting WW-duur, afschaffing regeling langdurig arbeidsongeschikten en verdere verhoging pensioenleeftijd hebben mogelijk een forse impact op de financiële bestaanszekerheid. Daardoor wordt een groter beroep op bijstand verwacht. Daarnaast ook een groter beroep op de zorgkostenregeling door verhoging van eigen bijdrage voor de zorgverzekering. Een aantal maatregelen hebben een positieve impact op mensen met een laag inkomen: vaste betaaldag voor maandlasten en noodfonds energie.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Uitgangspuntennotitie Vereenvoudiging van de lokale inkomensregelingen](#)
- [Raadsvoorstel Verbetering toegang en vereenvoudiging inkomensregelingen](#)
- [Beleidsplan Financiële bestaanszekerheid 2026-2030](#)

Inburgering

(Koers sociaal domein pijler: Herstellen van bestaanszekerheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Zwolle voert de regie over de inburgering en participatie van asielstatushouders en gezinsmigranten (WI2021). Hiervoor ontvangt zij een Specifieke Uitkering (SPUK) voor inburgeringsvoorzieningen en een rijksbijdrage aan de algemene middelen voor de uitvoeringskosten. Zij voeren onder andere de brede intake uit, stellen het Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) op en voeren voortgangsgesprekken. De inburgeringsvoorzieningen bestaan uit de B1-route, de Z-route, de Participatieverklaring (PVT), de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), de Onderwijsroute (mbo en hbo), Maatschappelijke Begeleiding (MB), activatietraject, budgetbeheer en financiële training. Hierbij is ook de verbinding met het onderwijs voor jongeren tot 18 jaar betrokken en de transitie van onderwijs naar het Inburgeringstraject.

De uitvoering van de participatie-uren Z-Route en de MAP was tot en met 2025 bij Tiem ondergebracht. In 2026 gaan deze activiteiten over naar andere aanbieders. Deze transitie heeft impact op zowel de uitvoering als het aanbod van deze inburgeringsvoorzieningen; daarnaast zijn er gevolgen voor Tiem en de inburgeraars die nog door Tiem worden begeleid. De gevolgen zullen in de loop van 2026 in beeld worden gebracht.

In 2026 worden naar verwachting de Asielnoodmaatregelenwet en de Wet Tweestatusstelsel door de Eerste Kamer aangenomen. Deze wetten gaan vermoedelijk medio 2026 in werking. Daarnaast treedt op 12 juni het Europese Migratie- en Asielpact in werking. Dit pact heeft vooral gevolgen voor landelijke organisaties zoals het COA en de IND. Wat dit precies betekent voor de lokale uitvoering moet nog worden onderzocht.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Als onderdeel van het uitvoeringskader Inburgering wordt de inzet van verschillende vormen van aanbod verkend ter versterking van de integratie en participatie van statushouders. Het gaat onder meer om een versneld taaltraject, inzet van sleutelpersonen, een handleiding voor Nederlandse ambtenaren, versterking arbeidsparticipatie en activatie voor vrouwen, en een subsidieregeling voor non-formeel aanbod. In 2026 worden de uitkomst van deze verkenningen voorgelegd aan het college.
- Belangrijke voorwaarde voor een goede inburgering is dat statushouders (inburgeraars en ondertussengroep) zo snel mogelijk worden begeleid naar werk. Voor wie dit (nog) niet kunnen is het belangrijk dat zij op andere manieren participeren. We zien dat de uitstroom uit de bijstand (naar werk) onder statushouders achterloopt op de rest van de bijstandpopulatie en dat er additionele dienstverlening nodig is. Hiervoor zijn in de WI2021 geen middelen. Dit valt onder de financiering van de Participatiewet. Daar zijn ook geen extra middelen voor. Tot en met 2025 is deze additionele dienstverlening steeds incidenteel gefinancierd. Zonder extra middelen wordt deze extra begeleiding van statushouders naar werk en participatie in 2026 afgebouwd.
- De gemeente Zwolle heeft een tekort op de specifieke Uitkering (SPUK) voor inburgeringsvoorzieningen. Een belangrijke oorzaak is dat Zwolle relatief veel statushouders heeft die de Onderwijsroute volgen. De rijksbijdrage die wij ontvangen voor de bekostiging van de Onderwijsroute is onvoldoende. Dit tekort vangen we nu nog op vanuit de reserveringsregeling SPUK, maar het totaal van uitstaande verplichtingen voor de inburgeringsvoorzieningen heeft inmiddels het totaalbudget overschreden.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Onderzoek naar de uitvoering van de Inburgering heeft uitgewezen dat er een structureel tekort bestaat op de algemene uitkering voor de uitvoeringskosten van de Inburgering. De aantallen zijn in de loop der jaren fors toegenomen. Daarbij zijn de gemiddelde uitvoeringskosten in Zwolle hoger dan het bedrag waar het Rijk mee heeft gerekend. Dit blijkt ook uit het evaluatieonderzoek van Cebeon dat in opdracht van het ministerie is uitgevoerd en dat begin 2026 verschijnt. Het tekort was de reden dat in 2023, voor de periode 2024 tot en met 2027, extra middelen beschikbaar zijn gesteld. In de nieuwe collegeperiode zal een besluit moeten worden genomen over de periode na 2027.
- In de financiering gaat het Rijk uit van een inburgeringsperiode van 3 jaar. In de praktijk blijkt nu dat een beperkt aantal inburgeraars het inburgeringstraject daadwerkelijk binnen deze 3 jaar

afronden. Dit betekent dat voor deze inburgeraars het traject, en dus ook de begeleiding, nog doorloopt na het derde jaar, zonder dat daar financiering tegenover staat.

- In de financiering van de WI2021 is rekening gehouden met een gemiddelde periode budgetbeheer van een statushouder van 6 maanden. De praktijk is dat statushouders gemiddeld genomen langer in budgetbeheer blijven. Ook hiervoor zijn tijdelijk extra middelen door de raad beschikbaar gesteld tot en met 2027.
- Vanaf 2026 maakt prestatiebekostiging deel uit van de SPUK Inburgeringsvoorzieningen. Van het landelijke budget wordt 90% verdeeld op basis van inwoneraantal en 10% op basis van geleverde prestaties per gemeente. De prestatiebekostiging wordt bepaald door het aantal behaalde inburgeringsdiploma's. Dit heeft als gevolg dat de gemeente vanaf 2026 niet meer 100% van de SPUK voor Inburgeringsvoorzieningen zal ontvangen en dat betere prestaties niet automatisch leiden tot hogere prestatiebekostiging. Dit leidt mogelijk tot financiële knelpunten in de toekomst.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Het verkrijgen van een verblijfsstatus en naturalisatie wordt moeilijker en wordt gebonden aan aanvullende voorwaarden. Kansrijke asielzoekers mogen na drie maanden aan het werk en statushouders krijgen direct een startbaan aangeboden. (hoe nog onduidelijk). De spreidingswet en voorrang statushouders huurwoning voorlopig gehandhaafd (tot er voldoende vaste opvangplekken zijn). De middelen voor de uitvoering van de Wet inburgering zijn al ontoereikend en worden vooralsnog niet verhoogd. Meerjarige financiering achten wij wenselijk.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Uitvoeringskader Inburgering 2021](#)
- **Uitvoeringskader Inburgering 2026 moet hier nog in worden opgenomen wanneer het is vastgesteld;**

Beweging beschermd wonen naar beschermd thuis

(Koers sociaal domein pijler: Herstellen van bestaanszekerheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Achtergrondinformatie

Gemeente Zwolle is centrumgemeente voor beschermd wonen. Beschermd wonen is voor volwassenen met psychische of psychosociale problemen, die (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen wonen, ook niet met hulp van bijvoorbeeld een mantelzorger of met ambulante begeleiding van een hulpverlener. Er wordt 24/7 toezicht en begeleiding geboden.

Vanuit de Norm voor Opdrachtgeverschap zijn afspraken gemaakt over de regionale samenwerking tussen gemeenten, om goede ondersteuning te kunnen bieden aan inwoners die aangewezen zijn op beschermd wonen. Deze afspraken zijn vastgelegd in een centrumregeling, die elke gemeenteraad in de regio heeft vastgesteld. Gemeente Zwolle is voorzitter van het bestuurlijk overleg Wmo, waar beschermd wonen onder valt.

In de regio en in Zwolle zijn we volop bezig met de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Dit houdt in dat Zwolle zich blijft inzetten om in de thuissituatie passende zorg voor (psychisch) kwetsbare inwoners te organiseren. Onder beschermd thuis wordt verstaan dat een inwoner met een psychische of psychosociale kwetsbaarheid zelfstandig kan wonen met (intensieve) begeleiding.

Regionale ontwikkelingen

- Doordecentralisatie beschermd wonen (met als uitgangspunt: de zorg dicht bij huis organiseren en lokale gemeenten worden financieel zelf verantwoordelijk): er is nog geen duidelijkheid wanneer de doordecentralisatie van beschermd wonen daadwerkelijk gaat plaatsvinden. Met de komst van het nieuwe kabinet moet duidelijkheid worden geboden. Als de doordecentralisatie gaat plaatsvinden, heeft dit impact op de financiën. Verwachting is dat dit zowel voor de regio als voor lokaal Zwolle nadelig gaat uitpakken, in de zin dat we minder middelen gaan ontvangen.
- Het organiseren van het alternatief voor begeleid wonen (nu nog onderdeel van beschermd wonen): regionaal is in 2022 besloten om met het product begeleid wonen te stoppen en is de opdracht meegegeven aan de lokale gemeente om een alternatief te organiseren. Daarnaast speelt de vraag hoe de huidige begeleid wonen locaties in Zwolle op termijn worden ingezet; voor Geclusterd Wonen Beschermd Thuis, voor beschermd wonen of voor Wlz, forensische zorg of jeugd.

Lokale ontwikkelingen

- Gemeente Zwolle heeft de afgelopen jaren ingezet op verschillende woonprojecten om de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis mogelijk te maken. Zo zijn er verschillende woonprojecten binnen deze beweging gestart: Geclusterd Wonen Beschermd Thuis (GWBT), waarbij een inwoner zelfstandig woont in een community, Kamers met aandacht, Wooncoach en Fase-Z Wonen.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Om de beweging op een goede manier te kunnen inrichten, zijn een aantal randvoorwaarden noodzakelijk die op dit moment dilemma's vormen:

- Stagnatie uitstroom beschermd wonen
Op peildatum 1 juli 2025 verbleven 37 inwoners in beschermd wonen die kunnen uitstromen naar een zelfstandige woning. Zij hebben als wensgemeente de gemeente Zwolle. Dit leidt ertoe dat zwaardere en onnodig dure zorgvormen worden ingezet om een huisvestingsprobleem op te lossen waar lichtere ondersteuningsvormen passender zijn.

Mogelijke oplossing kan zijn:

- Het creëren van voldoende adequate en betaalbare huisvesting ten behoeve van zelfstandig wonen en beschermd thuis
Op dit moment zijn er onvoldoende geschikte woonplekken voor de doelgroep die gebruikmaakt van de verschillende woonprojecten binnen beschermd thuis, waardoor onder andere de uitstroom vanuit BW stagneert. Zie factsheet Wonen en Zorg.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Met name het realiseren van voldoende woonplekken voor de beweging naar beschermd thuis.

Daarbij ook goede door- en uitstroom uit de bestaande woonprojecten. De sociale basis versterken zodat onze inwoners ook daadwerkelijk thuis kunnen wonen. Steunpunten realiseren in de wijk waar inwoners ook buiten kantooruren terecht kunnen.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Ook het regeerakkoord geeft geen uitsluitsel over de 'doordecentralisatie beschermd wonen'. Wel wordt aandacht besteed aan het verder scheiden van wonen en zorg, wat verstaan moet worden als een beweging naar langer thuis wonen en beperking van de mogelijkheden voor opname in een instelling/verpleeghuis. Hiervoor is een bezuiniging van 90 mln ingeboekt. Ook wordt een bezuiniging op de wijkverpleging aangekondigd. Dit alles vergroot de druk op geschikte woningen voor ouderen, woon-zorg-combinaties en extra druk op voorzieningen en ondersteuning.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2021](#)
- [Centrumregeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio IJssel-Vecht | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Document Zwolle - 2 Lokaal uitvoeringsplan van beschermd wonen naar beschermd thuis - iBabs Publiekspitaal](#)

Zorg en Veiligheid

(Koers sociaal domein pijler: Herstellen van bestaanszekerheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Er is een groep kwetsbare inwoners met een opeenstapeling van (persoonlijke) problemen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Als deze problemen te groot worden, kan overlast ontstaan voor de omgeving. Soms kan het leiden tot veiligheidsrisico's. Er kan ook misbruik gemaakt worden van hun kwetsbaarheid, denk bijvoorbeeld aan uitbuiting en mensenhandel. De oorzaken en gevolgen lopen dwars door elkaar heen en zijn even divers als hardnekkig: psychische klachten, verslavingen, falende maatschappelijke integratie, hoog gevarenrisico of een combinatie hiervan, soms in combinatie met een verstandelijke beperking. De laatste jaren zien we in politiecijfers dat zowel het aantal registraties met betrekking tot sociale overlast als de beleving daarvan toeneemt.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Vraagstukken die spelen:

- In het veld van zorg en veiligheid versterken van de netwerksamenwerking naar voorbeeld van *Samenspel in de wijk*. Daaronder vallen ook een goede samenwerking tussen politie en zorg (triage op straat) en het werken met de aanpak voorkomen escalatie (AVE).
- Versterken aanpak complexe problematiek door middel van procesregie.
- Uitvoeren van de afspraken in het project *Grip op zorg* om daarmee effectiever te kunnen optreden tegen overlast vanuit zorgwoningen.

Besluitvorming die we verwachten op de korte termijn:

- Besluit over het voortzetten van de agenda Zorg en veiligheid vanaf 2027, op welke thema's die gericht is en de financiering.
- Regionaal besluit over financiering van de regionale agenda Zorg en veiligheid vanaf 2027.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Zorg en Veiligheid is met nadruk ook een woonvraagstuk. Doordat onvoldoende betaalbare woonplekken beschikbaar zijn, is er stagnatie in de uitstroom van Beschermd Wonen en GGZ. Daardoor zijn er onvoldoende passende plekken voor mensen met complexe problematiek en blijven zij te lang zonder passende zorg. Of staan zij na afronding van de zorg weer op straat. Doordat er onvoldoende betaalbare woningen beschikbaar zijn, verstopt de hele zorgketen.
- Projecten van de regionale agenda Zorg en veiligheid worden tot en met 2027 gefinancierd uit subsidie van ZonMW. Er is nog geen zicht op vervolgfianciering. Er moet worden afgewogen of en hoe deze projecten worden voortgezet.
- De politie heeft landelijk aangegeven minder inzet te willen plegen op zorgmeldingen. Hoe dat in Zwolle vorm krijgt en hoe om te gaan met deze meldingen is een belangrijk thema voor de komende jaren.
- Vanuit de regionale agenda Zorg en veiligheid is een aanzet gegeven voor het ontwikkelen van onvoorwaardelijk wonen in de regio IJssel-Vecht. Vanuit de Vechtdalgemeenten en Steenwijk wordt onderzocht of en hoe daar invulling aan wordt gegeven. Gemeente Zwolle heeft de meeste behoefte aan een dergelijke voorziening. Het proces naar realisatie van de voorziening zal nog een aantal jaren duren en nog vaak onderwerp van gesprek zijn.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord staat een aantal maatregelen opgenomen over het versterken van zogenaamde bemoeizorg en daarmee voorkomen van verward gedrag. Door de invoering van nieuwe wetgeving wil het nieuwe kabinet meer regie over de schotten van verschillende wetten mogelijk maken (dit verwijst naar concept-wet Wams). De relatie met het woningtekort is groot, maatregelen die dat oplossen zijn zeer welkom.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Strategisch Veiligheidsagenda 2023-2026](#)
- [Zwolse agenda zorg en veiligheid](#)
- [202206_regionale-agenda-zorg-en-veiligheid.pdf](#)
- [Landelijke agenda Zorg en Veiligheid](#)

Aanpak Huiselijk geweld en mensenhandel

(Koers sociaal domein Pijler: Herstellen van bestaanszekerheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Huiselijk geweld

In Zwolle is de afgelopen jaren steeds meer aandacht voor en kennis over de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. In deze aanpak wordt goed samengewerkt met Veilig Thuis IJsselland, Centrum Seksueel Geweld Zwolle en Kadera (vrouwenopvang). Met deze organisaties werken we, als centrumgemeente, niet alleen voor Zwolle maar ook voor de regio IJsselland (Deventer, Kampen, Raalte, Olst-Wijhe, Zwartewaterland, Dalfsen, Staphorst, Ommen, Hardenberg en Steenwijkerland). Voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling werken we ook samen met de regio Twente. In totaal zijn er voor de regio IJsselland en regio Twente circa 55 opvangplekken voor slachtoffers van huiselijk geweld (één plek biedt ruimte voor meerdere personen).

Landelijk heeft het Rijk per 2026 extra geld beschikbaar gesteld voor uitbreiding van opvangplekken. In samenwerking met de regio Twente werken we aan het realiseren van circa vier opvangplekken.

Naast de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is er de afgelopen jaren ook steeds meer aandacht voor seksueel grensoverschrijdend gedrag, femicide en intieme terreur. In het kader van preventie is het belangrijk om aandacht te blijven hebben voor het bespreekbaar maken en het signaleren van deze (en andere) vormen van huiselijk geweld en grensoverschrijdend gedrag. Daarbij kan gedacht worden aan voorlichting op scholen en publiekscampagnes zoals Orange the World. Bij de doorontwikkeling van de sociale basis kan dit nog meer een plek krijgen naast alle activiteiten die nu al gebeuren op dit vlak. Daarnaast is het, in het kader van preventie, ook belangrijk om meer aandacht te hebben voor die risicofactoren die bijdragen aan huiselijk geweld, bijvoorbeeld armoede, verslaving en trauma.

Mensenhandel

In Zwolle en omliggende regio IJsselland zien we steeds meer vermoedens en signalen van mensenhandel. Een volledige aanpak van mensenhandel gaat over het voorkomen van mensenhandel tot aan het signaleren en stoppen, waarbij daders worden aangepakt en slachtoffers worden opgevangen en begeleiding krijgen. De meest voorkomende uitbuitingsvormen zijn: criminele uitbuiting, seksuele uitbuiting en arbeidsuitbuiting.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Huiselijk geweld is elke vorm van geweld (fysiek, psychisch, seksueel) gepleegd door iemand uit de huiselijke kring (partner, familielid) en kan zich thuis of elders afspelen, terwijl kindermishandeling een specifieke vorm is waarbij een kind slachtoffer is van dergelijk geweld, inclusief verwaarlozing en getuige zijn van geweld, wat ernstige schade berokkent. Vanuit de Jeugdwet zijn instanties actief als er sprake is van kindermishandeling. De overheid is verplicht kinderen te beschermen en hulp te bieden. Naast Veilig Thuis zijn er drie Jeugdbeschermingsorganisaties actief in de regio en de Raad voor de Kindermishandeling. De huidige aanpak schiet tekort door gefragmenteerde samenwerking (estafettemodel). Het landelijke programma *Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming* beoogt tijdige, passende hulp via een integrale, intersectorale en domein overstijgende aanpak (Zorg, Veiligheid, Straf). Basisprincipes: gezinsgericht, rechtsbeschermend, transparant, eenvoudig en lerend voor 0-100. In Zwolle loopt een pilot waarin casuïstiek gezamenlijk wordt besproken om gedwongen hulp te voorkomen en preventieve interventies in te zetten. Evaluatie volgt in het derde kwartaal van 2027.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

- De druk op opvangvoorzieningen, zoals de vrouwenopvang, is groot. We zien dat bewoners van de opvang steeds langer in de opvang verblijven voordat ze uitstromen. De financiering die gemeenten vanuit het Rijk krijgen voor het bekostigen van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (onder andere Veilig Thuis, vrouwenopvang en het Centrum Seksueel Geweld) komt daarmee onder druk te staan. Er wordt steeds meer ingezet op preventie, het zoveel mogelijk voorkomen door het eerder te herkennen en bespreekbaar te maken.

Bij de uitvoering van de nieuwe aanpak van mensenhandel dienen we een keuze te maken of Zwolle de komende jaren extra wil investeren in de aanpak van mensenhandel in Zwolle en de

omliggende regio. Daarnaast is het nodig om het vergunde en onvergunde sekswerk in Zwolle goed te controleren, omdat we weten dat deze branche gevoelig is voor mensenhandel.

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Omdat de druk op opvangvoorzieningen hoog is, moeten oplossingsrichtingen hiervoor worden verkend.
- Er kan een afweging plaatsvinden in hoeverre we inzetten op seksueel grensoverschrijdend gedrag, femicide, intieme terreur en de aanpak van mensenhandel (en controle op vergund en onvergund sekswerk) de komende jaren.
- Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming: Landelijk besluit over oprichting van een Regionaal Veiligheidsteam (met onder andere Veilig Thuis, Jeugdbeschermingsorganisaties, Raad voor de Kinderbescherming) wordt verwacht. Dit heeft regionale gevolgen en kan leiden tot reorganisatie of nieuwe organisatievorming.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- De verwachting is dat gedurende de gehele volgende collegeperiode de financiering voor de aanpak van huiselijk geweld in brede zin onder druk zal blijven staan. Hierdoor zullen bestuurlijke keuzes over oplossingsrichtingen noodzakelijk zijn.
- Mensenhandel is een thema dat continue aandacht zal blijven vragen omdat het signaleren en aanpakken ervan een proces van de lange adem is.
- Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming: Focus op regionale samenwerking en uitvoering van Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming-projecten. Gemeente werkt toe naar sterke lokale teams, waarbij sociaal wijkteammedewerkers regie voeren bij onveiligheidscasuïstiek. Landelijk traject loopt tot 2030 en brengt nieuwe wetgeving en samenwerkingsvormen die geïmplementeerd moeten worden.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

- Geweld achter de voordeur, is te lang onderschat en verdient meer prioriteit bij hulpverlenende instanties en moet worden gezien als high impact crime.
- Er komt een Nationaal Coördinator en een ketenbrede aanpak.
- Professionals die een rol hebben in de aanpak van geweld tegen vrouwen krijgen adequate training over huiselijk geweld, intieme terreur en de rode vlaggen voorafgaand aan femicide.
- Er wordt vaker ingezet op combizittingen in het straf- en familierecht.
- Daarnaast komt er meer aandacht voor brede bewustwording over hoe met meisjes en vrouwen wordt omgegaan. Dit vergt een gesprek op school en aan de keukentafel.
- Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming: De term: 'in het belang van het kind zetten we de hervorming van de jeugdbescherming door'. Het is nog onbekend hoe de doorvertaling hiervan vorm krijgt.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Regiovisie Huiselijk geweld IJsselland 2021 - 2024 - Huiselijk geweld IJsselland](#)
- Plan van aanpak mensenhandel IJsselland 2022-2026 (geen link beschikbaar)
- [Landelijk Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming](#)
- [Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028](#)

Onderwijs

(Koers sociaal domein pijler: Kansengelijkheid)

Wat speelt er in Zwolle?

We bestendigen de samenwerking met onze partners in en rond onderwijs in de sociale basis volgens het leidend principe *herstel van het gewone leven in het gewone leven*. Wij werken samen met onze partners in en rond onderwijs en kinderopvang op basis van afspraken in de *Strategische onderwijsagenda* en *Uitvoeringsagenda Onderwijs*. Deze lopen af in 2026 en worden vernieuwd vanaf 2027. Belangrijke speerpunten zijn:

- Ondersteunen van de doorlopende ontwikkelijn van kinderopvang naar onderwijs naar arbeidsmarkt. Dit doen we door:
 - o versterken van de ketensamenwerking (kinderopvang, basisonderwijs, middelbaar onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, Doorstroompunt-regio IJssel-Vecht, Arbeidsmarktregio Zwolle). We werken hierin ook samen met onze regionale partners in het kader van het regionaal programma *Van school naar duurzaam werk*;
 - o verbreden en bestendigen van de samenwerking binnen de Campus Kind en Educatie rondom het thema *interprofessioneel leren en werken*;
 - o investeren in Zwolse onderwijsgebouwen via het Integraal Huisvestingsplan (IHP) en wijkgerichte visietrajecten (Holtenbroek, AA-Landen). We verkennen met onze partners in de wijken de mogelijkheden om het (integraal) kindcentrum te positioneren als onderdeel van een bredere maatschappelijke voorziening in de wijken;
 - o stimuleren van gelijke ontwikkelkansen en voorkomen van achterstanden in het onderwijs.
- We streven met onze partners in kinderopvang, onderwijs en zorg om een passende onderwijsplek voor iedere jeugdige in Zwolle te organiseren.
- We streven met onze partners het leidend principe *'geen kind de wijk uit'* na, maar dat vraagt nog om een verdere concretisering: wat betekent dat dan voor onze samenwerking en voor onze positie ten aanzien van onze partners in en rond opvang en onderwijs in de wijk?

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Vaststellen van nieuwe Strategische onderwijsagenda voor de periode na 2026;
- Duurzame visie op en organisatie van nieuwkomersonderwijs in Zwolle;
- Evaluatie Uitvoeringsagenda sociale basis jeugd 2024-2026 (zie factsheet Jeugd).

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Hoe kunnen we de ketensamenwerking organiseren, zodat gemeente en onderwijspartners jeugdigen op een drempelloze manier ondersteunen in hun overstap van onderwijs naar een passende (betaalde) baan?;
- Hoe kunnen we met onze partners in en rond kinderopvang en onderwijs duurzaam samenwerken om onderwijskansen te stimuleren?;
- Ontwikkeling van een domeinoverstijgende aanpak binnen de samenwerking onderwijs, zorg en veiligheid (zie factsheet 6b);
- We continueren de uitvoering van de nieuwe Strategische onderwijsagenda na 2026. Verder zullen we blijven anticiperen op aangekondigde wijzigingen in wet- en regelgeving, zoals op het gebied van leerplicht (Wetsvoorstel terugdringen verzuim).

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord wordt aangekondigd dat de geplande bezuiniging op het onderwijs van € 1,5

miljard wordt teruggedraaid. Daarbij worden verschillende maatregelen aangekondigd over onder andere: versterken basisvaardigheden, terugdringen administratieve lasten en het investeren in leraren. Ook wordt kinderopvang bijna gratis voor werkende ouders. Verder staan er preventiemaatregelen benoemd over bijvoorbeeld het beperken van sociale media-gebruik en gezondheid. Algemene termen over inzet op preventie en normaliseren worden nauwelijks vergezeld van concrete maatregelen en geld.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Koers Sociaal Domein 2024-2030](#)
- [Strategische onderwijsagenda 2022-2026](#) en [Uitvoeringsagenda Onderwijs 2022-2026](#)
- [Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2023-2026](#)
- [Notitie Onderwijskansenbeleid](#)
- [Meerjarenbeleidsplan Leerplicht & Doorstroompuntregio IJssel-Vecht 2026-2030](#)

Jeugd: Sociale basis jeugd, jeugdhulp, veiligheid

(Koers sociaal domein pijler: Kansengelijkheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Zwolle werkt samen met partners aan een sterke sociale basis om kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk te laten opgroeien. De focus ligt op opgroeien, opvoeden en veerkrachtige jeugd via de *Uitvoeringsagenda sociale basis jeugd* en de *Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp*. Investerings gaan onder meer naar jongerenwerk, preventie in jeugd-ggz, Kansrijke Start, mentale weerbaarheid op school en maatjesprojecten. Als hulp nodig is, zetten we vanuit een systemische aanpak specialistische jeugdhulp in. Die hebben we regionaal ingekocht via het Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland. Om schooluitval en criminaliteit te voorkomen, werken we voor jongeren met complexe problemen aan één integrale aanpak. Met het programma Preventie met Gezag werken we aan het voorkomen van afglijden van jongeren naar criminaliteit en het bieden van perspectief.

Feiten en cijfers

Door versterking van de sociale basis en de werkwijze *Samenspel in de wijk* is het aantal jeugdigen met jeugdhulp in Zwolle gedaald, tegen de landelijke trend in. Ook de intensiteit van hulp neemt af. Dit is belangrijk vanwege arbeidsmarktkrapte en financiële houdbaarheid. Tegelijkertijd stijgen de uitgaven door prijsstijgingen en kwaliteitsverbetering bij kleinschalige woonvoorzieningen.

Jaar	NL %	Zwolle %	Aantallen	Begroot	Uitgegeven
2022	13,5	12,8	3444	€45,7M	€44,4M
2023	13,9	12,0	3235	€49,9M	€48,6M
2024	14,0	11,5	3093	€52,2M	€53,8M

Vanwege de landelijke Hervormingsagenda Jeugd hebben we een taakstelling afgesproken oplopend naar € 4,8 miljoen. Daarnaast is bij de begroting 2025 een taakstelling van € 1,2 miljoen toegevoegd vanwege de brede invoering van Samenspel in de wijk. Totale taakstelling vanaf 2027: € 6 miljoen. Taakstelling is tot nu toe gerealiseerd, met uitzondering 2025 waarin door een passende aanpak voor de problematiek van enkele jongeren een overschrijding ontstond van € 1,5 miljoen. De verwachting is dat dit ook nog in 2026 speelt.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Vaststelling concept Regiovisie Jeugdhulp IJsselland (eerste kwartaal 2026)
- Evaluatie Verordening Jeugdhulp Zwolle 2025 (medio 2026)
- Borging Preventie met Gezag
- Evaluatie Uitvoeringsagenda sociale basis jeugd 2024-2026
- Evaluatie Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2023-2026

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Doorontwikkeling en borging van Samenspel in de wijk en monitoring via Dashboard Jeugd.
- Intensieve maatwerkaanpak voor complexe casussen (grote impact op budget).
- Verwachting: piek in dure trajecten is tijdelijk, maar moeilijk te voorspellen.
- Landelijk: Hervormingsagenda Jeugd → nieuwe regelgeving en standaardisatie inkoop specialistische hulp. Verwachte impact voor Zwolle beperkt.
- Rapport Commissie Van Ark (2025) → vervolgdadvies in 2027 voor financieel kader vanaf 2028.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Over het algemeen zijn de maatregelen in het regeerakkoord op het gebied van jeugd en jeugdhulp vrij algemeen: beweging naar preventie, normaliseren, minder ambulante hulp. De voortzetting van de Hervormingsagenda Jeugd wordt wel genoemd maar het recentere rapport van de Cie Van Ark niet, noch welke middelen gemeenten voor dit onderwerp krijgen. Het invoeren van een eigen bijdrage wordt gezien als niet effectief (perspectief G40). Het plan voor de hervorming van de jeugdbescherming is wenselijk, maar wordt nog niet uitgewerkt om te

kunnen beoordelen.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Raadsbrief Eindevaluatie Proeftuin Jeugd 'Samenspel in de wijk'](#)
- [Routekaart Jeugdbeleid Zwolle 2024](#)
- [Deel 2 Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp v2.pdf](#)
- [Hervormingsagenda Jeugd \(2023\)](#)
- [Rapport Commissie Van Ark 'Groeipijn' \(2025\) + VNG-duiding](#)
- [Strategische Veiligheidsagenda 2023-2026](#)
- Programma [Preventie](#) met Gezag

Aansluiting Onderwijs met Arbeidsmarkt en Economie

(Koers sociaal domein pijler: Kansengelijkheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Zwolle wil de kracht en potentie van het Zwolse onderwijs meer zichtbaar maken en benutten. Er zijn 8 instellingen (4 mbo, 4 hbo): Landstede, Deltion, Cibap, Zone College, Windesheim, VIAA, KPZ en Artez en er is universitair aanbod. Onderwijs draagt bij aan een toekomstbestendige economie, sterke arbeidsmarkt en een aantrekkelijke stad met voldoende huisvesting voor studenten en jonge starters. Zwolle positioneert zich als onderwijsstad, met samenhang tussen onderwijs, arbeidsmarkt en economie. Zwolle is dé springplank naar blijvend en passend werk, in Zwolle kies je voor de toekomst.

Grote opgaven zijn:

1. Vergroten van *regionale aantrekkingskracht* bij dalende studentaantallen;
2. Inspelen op structurele *arbeidsmarktkrapte met onderwijs en ondernemers*;
3. Versterken van *innovatievermogen* als randvoorwaarde voor brede welvaart;
4. Verbeteren van *doorlopende ontwikkeling* richting duurzaam werk (regionaal programma *Van school naar duurzaam werk*).

Dit vraagt voor Zwolle wel een beter samenspel tussen de domeinen economie, arbeidsmarkt en onderwijs (EAO). Onderwijs is de ruggengraat van onze regionale economie en een onmiskenbare schakel in een stad in verandering en een economie in transitie (zie ook factsheet Economie). De beschikbaarheid van mensen staat onder druk, we moeten méér doen met minder mensen en willen iedereen duurzaam mee laten doen. Randvoorwaarde: sterke ketensamenwerking (VO, MBO, Doorstroompunt, Arbeidsmarktregio Zwolle).

Vraag van samenleving en raad

Realiseren van een samenhangende aanpak waarbij de kracht van Zwolle als onderwijsstad verder wordt uitgebouwd en benut. Onderwijs is een onmisbare schakel in opleiden van jong talent, leven lang ontwikkelen en kennisvalorisatie. Daartoe werken we samen met de onderwijsinstellingen aan een *Position Paper* voor nieuwe visievorming na 2026.

Doel en perspectief

Zwolle ziet - net als in het recent afgesloten landelijke coalitieakkoord - het beroepsonderwijs - als ruggengraat voor de regionale economie. Zwolle wil haar positie als onderwijsstad verder uitbouwen. Dat betekent aandacht voor:

- De rol en plek van het beroepsonderwijs in het regionale innovatie-ecosysteem (voor Zwolle: de Spoorzone en de Makersfabriek)
- Meer ruimte voor huisvesting van studenten en starters op de arbeidsmarkt.
- Overleg met de Z8 over de ontwikkeling van de onderwijsprofielen
- Samenwerking met de Z8 op het gebied van de positionering van Zwolle als onderwijsstad

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Ontwikkel een visie op Zwolle Onderwijsstad en reserveer middelen voor uitvoering. De huidige Strategische Onderwijsagenda 2022–2026 wordt in 2026 geëvalueerd. Advies: nieuwe visievorming gericht op de langere termijn voor funderend onderwijs en beroepsonderwijs/universiteit. Daarnaast betere aansluiting zoeken bij de economie en arbeidsmarkt van de toekomst.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Vanuit gebiedsvisies onderwijs integraler meenemen als sociale infrastructuur.
- Mogelijke extra investeringen in mobiliteit, veiligheid en innovatiehubs.
- Gemeente heeft geen directe verantwoordelijkheid voor beroepsonderwijshuisvesting, maar wel belang bij afstemming en sturing op onderwijsprofielen gericht op de groei van de stad en brede welvaart.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Het regeerakkoord spreekt over versterking van het beroepsonderwijs (MBO/HBO) door meer stabiele en voorspelbare financiering. Daarnaast wil het kabinet een regionaal investeringsfonds om de relatie tussen onderwijs en bedrijfsleven verder uit te bouwen. Daarmee is de verwachting dat de

keten onderwijs-arbeidsmarkt verder wordt versterkt.

Relevante visies/beleidsnota's

- Strategische Onderwijsagenda 2022-2026 (specifiek thema *Verbinding beroepsonderwijs, arbeidsmarkt en economie*)
- Uitvoeringsagenda beroepsonderwijs 2022-2026
- [Regio Zwolle stapt door 2024-2028](#)
- Agenda Zw8lse 2022-2026
- Economisch Perspectief,
- Uitvoeringsnota Arbeidsparticipatie [Uitvoeringsagenda Arbeidsparticipatie en Arbeidsmarkt 2025 – 2028](#)
- Beleidsnota basisvaardigheden en uitvoeringsagenda 2025-2026

Thuisondersteuning en materiële voorzieningen WMO

(Koers sociaal domein pijler: Kansengelijkheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Inwoners van Zwolle ontvangen maatwerkvoorzieningen als dat nodig is, waaronder thuisondersteuning, een hulpmiddel of aanpassing in de woning. Het sociaal wijkteam van Zwolle voert hiervoor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) uit. Op basis van de Wmo gaat zij met de inwoner na welke hulpvraag degene heeft en welke ondersteuning passend is.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- In het kader van de dubbele vergrijzing die ook in Zwolle speelt (zie ook factsheet Demografie, vergrijzing) focussen we ons op preventie en op het benutten van kansen op de arbeidsmarkt. Daar waar mogelijk geven we de voorkeur aan mogelijkheden in de sociale basis, zodat maatwerkvoorzieningen niet nodig zijn
- De algemene maatregel van bestuur *Reële prijs Wmo 2015* geeft gemeenten de wettelijke verplichting om reële tarieven te betalen aan zorgaanbieders. Dit leidt tot een druk op de tarieven van de Wmo-voorzieningen.
- Een dashboard Wmo nemen we in 2026 in gebruik. We kenschetsen hiermee graag een gericht kwantitatief en kwalitatief beeld op welke wijze maatwerkvoorzieningen bijdragen aan de participatie en kwaliteit van leven van inwoners van Zwolle.
- Voor maatschappelijke participatie (onder meer vrijwilligerswerk, sociale activiteiten, dagbesteding) zetten we in op de verbinding in de keten met de mogelijkheden in de sociale basis en arbeidsparticipatie (onder meer (aangepast) werk).
- We breiden de beschikbaarheid van algemene hulpmiddelvoorzieningen uit, bijvoorbeeld scootmobielen die inwoners van woonzorgcomplexen gratis kunnen lenen. Daardoor maken wij effectiever gebruik van hulpmiddelen en zijn er minder maatwerkvoorzieningen nodig.
- In 2026 en 2027 starten we een aanbesteding op voor *Integrale thuisondersteuning en Dagbesteding arbeidsmatige leeftijd*. De verwachting is dat de tarieven omhoog gaan en de kosten dus zullen stijgen.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Naast bovenstaande ontwikkelingen verwachten we in de collegeperiode:

- De landelijke invoering van een inkomensafhankelijke bijdrage zal in deze collegeperiode plaatsvinden.
- De invoering van de huidige landelijke afspraken met betrekking tot contractstandaarden, gericht op de vermindering van administratieve lasten tussen gemeenten en Wmo-aanbieders/-leveranciers.
- Indien nodig het actualiseren van de Wmo-verordening

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Het regeerakkoord bevat meerdere maatregelen die de uitvoering van de Wmo en de thuisondersteuning direct en indirect raken. Het verder scheiden van wonen en zorg, langer thuis wonen én het bezuinigen op de wijkverpleging zorgen waarschijnlijk voor een toenemend beroep op gemeentelijke ondersteuning. Ook maatregelen over de hervorming van de Geestelijke gezondheidszorg staan genoemd.

Anderzijds wil de regering de eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden herinvoeren, waardoor het beroep op deze ondersteuning (met name door hogere inkomens) zal afnemen. Dit gaat echter gepaard met een uitname uit het gemeentefonds.

Verder zijn maatregelen als verhoging van eigen risico en beperking van vergoedingen voor chronisch zieken van invloed op de verstrekkingen door de gemeente. Het recente Houdbaarheidsonderzoek wordt niet letterlijk genoemd, maar de (on)houdbaarheid ligt wel ten grondslag aan bovenstaande maatregelen

Relevante visies/beleidsnota's

- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 \(Wmo 2015\)](#)
- [Regels over de gemeentelijke ondersteuning op het gebied van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang - Memorie van toelichting Wmo 2015](#)
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning Zwolle 2024](#)

- [Koers Sociaal Domein](#)
- [Eindrapportage houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015](#)

Maatschappelijke opvang en Oggz (bemoeizorg)

(Koers sociaal domein pijler: Kansengelijkheid)

Wat speelt er in Zwolle?

Gemeente Zwolle is centrumgemeente voor maatschappelijke opvang (MO) en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (Oggz). Dit houdt in dat gemeente Zwolle de regionale middelen ontvangt voor het organiseren van MO en Oggz voor de regio IJssel-Vecht*.

De bemoeizorg (Oggz) en toegang maatschappelijke opvang (MO) zijn belegd bij GGD IJsselland. Vanuit een 24-uurs meldpunt pakken zij signalen op over zorgwekkende, zorg mijdende of verwarde inwoners. De achterliggende teams VIA (Vangnet, informatie en advies), Zwerfjongeren en Hygiënische probleemhuishoudens werken aan oplossingen voor complexe zorgvragen. Ook is het (verkennd) onderzoek voor verplichte Ggz belegd bij de GGD. In het eerste halfjaar van 2025 zijn met bij Team VIA 194 meldingen binnengekomen, bij team Zwerfjongeren 37 meldingen en bij Hygiënische probleemhuishoudens 36 meldingen.

Aan inwoners die het niet lukt om zelf een dak boven het hoofd te vinden, bieden we samen met RIBW De Herberg, Leger des Heils, Limor en Creating Balance opvang, al dan niet met benodigde hulp en begeleiding. In het eerste halfjaar van 2025 verbleven 78 inwoners uit de gemeente Zwolle in de opvang. Voor mensen met ernstige verslavingsproblematiek biedt Tactus begeleiding, behandeling en ondersteuning.

Zowel de MO als Oggz lieten de afgelopen jaren forse stijgingen zien. Meer mensen verbleven in de opvang en ze verbleven er langer vanwege gebrek aan uitstroom. Het meldpunt zag vooral de 'niet acute zorgmeldingen' via politie toenemen. En ziet meer mensen met meerdere problemen (zoals combinatie psychische met verslavingsproblemen en schulden, dakloosheid, etc.). Ook uit de ETHOS-telling dak- en thuisloosheid die in april 2025 is gehouden, kwam naar voren dat 602 volwassen en 104 kinderen dak- of thuisloos zijn. Veelal verblijven deze inwoners in onconventionele woonruimtes en tijdelijke woonvormen.

Zwolle heeft zich gecommitteerd aan de nationale ambitie om dakloosheid vóór 2030 uit te bannen. Naast het realiseren van passende opvang en ondersteuning is preventie hierin een belangrijke pijler. Het voorkomen van dak- en thuisloosheid gebeurt o.a. door huisuitzettingen te voorkomen en mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting te vergroten. Bij preventie gaat het ook om het versterken van bestaanszekerheid, bijvoorbeeld door vroegsignalering en voorkomen van escalatie, zodat inwoners voldoende inkomen en stabiliteit hebben om een thuis te behouden.

*Gemeenten Dalfsen, Hardenberg, Kampen, Ommen, Staphorst Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

De hierboven genoemde stijging zorgt voor druk op de beschikbare capaciteit (van menskracht en opvangplekken) bij de ketenpartners. Een belangrijke oplossing is het inzetten op meer beschikbare en passende woonplekken, voor mensen met en zonder een complexe zorgvraag. Hier wordt met de omliggende gemeenten op ingezet. De rijksmiddelen voor MO en Oggz zijn niet toereikend en de benodigde extra middelen zijn tijdelijk via regionale voordelen beschermd wonen opgevangen. Vanaf dit jaar is er een tekort op de begroting.

De (vorige) raad riep op om vóór 1 juni 2026 met een actieagenda dakloosheid te komen. Deze moet (onorthodoxe) maatregelen bevatten voor het tegengaan van dakloosheid op korte termijn. En een voorstel voor activiteiten, inclusief financiële dekking, vóór de behandeling van de begroting 2027. Eerder is al gevraagd om initiatieven voor dak- en thuisloze jongeren (jongerenhuis en bouwdepot). Over de voortgang van deze projecten wordt in 2026 gerapporteerd.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Voor de Oggz is de wens om enkelvoudige casuïstiek in elke regiogemeente meer lokaal, door de sociaal wijkteams te laten opvangen. Dit vraagt nog verdere verkenning, waarbij ondertussen de uitdaging is om de dienstverlening op peil te houden vanwege de toegenomen drukte en complexiteit.

In 2029 wordt waarschijnlijk de ETHOS-telling naar dak- en thuisloos herhaald, als input voor (bij te stellen) beleid. Ook belangrijk is het volgen van de ontwikkeling van de Rijksmiddelen, vanwege mogelijk nieuwe wetgeving met een nieuw financieel verdeelmodel.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord staat een aantal maatregelen opgenomen over preventie, het versterken van zogenaamde bemoeizorg en daarmee voorkomen van verward gedrag. Door de invoering van

nieuwe wetgeving wil het nieuwe kabinet meer regie over de schotten van verschillende wetten mogelijk maken (dit verwijst naar concept-wet Wams). De relatie met het woningtekort is groot, maatregelen die dat oplossen zijn zeer welkom, kunnen (op termijn) invloed hebben op het beroep op de maatschappelijke opvang.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2021](#)
- [Centrumregeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2025 regio IJssel-Vecht](#)
- [Nader uitgewerkte visie maatschappelijke ondersteuning 2023-2027 regio IJssel-Vecht](#)
- [Regionaal uitvoeringsplan maatschappelijk opvang 2023-2027](#)
- [Raadsbrief Uitkomsten ETHOS telling](#)

Sociaal Wijkteam (SWT)

Inleiding

De afdeling Sociaal wijkteam (verder SWT) biedt informatie, advies en ondersteuning op verschillende leefgebieden. Het SWT is er voor inwoners die er zelf niet meer uit komen en die geen oplossing vinden met behulp van hun omgeving of geen hulp vinden in de sociale basis. Het Sociaal wijkteam organiseert tijdelijke ondersteuning die een passend antwoord vindt op de échte vraag en aansluit leefwereld van de inwoner. Oplossingen voor problemen worden zo veel mogelijk gevonden in de omgeving: thuis, op school of in de wijk. De inwoner blijft zo veel mogelijk in regie met focus op gewone oplossingen voor gewone problemen. Dit wordt gedaan vanuit de vastgestelde visie:

- Versterken: We doen wat nodig is;
- Normaliseren: We zorgen dat meer normaal is;
- Tijdelijkheid: We maken onszelf weer overbodig.

Doel en werkwijze

Doel van de ondersteuning is dat de inwoner zichzelf weer kan redden en zonder hulp van het SWT verder kan.

Het SWT beoogt hiermee drie bewegingen te realiseren. Dit sluit aan bij de beweging naar de voorkant die we in het Sociaal domein van Zwolle willen maken:

- Meer oplossen in de sociale basis
- Meer eigen inzet en stevige regie door het SWT
- Minder inzet en een andere rol van de specialistische zorg.

Wanneer ondersteuning met een vrij toegankelijke oplossing in de sociale basis of door het SWT onvoldoende is, dan haalt het SWT er specialistische ondersteuning bij. We blijven daarin intensief samenwerken.

Samenspel in de Wijk is de werkwijze waarmee gemeente Zwolle, SWT en zorgaanbieders inwoners ondersteunen. Om hulp en steun dichtbij inwoners te organiseren was een nieuw samenspel nodig tussen partners in de wijk en het SWT. Dit samenspel is de afgelopen jaren ontwikkeld door samen te leren. Wat klein begon is nu een nieuwe manier van werken in alle wijken en in alle domeinen (jeugd, Wmo en participatie).

We werken met *Samenspel in de Wijk* op basis van het systemisch gedachtengoed. Door anders te kijken, denken en samenwerken met partners, benaderen we hulpvragen breed en dicht bij inwoners. Onze focus ligt op duurzame oplossingen, normaliseren waar mogelijk en het versterken van bestaande relaties in en om de inwoner/ het gezin. Specialistische hulp blijkt dan niet altijd nodig.

Door middel van de inzet van het SWT leveren we een belangrijke bijdrage aan de Koers Sociaal Domein Zwolle 2024-2030, waarin we streven naar een Sterke sociale basis, Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid en een Gezond leven. (Zie ook de factsheet Koers Sociaal domein)

Organisatieontwikkeling

Het SWT is in 2015 gestart en vanaf 2018 een afdeling van de gemeente Zwolle. De gemeenteraad heeft in 2022 de doelen en visie voor het SWT vastgesteld. Vervolgens is de gemeenteraad in 2023 geïnformeerd over de aangescherpte opdracht van het SWT.

Het SWT werkt voortdurend aan de verdere professionalisering van de organisatie. Op basis van de aangescherpte opdracht uit 2024 is de afgelopen jaren gewerkt aan een toekomstbestendige organisatiestructuur. Onderdeel van deze professionalisering is een extra investering in kwaliteit en de wijze waarop we met data werken. Ook hebben we nieuwe rollen ontwikkeld ter versterking van uitvoering en management. Daarbij hebben we mogelijkheden gevonden om de professionalisering van onze organisatie op te vangen binnen de eigen middelen van de afdeling. En ook de komende jaren blijven we zoeken naar slimmere manieren van werken om ons werk efficiënter uit te voeren.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

In 2026 verstevigen we de samenwerking met de sociale basis, zodat inwoners voor hulp en

ondersteuning nog nadrukkelijker in de sociale basis terecht kunnen voor ondersteuning. Als er meer nodig is, kan het SWT worden betrokken.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

De voorstellen van het kabinet Jetten kunnen invloed hebben op de werkzaamheden en de rol van het SWT. Een voorbeeld hiervan is het voorstel om de inzet van huishoudelijke hulp inkomensafhankelijk te maken.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Zie hierboven.

Relevante visies/beleidsnota's

- [Koers Sociaal Domein 2024-2030](#)
- [Rapportagemodel Monitor Koers Sociaal Domein \(concept\)](#)
- [Trends & ontwikkelingen sociaal domein](#)

Vluchtelingen

Wat speelt er in Zwolle?

De huidige opgave en realisatie (tot 1 februari 2026) is als volgt:

Doelgroep	Opgave	Realisatie
Asielzoekers	647 Verdeelbesluit Spreidingswet, waarvan 87 AMV	Meeuwenlaan: 300 opvangplekken tot 1 februari 2027. De Tippe: 400 opvangplekken vanaf medio 2027. Er wordt tijdelijke overbrugging voor de huidige bewoners van de Meeuwenlaan gezocht. Er zijn momenteel 45 opvangplekken voor AMV'ers zonder status.
Statushouders	111 1e helft 2026 + 36 van de taakstelling 2025	Er zijn in 2025 213 statushouders gehuisvest. In januari 2026 zijn er 13 statushouders gehuisvest en is er voor 24 statushouders woonruimte in zicht.
Oekraïense ontheemden	685 Inspanningsverplichting	Met 720 opvangplekken voor Oekraïense ontheemden voldoen wij aan de inspanningsverplichting.

In Zwolle werken we aan een stabiel opvangklimaat. In de samenwerkingsovereenkomst met COA is afgesproken om minimaal 650 duurzame opvangplekken voor asielzoekers en AMV'ers te realiseren. Het is een dynamisch vraagstuk waarbij snel in de waan van de dag geleefd wordt, het risico daarvan is dat we niet toekomen aan duurzame oplossingen en in een crisistand blijven werken.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Zwolle voldoet niet aan de taakstelling Spreidingswet:

- Vanaf medio 2027 kent Zwolle met de opvanglocatie in De Tippe en de AMV-opvanglocaties in totaal 445 opvangplekken, wat betekent dat er nog 205 plekken gerealiseerd moeten worden.

De transitie van tijdelijke- en noodopvang naar structurele huisvesting:

- Op dit moment worden zowel asielzoekers als ontheemden opgevangen in tijdelijke opvanglocaties. Nu de opvang van verschillende doelgroepen voortduurt zijn duurzame, structurele en flexibele oplossingen nodig. Een stabiel opvangklimaat levert zowel een positieve bijdrage aan het welzijn van de bewoners alsook aan het draagvlak in de Zwolse samenleving. Vanaf 2027 krijgen Oekraïense ontheemden een tijdelijke verblijfsvergunning van 3 jaar, wat betekent dat de noodopvang in Oostrenk zal moeten worden vervangen door een meer structurele vorm van huisvesting.
- Naast vluchtelingen en statushouders zijn er veel meer aandachtsgroepen waarvoor dringend opvang en woningen moeten worden gerealiseerd, bijvoorbeeld studenten, spoedzoekers, ouderen en daklozen. Door locaties flexibel in te richten kunnen, afhankelijk van de actuele vraag, verschillende doelgroepen met vergelijkbare behoeften gezamenlijk worden gehuisvest. In mei 2026 gaat hiervoor een specifieke regeling vanuit het Rijk in. Nieuwe huisvestingsconcepten benutten de beperkte ruimte optimaal, leiden tot een groter welzijn van de bewoners, tot meer draagvlak in de maatschappij, terwijl de kosten ten opzichte van de huidige noodopvang voor de maatschappij worden gehalveerd¹. We onderzoeken mogelijkheden voor deze flexibele vorm van opvang.

Taalonderwijs vanaf dag 1 is meedoen vanaf dag 1:

- Het is belangrijk dat nieuwe Zwollenaren zo snel mogelijk onderdeel kunnen uitmaken van onze Zwolse samenleving, het liefst via betaald werk. Door te investeren in vroege deelname in onderwijs en werk wordt de zelfredzaamheid en integratie bevorderd en kunnen problemen worden voorkomen.²

- Voor Oekraïense ontheemden is inburgeren niet verplicht. Dit heeft als gevolg dat zij, voornamelijk door de taalbarrière, veelal werken onder hun niveau en beperkt participeren in de samenleving. Onderzoeken³⁴ tonen aan dat vroege inzet op taalonderwijs en werk tijdens de opvangperiode zorgt voor een betere start en een langdurig positief effect heeft op de maatschappelijke businesscase.
- We onderzoeken nieuwe mogelijkheden om de participatie in de maatschappij voor asielzoekers en ontheemden te bevorderen en vorm te geven binnen Zwolle, onder andere door het onderzoeken van een Zwolse versie van Plan Einstein.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

We verwachten dat er de komende jaren nieuwe en veranderende wetgeving vanuit Den Haag en Brussel op ons af gaat komen. Voorbeelden zijn onder andere:

- het Europees migratiepact
- de Asielnoodmaatregelenwet en Tweestatusstelsel
- de plannen om de voorrang op huisvesting voor statushouders te verbieden
- de verblijfsstatus van Oekraïense ontheemden vanaf 2027⁵.

Het wisselvallige landelijke beleid maakt dat het noodzakelijk is om een Zwols beleid te ontwikkelen waarin we adaptief zijn en waardoor we minder afhankelijk worden van landelijke (politieke) ontwikkelingen.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

- Spreidingswet blijft voorlopig van kracht: we moeten doorgaan met het vinden van vaste opvanglocaties.
- Snellere toegang tot werk voor asielzoekers: kansrijke asielzoekers mogen na 3 maanden werken en er komt extra aandacht voor vroeg taalonderwijs en begeleiding naar werk.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Raadsbrief voortgang vluchtelingen najaar 2025](#)
- [Collegebesluit koers spreidingswet](#)
- [Aanpak opgave vluchtelingen 2023 – 2027](#)
- [Samenwerkingsovereenkomst Gemeente Zwolle - COA](#)
- [Raadsbrief Toezegging onderzoek naar Plan Einstein](#)

Stedelijke ontwikkeling

Ontwikkelprincipes en uitdagingen

Wat speelt er in Zwolle?

Zwolle staat voor grote opgaven: er is dringend behoefte aan woningen en ruimte voor economie, terwijl klimaatverandering, de energie- en mobiliteitstransitie en de wens voor een groene en gezonde leefomgeving steeds belangrijker worden. Ontwikkeling gebeurt met brede welvaart, sociale cohesie en de menselijke maat als uitgangspunt. Omdat de ruimte schaars is, zijn duidelijke keuzes nodig om de groei in goede banen te leiden.

Zwolle ontwikkelt zich verder als hart van de groei regio. In het centrum breidt de binnenstad zich uit richting de Spoorzone en de Nieuwe Veemarkt, waardoor een samenhangend en levendig centrumgebied ontstaat. De Singelzone blijft een voorbeeld van de combinatie van groen, water en stedelijke ontwikkeling. Ook de mobiliteitsstrategie krijgt hier vorm met onder andere centrumhubs en buurthubs, gericht op een groenere en prettigere leefomgeving. Daarnaast wordt gewerkt aan een sterke verbinding tussen stad en land, met toekomstbestendige dorpen in het buitengebied via dorpsplannen.

Zwolle werkt met zes bouwstenen: Wonen, Economie, Mobiliteit, Energie, Water & Klimaat en Groen. We hebben onszelf de ambitieuze opgave gesteld om vóór 2040 ruim 20.000 woningen te realiseren, naast hoge ambities voor de andere thema's. Dit vraagt van de gemeente lef, daadkracht en meer dan alleen faciliteren. Om Zwolle bereikbaar, leefbaar en droog te houden, moet de gemeente de regie nemen over de stedelijke ontwikkeling, binnen de beschikbare middelen en samen met mede- en semi-overheden en andere partners in de stad en regio.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- *Herprioritering Strategische investeringsagenda (SIA)- eerste en tweede kwartaal*

Zwolle ontvangt rijkssubsidies voor openbare ruimte en gebiedsontwikkeling, maar deze hebben voorwaarden in de planning. In 2025 is € 27,4 miljoen toegekend, wat een deel van de kosten dekt. De gemeente moet aanvullend zelf bijdragen om de beoogde versnelling te realiseren. Hierdoor en door het wegvallen van inkomsten uit Hessenpoort is herprioritering van middelen binnen de SIA nodig, wat in het voorjaar bij de coalitieonderhandelingen tot scenario's leidt. Hierin nemen we ook de realisatiestimulans mee (effecten, besteding).

- *Uitvoeringsstrategie gebieden – eerste en tweede kwartaal*

Ook de beschikbare capaciteit is schaars en dwingt tot het maken van keuzes over rolneming en welke gebieden prioriteit krijgen. In het RTP zijn nieuwe gebieden aangewezen voor de ontwikkeling van Zwolle. Keuzes zullen noodzakelijk zijn om voldoende voortgang in de gebiedsontwikkeling te maken omdat niet alles tegelijk kan. Capaciteit, financiën, netcongestie etc en andere schaarse middelen stellen beperkingen. Scenario's zijn beschikbaar bij de coalitie onderhandelingen.

- *Tijdelijke bereikbaarheid*

We werken aan een stedelijke monitoring van de effecten van de verschillende uitvoeringsprojecten in Zwolle. Einddoel is een monitoring waarin we alle maatregelen en onderlinge tijdelijke effecten op bereikbaarheid kunnen monitoren en sturen. Voor de korte termijn willen we dit voor de grootste woningbouw- en mobiliteitsprojecten gaan beoordelen op de grootste knelpunten en welk handelingsperspectief hierbij geplaatst kan worden. Dit zal in het eerste/tweede kwartaal gereed zijn.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Er is een aantal trends en kansen die zich voordoen bij stedelijke ontwikkeling:

- Er is veel focus op deregulering, bijvoorbeeld de rapportage van de commissie STOER. Voor

het deel dat binnen bestaande wetgeving te realiseren is, kan lokaal initiatief worden genomen.

- Er zal een voortdurende kritische blik zijn op risico's, kosten en fasering. Binnen samenwerkingsmodellen wordt meer nadruk verwacht op een actieve rol van overheden om belangen binnen samenwerkingen gelijk te richten. Dit komt samen in de beleidskeuzen in grondbeleid. Actief grondbeleid geeft meer regie aan de gemeente en is nadrukkelijk te overwegen. Daarbij ligt het voor de hand ook kostenverhaal verder uit te werken voor Zwolle omdat daarmee bepaalde bovenwijkse investeringen bekostigd kunnen worden.
- Integrale ontwikkeling: gebiedsontwikkeling is meer dan woningbouw en gaat ook over voorzieningen, mobiliteit, klimaatadaptatie, werken, ruimte om te ontmoeten, waar ook in geïnvesteerd moet worden. Hier hebben we (ook) andere partners, zoals het Rijk voor nodig.
- De van het Rijk verkregen subsidies voor de gebiedsprogramma's bevatten voorwaarden. Het voldoen aan deze voorwaarden is complex omdat van verschillende regelingen gebruik wordt gemaakt en de planning kritisch is.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Belemmeringen: schrappen, versoepelen, versimpelen: Parallel plannen (mogelijk voor Zwolle)

Zelfde categorie: Simpelere regels voor optoppen en splitsen, etc: Dit sluit aan bij het onderdeel wijkversterking uit het RTP. Woningbouw als hefboom voor wijkversterking.

Rest van stedelijke opgave komen terug in de domeinen en gebieden.

Relevante visies/ beleidsnota's

- AOS (Mobiliteit)
- Ruimtelijk toekomstperspectief

Wonen**Wat speelt er in Zwolle?**

We willen al onze inwoners een passend (t)huis kunnen bieden (Perspectiefnota 2025-2028). Zover is het nog niet. Ook in Zwolle kampen we met een tekort aan woningen. En dat gecombineerd met een forse groei van het aantal inwoners betekent dat de bouw van nieuwe woningen onze grootste opgave is voor de komende periode. De woondeal 'Wonen met kwaliteit' (december 2022) met de provincie stelt Zwolle voor een realisatie van 9000 woningen van 2024 tot en met eind mei 2030.

Zwolle wil ook een (t)huis bieden aan verschillende doelgroepen zoals studenten, gezinnen, statushouders, alleenstaanden en ouderen. De veranderende demografie door vergrijzing vraagt om aanpassingen in het woningaanbod en meer 'geschikte' woningen. Met de nieuwe Woonvisie Zwolle 'Ruimte voor Wonen 2017 – 2027' willen we onderbouwd en in samenwerking met alle woonpartners beter kunnen sturen op onze gezamenlijke ambities voor Wonen in Zwolle.

We streven de volgende doelen na:

1. Versnelling woningbouw: We verbeteren de samenwerking met provincie, markt en corporaties. We hebben de productie op peil krijgen en houden dit zo (Woondeal).
2. We monitoren en voeren regie op de woningbouw onderbouwd door data en dashboard met informatie van verschillende gremia (intern- en extern).
3. We programmeren kwalitatief en kwantitatief over de bestaande stad en ontwikkelende stad, dit leidt tot een evenwichtige woningvoorraad voor aandachtsgroepen die toekomstbestendig is. Hiervoor stellen we een Beleidsvisie Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ), Volkshuisvestingsprogramma (VHP), Huisvestingsverordening (HHV) en een Urgentieregeling vast.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?**Welke besluiten zijn in deze periode nodig?**

In het eerste jaar zijn de volgende besluiten nodig:

- Huidig college/ huidige raad – eerste kwartaal 2026 - Informeren college uitvoeringsstrategie Programma Wonen en Bouwen
- Nieuw college/nieuwe raad – tweede kwartaal 2026 - Informeren raad via de Woonbrief: Halfjaarlijkse update aan de raad over de woningbouwproductie en beleidsontwikkelingen.
- Nieuw college/nieuwe raad – derde kwartaal 2026 - Besluitvorming Huisvestingsverordening (HHV) en Urgentieregeling.
- Nieuw college/nieuwe raad – vierde kwartaal 2026 - Besluitvorming Volkshuisvestingsprogramma (VHP), Besluitvorming Beleidsvisie Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ)

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Uitwerking woonprogramma voor nieuwe woongebieden Vechtrand en Zwolle-Zuid/Zuid en de bestaande stad.
- Onderbouwing van het afwijken op gebied/plot niveau van het woonprogramma. In relatie tot de totaal opgave van de stad.
- Het borgen van een breed scala van aandachtsgroepen in het woonprogramma. Met als grootste uitdaging het huisvestingsvraagstuk van ouderen met een toenemende zorgbehoefte.
- Kloof tussen capaciteit en ambitie op het gebied van bouwen.
- Betrekken van de woningzoekende in beleid/uitvoering.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Wonen is een van de grootste onderwerpen wat breed en uitvoerig is behandeld. Dit gaat van verruimen en afschaffen van regels, woon-zorg tot grote uitbreidingen. Heeft veel consequenties voor uitvoering van andere stedelijke functies. **Uitgebreide analyse is gemaakt. Zie...**

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Woonvisie](#),
- [RTP](#),
- [Woonbrief](#),
- [Raadsbrief Zwols Actieplan Blijven bouwen](#),
- [Regionale woonzorgvisie](#)

Omgevingswet (beleidscyclus, Sleutelgebieden RTP, Stadsbouwmeester en Nota omgevingskwaliteit)

Wat speelt er in Zwolle?

- A. Doorwerking Omgevingsvisie via de beleidscyclus Omgevingswet
- B. Planontwikkeling Sleutelprojecten uit het Ruimtelijk Toekomstperspectief
- C. Inzet van de Stadsbouwmeester
- D. Nota Omgevingskwaliteit

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- A. Beleidscyclus Omgevingswet: Met de instrumenten uit de landelijke Omgevingswet kan de overheid, waaronder gemeenten, sturen op de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Die instrumenten zijn onder andere de Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma en het Omgevingsplan. De gemeente beschikt over een Omgevingsvisie uit 2021 en een aanvulling daarop het 'Ruimtelijk Toekomstperspectief' (RTP). Een Omgevingsplan is in ontwikkeling. Op korte termijn is het nodig om uit te werken hoe we in Zwolle gaan werken met het instrument 'Omgevingsprogramma', waarmee we integraal, effectief en doelmatig, uitvoering kunnen geven aan de doelen en ambities uit de Zwolse omgevingsvisie en het RTP. Volgens de wet is het college bevoegd om programma's vast te stellen. Een uit te werken vraag is onder andere hoe we de gemeenteraad betrekken bij het opstellen van Omgevingsprogramma's. Werken volgens de beleidscyclus van de Omgevingswet is nieuw. Die beoogt meer integraliteit en een onderscheid tussen strategisch beleid (visie) en daaruit volgend de uitvoering van beleid (omgevingsprogramma). Het vervangt de sectorale beleidsontwikkeling die nu meer gangbaar is. In de ontwerp-Omgevingsvisie is aangekondigd dat we over de inzet van Omgevingsprogramma's in Zwolle eerst een startnotitie opstellen.
- B. Startnotities Sleutelgebieden RTP: Het in juli 2025 vastgestelde Ruimtelijk Toekomstperspectief resulteerde in 5 sleutelprojecten: Stadsrivier, Vechtrand, Zwolle-Zuid/zuid, de Ring en Bedrijventerreinen. In 2026 stellen we voor elk sleutelgebied een startnotitie op. Daarin staan inhoudelijke en procesmatige kaders voor het opstellen van gebiedsvisies voor de sleutelgebieden. Vraagstukken die hier uit voortkomen zijn onder andere:
 - a. Prioritering/fasering planvorming Sleutelgebieden
 - b. Onderlinge relatie Sleutelgebieden
 - c. Wijze van samenwerking met externe partijen (onder andere Rijk, regio, provincie, buurgemeenten en waterschap)
 - d. Wijze van participatie met inwoners, omwonenden en grondeigenaren.

Voor het onderdeel 'Nieuwe uitleglocaties' (Vechtrand en Zwolle-Zuid/zuid) is een aparte factsheet gemaakt.

C. Inzet van de Stadsbouwmeester:

Bij de aanstelling van de eerste Stadsbouwmeester is in 2023 in eerste instantie uitgegaan van een periode van 3 jaar. Bij de vaststelling van de begroting 2026 heeft de raad een motie aangenomen waarbij is vastgelegd dat:

- De inzet van de stadsbouwmeester voor 1 juli 2026 onafhankelijk te laten evalueren, zodat inzichtelijk wordt in hoeverre de beoogde inzet en resultaten zijn behaald.
- De uitkomsten van deze evaluatie tijdig met de raad te delen, zodat bij de behandeling van de begroting 2027 een afweging kan worden gemaakt over het structureel maken, het verlengen of

beëindiging van deze inzet.

De evaluatie wordt in het eerste kwartaal van 2026 opgezet en uitgevoerd, zodat de resultaten van de evaluatie tijdig beschikbaar zijn.

D. Nota Omgevingskwaliteit

De criteria die de gemeente Zwolle toepast bij het beoordelen van de vergunningplichtige uiterlijke verschijningsvorm van gebouwen zijn nu opgenomen in de welstandsnota. De Omgevingswet (ingevoerd per 1 januari 2024) beoogt een verbreding naar sturing op omgevingskwaliteit. Dit houdt in dat de belevings-, gebruik- en toekomstwaarde van de fysieke omgeving, inclusief herkenbaarheid, maat en schaal, afwisseling tussen bebouwd en onbebouwd, en materiaalgebruik centraal zal moeten staan. Het huidige welstandsbeleid van de gemeente Zwolle is daar niet op ingericht. Daarnaast is de inhoud op onderdelen verouderd. Dit vraagt om (minimaal) een update, zodat de gemeente beschikt over de juiste beleidsregels omtrent omgevingskwaliteit. Op basis van deze regels kan vergunningverlening op dit aspect soepel verlopen. Dit kan in de vorm van een Nota Omgevingskwaliteit. Er is een beperkt budget beschikbaar gesteld, hetgeen betekent dat gezocht wordt naar een zo efficiënt mogelijke update van het kader voor Omgevingskwaliteit.

De gemeente Zwolle moet over op een gemeentedekkend Omgevingsplan. De Nota Omgevingskwaliteit is een van de bouwstenen van dit Omgevingsplan. Rond de zomer van 2026 zullen de bouwstenen, waaronder dus de Nota Omgevingskwaliteit, gereed moeten zijn om de deadline van het Omgevingsplan te halen.

Naast het 'Omgevingswet-proof' maken van ons gemeentelijk welstandsbeleid is er behoefte aan een verbetering van het proces en samenwerking met de verschillende adviesorganen binnen het ruimtelijk domein. Denk aan (gemeentelijke) kwaliteitsteams (q-teams) en de Commissie Omgevingskwaliteit (hierna: COK). Er is een werkdocument opgesteld voor de samenwerking met de COK.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Vaststelling definitieve Omgevingsvisie: De gemeente beschikt over een vastgestelde Omgevingsvisie uit 2021 en een in juli 2025 vastgesteld Ruimtelijk Toekomstperspectief. De oorspronkelijke bedoeling was in 2025 een aangevulde Omgevingsvisie vast te stellen op basis van dat RTP. De planning daarvan is gewijzigd om voorkeursrechten maximaal te benutten bij de planvorming van Vechtpoort 1 (onderdeel van Vechtrand) en Zwolle-Zuid/zuid. Dit ook in combinatie met een goed participatietraject in die gebieden. Besluitvorming door de gemeenteraad over de definitieve Omgevingsvisie volgt na vaststelling van gebiedsvisies voor Zwolle-Zuid/zuid en Vechtrand. De verwachting is dat dit in het einde van de collegeperiode kan plaatsvinden.
- Nota Omgevingskwaliteit: evaluatie van de gemaakte werkafspraken met de COK en de werkwijze omtrent kwaliteitsteams.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

- Ruim baan voor nieuwe huizen. Dat is een belangrijke ambitie in het coalitieakkoord van Jetten I. Nieuwe woningen vraagt om ruimte om deze te ontwikkelen en moet in samenhang gezien worden andere opgaven op het gebied van mobiliteit, gezonde leefomgeving, economie, etc. Om de woonopgave in te vullen is het noodzakelijk het beleid op de fysieke leefomgeving op orde te hebben. Dat wil zeggen actueel en ook gericht op de uitvoering. Zo is voor een ieder (inwoner, ondernemer, instelling etc.) helder wat waar (niet) kan. De beleidscyclus uit de Omgevingswet biedt een kapstok om eenduidig, samenhangend en integraal beleid vorm te geven voor de fysieke leefomgeving. Dit in tegenstelling tot de sectorale beleidsontwikkeling

waar we tot op heden vaak mee te maken hebben.

- Nota Omgevingskwaliteit: In het coalitieakkoord Jetten 1 staat: *“We standaardiseren (duurzaamheids-)normen en zien erop toe dat alle gemeenten alle bovenwettelijke eisen aan de bouw schrappen, zodat overal hetzelfde geldt. We sturen erop dat provincies de natuurregels uniformeren zodat ze de bouw niet bemoeilijken. Gemeenten stellen een zo duidelijk mogelijk ruimtelijk kwaliteitskader vast met gestandaardiseerde regels, waarmee het werk van welstandscommissies overbodig wordt”*. Deze ambitie levert spanning op met de in deze factsheet voorgestelde werkwijze met een nota Omgevingskwaliteit en ruimtelijke kwaliteitsteams.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Omgevingsvisie 'Ons Zwolle van Morgen'](#)
- [Ruimtelijk Toekomstperspectief](#)
- [Uitleg van 6 kerninstrumenten uit de Omgevingswet \(o.a. Omgevingsprogramma's\)](#)

Cultuur**Wat speelt er in Zwolle?**

Zwolle groeit de komende jaren. Zwolle heeft een hoge dichtheid aan creatieve opleidingen. Bij Cibap en Artez wordt opgeleid voor kunst, design, ontwerp: disciplines die bijdragen aan transities en innovatie. Muziekopleidingen van Deltion en Artez zijn onderdeel van de sterke muziekketen van Zwolle. We willen talent naar de stad trekken en behouden. Een sterk cultureel aanbod is daarbij essentieel, evenals ruimte voor creatieve makers om zich te vestigen en ontwikkelen in onze stad. De ambitie, vastgelegd in atelierbeleid (2025) is uitbreiding van plekken voor maken en presenteren, inclusief broedplaatsen (groei van 79 naar 139 ateliers in 2030). In het Noorderkwartier, de Rode Hal in de Spoorzone, de Bogenhal is hiervoor ruimte ingetekend. Eind 2025 is de broedplaats NEXT van start gegaan. Geluidskunst en theatergezelschappen vragen in huisvesting specifieke aandacht. Met de groei van de stad groeit ook het belang voor een groter poppodium; Hedon vervult een belangrijke regiofunctie en is een belangrijke schakel in de keten van talentontwikkeling. In de verbinding stad en landschap, leven met water aan beide zijden van de stad, hebben we een unieke propositie voor kunst in de openbare ruimte, zoals de ontwikkeling van het Engelenpad en de verbindingen naar de binnenstad.

In de beeldende kunst hebben we een sterke keten met de Fundatie, het Langhuis, L/NK, Kunst in het Hoogkoor, Anningahof en de Koelwaterhal. Zwolle ontwikkelt zich tot een herkenbare, creatieve en toekomstgerichte Hanzestad. Zwolle 800 jaar & de Hanzedagen 2030 fungeren als springplank om deze koers verder te versnellen. Het is het moment om het verhaal van Zwolle neer te zetten, waarin verleden, heden en toekomst worden verbonden. In het vertellen van dit verhaal speelt Museum Anno een belangrijke rol. Cultuur dichtbij, met goede toegang tot cultuur(participatie) voor iedereen is van belang: het heeft een bewezen positief effect op sociale cohesie, gezondheid en welzijn.

Met de Uitvoeringsagenda Cultuur 2025-2028 borgen we cultuureducatie en -participatie en versterken we de samenhang met het sociaal domein, zoals in de pilot community-art. De Stadkamer (bibliotheek) heeft hierin een belangrijke functie en krijgt een wettelijke taak. Ook het Academiehuis de Grote Kerk heeft een belangrijke rol in de verbinding tussen cultuur en maatschappelijke doelen.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?**Welke besluiten zijn in deze periode nodig?**

- Ontwikkeling Rode Hal: besluitvorming over (fasering in) programmering en financiën.
- Ontwikkeling Hedon: besluitvorming groei en verhuizing, voorbereidingskrediet.
- Ruimte voor makers: meer plekken voor maken en presenteren, broedplaatsen.
- Gemeentelijke museale collectie (en kunstcollectie): besluitvorming met betrekking tot collectiebeheer.
- Toekomstige financiering Academiehuis (onderzoek wordt afgerond begin 2026).

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Wettelijk verplicht bibliotheekbeleid, wet treedt in werking op door het Rijk nader te bepalen moment.
- Nieuwe BIS-periode (basisinfrastructuur, 4-jarige subsidie culturele instellingen, en enkele gezelschappen en kernevenementen) vanaf 2029: voorbereiding vanaf 2027; samenhangend ontwikkeling landelijk stelsel en termijn landelijke subsidies van 4 naar 8 jaar.
- Boeggolf vanaf 2029: nu worden structurele activiteiten voor BIS-theatergezelschappen en talentontwikkeling bekostigd met incidentele middelen.
- Rode Hal en Hedon zullen (financiële) aandacht blijven vragen, evenals huisvesting makers en ontwikkeling gebieden Noorderkwartier, Spoorzone, Veemarkt.
- Groei van de stad betekent groei van culturele voorzieningen en budgetten (zie Ruimtelijk Toekomstperspectief).
- Verhuizing archief naar Deventer: besluitvorming op eenmalige verhuiskosten.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

- Herzien van de financiering van de culturele sector om makers en instellingen langjarige zekerheid te bieden, met minder regeldruk en oog voor regionale spreiding. De structurele investering van €250 miljoen, om de stelselherziening te realiseren conform het advies van de Raad voor Cultuur, blijft uit. Zwolle krijgt nu relatief weinig landelijke middelen ten opzichte van andere steden. De aandacht voor regionale spreiding is positief, maar zonder aanvullende middelen moeten Zwolse makers nog steeds concurreren met gevestigde namen die al wel landelijke financiering krijgen. Dat vergt mogelijk een grotere investering van de gemeente Zwolle zelf in de nieuwe cultuurplanperiode. Een lobby voor meer geld en regionale spreiding blijft daarbij belangrijk.
- Koesteren van cultuur in al haar vormen, met extra aandacht voor talentontwikkeling, muziekscholen en landelijke toegankelijkheid van cultuur. Zonder aanvullende investeringen geen kansen, wel een belangrijk aandachtspunt voor de kwaliteit van de wijken en buurten. En de passage geeft een haakje om hier blijvend gesprek over te voeren met alle bestuurslagen.
- Aandacht voor preventie en welzijn, gemeenschapsfonds, verenigingen en vrijwilligers en aandacht voor het beroepsonderwijs (publiek-private samenwerking, praktijkgericht onderzoek en leven lang ontwikkelen) bieden koppelkansen met sociaal domein en het sterke creatieve onderwijs.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Ruimtelijk Toekomstperspectief](#);
- [Cultureel Perspectief 2040](#);
- [Uitvoeringsagenda Cultuur 2025-2028](#);
- [Strategisch Kompas Zwolle \(2021\)](#).

Erfgoed

Wat speelt er in Zwolle?

Zwolle is een stad met een rijke erfgoedgeschiedenis. Die zien we in de vele historische gebouwen, het bijzondere bodemarchief (archeologie), het cultuurhistorisch landschap en de trots op de stad. Dit onderzoeken we door archeologisch, bouwhistorisch en cultuurhistorisch onderzoek, dit houden we in stand en dit gebruiken we bij ontwikkelingen. Ons erfgoed is een essentieel deel van onze identiteit en draagt bij aan de Zwolse (economische) aantrekkingskracht. Open Monumentendag is bijvoorbeeld een druk bezocht en tastbaar belevingsevenement. Als groeiende stad heeft Zwolle grote opgaven voor de toekomst, die zich afspelen binnen de bestaande historische stad en het landschap. Cultureel erfgoed is ons fysiek kapitaal. In de Omgevingsvisie 'Ons Zwolle van morgen 2030' is het behoud en de versterking van de cultuurhistorische kwaliteiten een centrale ambitie.

- Recent is een topselectie van de wederopbouwperiode (1945-1965) aangewezen als gemeentelijk monument. Nieuwe thema's zoals erfgoed uit de Post-65-periode (1965-1990), agrarisch erfgoed, historische winkelpuien en archeologische onderwaterbodems volgen. De focus gaat, naast de individuele objecten, ook meer naar grotere structuren en ensembles.
- Cultureel erfgoed is een belangrijke bijdrage bij de ontwikkeling van Zwolle. Het 'verhaal van de plek' laat nieuwe ontwikkelingen wortelen in het Zwolse. In (gebieds)ontwikkelingen moet ons erfgoed een randvoorwaarde zijn, zodat de ontwikkelingen eigenheid en kwaliteit krijgen.
- Behoud van archeologisch erfgoed behoort in situ; in de grond. Vaak is dit bij nieuwe ontwikkelingen niet mogelijk. De vondsten van archeologisch onderzoek worden in het archeologisch depot opgeslagen. De conservering van vondstmateriaal kent een achterstand.
- Via de landelijke Routekaart Verduurzaming Monumenten wordt gewerkt aan het verduurzamen van monumenten met behoud van hun monumentale waarde. In Zwolle zijn hier al goede resultaten behaald, zoals bij het verduurzamingsadvies voor de zaagtandwoningen in Assendorp. Cultuurhistorie biedt ook goede adaptieve oplossingen bij klimaatverandering.
- Door de Omgevingswet moet cultureel erfgoed een goede plaats krijgen in het omgevingsplan. De wet verplicht gemeenten om rekening te houden met de omgeving van monumenten (nieuwe). De huidige cultuurhistorische dubbelbestemming wordt geëvalueerd op effectiviteit.
- Cultureel erfgoed wordt steeds vaker gedefinieerd in immateriële termen, zoals identiteit en maatschappelijke betekenis. Het verdrag van Faro, dat in januari 2024 werd ondertekend, breidt de focus op erfgoed uit naar de relatie tussen de samenleving en het erfgoed, met nadruk op participatie en de verbindende kracht van erfgoed.
- Het erfgoedbeleid van Zwolle, dat al zo'n 25 jaar oud is, wordt herzien. Het omgevingsprogramma erfgoed dat momenteel wordt ontwikkeld, heeft als doel een actueel programma te bieden voor zowel bovengronds als ondergronds erfgoed, gericht op de instandhouding en zorgvuldige omgang met het Zwolse erfgoed, nu en in de toekomst.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Omgevingsprogramma Erfgoed (vaststellen in derde/ vierde kwartaal 2026)
- Verduurzamingsagenda Erfgoed (vaststellen en uitvoeren)
- Erfgoed in het omgevingsplan (vaststellen en uitvoeren)
- Inventarisatie- en aanwijzingsproject gemeentelijke monumenten (besluiten vierde kwartaal 2026)
- Cultureel erfgoed in (gebieds)ontwikkelingen (onderzoek, input leveren, ontwerpen)

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Uitvoering het omgevingsprogramma Erfgoed en van het verdrag van Faro.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Erfgoed is geen onderdeel van het coalitieakkoord. We blijven inzetten op onze eigen koers en hoe

we erfgoed inzetten voor de ontwikkeling van de gemeente.

Relevante visies/ beleidsnota's

[Monumentenbeleid,](#)

[Archeologiebeleid](#)

Evenementen

Wat speelt er in Zwolle?

Zwolle groeit en moet daarom, naast woningen, ook zorgen voor voldoende en adequate voorzieningen voor haar inwoners. Dit om in staat te zijn de levendigheid, vitaliteit en brede welvaart in de stad vast te houden en te versterken.

De beleidsregel “Evenementen in de open lucht 2024” geeft concreet invulling aan het Zwolse evenementenbeleid en deze beleidsregel wordt regelmatig geactualiseerd. Belangrijk handvat voor de uitvoering van het evenementenbeleid zijn het toeristisch en cultureel perspectief en bijbehorende uitvoeringsagenda. Het evenementenbeleid sluit daarop aan en in dit kader wordt intensief samengewerkt op de beleidsterreinen evenementen, cultuur en toerisme.

In 2030 heeft Zwolle 800 jaar stadsrechten en is Zwolle gastheer van de Internationale Hanzedagen. De stad wil dit uitgebreid gaan vieren. Dit is een uitgelezen mogelijkheid om de ambities voor kunst en cultuur, evenementen, toerisme en citymarketing bij elkaar te brengen. Een groeiende stad met ambities op het terrein van levendigheid en brede welvaart moet ook een actueel en passend aanbod aan al dan niet culturele evenementen hebben voor zowel de eigen inwoners als de gewenste doelgroep. Er is een groeiende behoefte aan meer evenementen (groot en klein) en in het bijzonder aan kwalitatief hoogwaardige evenementen. Belangrijk aspect hierbij voor evenementen is de wens om een additionele outdoor evenementenlocatie te ontwikkelen om in staat te zijn meer grootschalige evenementen te faciliteren en de druk over de stad te spreiden.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Een belangrijk aspect is de zoektocht naar en besluitvorming over een *passende locatie* voor grootschalige impactgevendende evenementen. Dit omdat de mogelijkheden voor de organisatie daarvan momenteel in Zwolle te beperkt zijn. In de groeiende stad is de ruimte echter erg schaars. Een nader onderzoek is dit jaar gestart in om de mogelijkheden hiervoor in beeld te krijgen. Indien een locatie gevonden wordt zal daarover besluitvorming moeten plaatsvinden waarbij wellicht (forse) weerstand wordt ondervonden en waarvoor een wellicht een forse financiële inspanning wordt gevraagd.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Groei van de stad betekent ook vaker activiteiten en evenementen. De voorzieningen moeten daarvoor dus op orde zijn en dat geldt ook voor de benodigde ambtelijke capaciteit. Er moet ook worden gewerkt aan acceptatie en draagvlak daarvoor. Gouden regel daarbij is een blijft een goede balans tussen rust en reuring, waarbij die balans sterker kan doorhellen naar reuring.
- De voorbereiding en uitvoering van Zwolle 800/Internationale Hanzedagen.
- Sturing geven en uitvoering geven op een helder en sterk profiel voor de stad.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Het akkoord Jetten schenkt nauwelijks aandacht aan evenementen. Er staat alleen in dat met gemeenten afspraken zullen worden gemaakt om praktische belemmeringen, zoals evenementenregels, te verminderen. De uitvoering daarvan wachten we als gemeente af.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Evenementenbeleid](#)
- [Nota evaluatie evenementenbeleid](#)
- [Beleidsregel evenementen in de open lucht 2024](#)
- [Strategisch Kompas Zwolle \(2021\)](#).
- [Cultureel Perspectief 2040](#);
- [Uitvoeringsagenda Cultuur 2025-2028](#);

Vrijtijdsbeleid en citymarketing

Wat speelt er in Zwolle?

Het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) voorspelt voor Nederland een forse groei van het toerisme. In Zuid-Europa wordt het heet, waardoor ons land steeds interessanter wordt. Spreiding van toerisme over Nederland is nodig om overal balans te behouden. Zwolle is als één van de Hanzesteden, dichtbij toeristische gebieden, een aantrekkelijke stad om te bezoeken. Zwolle groeit en gooit haar bescheidenheid steeds meer van zich af. De stad wordt steeds aantrekkelijker om te bezoeken, te wonen en te werken. Zwolle weet haar bezoekers maar relatief kort vast te houden, wat vraagt om uitbreiding van het aanbod buiten het centrum. Bovendien is toevoeging van toeristisch-recreatief aanbod buiten het centrum van de stad en in het buitengebied nodig voor onze inwoners, gezien de toenemende vraag naar recreatieruimte in een stad die verstedelijkt. In 2021 is daarom het toeristisch perspectief van Zwolle vastgesteld. Dit beleid is gebaseerd op 2 pijlers.

1. Het Zwolle Kompas. Zwolle wil zich meer ontwikkelen als een creatieve en ondernemende Hanzestad om de juiste bezoekers en inwoners vast te houden en te trekken (talent, kenniswerkers, pioniers, studenten) Deze inzet wordt gedaan binnen de domeinen Wonen, Werken en Vrije Tijd en Cultuur.

2. Het belang van een aantrekkelijk aanbod en balans voor eigen inwoners.

Toerisme is belangrijk, onder andere omdat de inwoners over meer voorzieningen kunnen beschikken door toeristische bestedingen. Als voorbeeld: 30% van de winkelmeters en 40% van de horecameters in Zwolle kunnen bestaan dankzij toeristische bestedingen. Voor een succesvolle inzet zijn drie ingrediënten belangrijk: 1. Een aantrekkelijk aanbod, 2. Een sterke organisatie / samenwerking in de stad en 3. Voldoende inzet op marketing communicatie / citymarketing om bezoek te trekken. Zwolle 800 jaar en de internationale hanzedagen in 2031 bieden kansen voor het toevoegen van toeristisch aanbod en het vermarkten hiervan. Zwolle besteedt een veel lager budget aan citymarketing dan vergelijkbare steden.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Toerisme - Met de 9 samenwerkende Hanzesteden meer toeristisch aanbod toevoegen. Zwolle wil daarbij vooral "De Nieuwe Hanze" van de toekomst laten zien.
- Toerisme - In 2026 zal worden gewerkt aan een nieuwe uitvoeringsagenda, behorend bij het Toeristisch Perspectief Zwolle. De vraag ligt dan voor of de inzet per wijk of gebied wordt gecontinueerd of dat deze keuzes aangepast worden.
- Citymarketing - De afgelopen jaren heeft Zwolle gebouwd aan een sterk platform met de informatievoorziening voor bewoners en bezoekers (www.visitzwolle.com). Het is nodig een paraplu boven dit platform te realiseren, om onder deze paraplu ook Zwolle als woonstad en Zwolle als werk- en investeringsstad te kunnen profileren. Dit vraagt budget.
- Horeca/Retail - Beheersing overlast afhaal- en bezorgconcepten
- Leisure - Een haalbaarheidsonderzoek naar outdoorlocaties moet worden afgerond.

Welke overige zaken spelen in deze coalitieperiode?

- De keuzes in de positionering (Zwolle Kompas) van de stad breed in de organisatie levend houden. Wie kiest, wordt gekozen.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Vrijtijdsbeleid en citymarketing zijn geen onderdeel van het coalitieakkoord.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Toeristisch perspectief](#)
- [Zwolle Kompas](#)
- [Two Pager Zwolle Kompas](#)

Economie

Wat speelt er in Zwolle?

In de aanvulling op de Omgevingsvisie is de schaa sprong die de stad zal maken beschreven. Deze schaa sprong raakt ook de economische ontwikkeling van de stad. Dit speelt zich af in een regionale context. Zwolle is het economisch hart van de regio. In juni 2025 is het geactualiseerde economisch Perspectief vastgesteld. In dat perspectief zijn drie economische opgaven benoemd. Deze opgaven gaan over:

- Inspelen op de structurele krapte op de arbeidsmarkt met het onderwijs en ondernemers
- Ruimte maken voor een veranderende economie
- Innovatie als motor voor een weerbare economie

Voor de bedrijventerreinen staan we voor de opgave om ruimte te maken voor *een economie in verandering* (transitie) in samenhang met een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Daarin zetten we in op het creëren van nieuwe ruimte (Hessenpoort 4, de A 28 corridor en Marslanden Zuid) en het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen (door middel van intensivering, scherpe profilering en herstructurering).

Samenhangend met deze economische kernopgaven spelen de volgende randvoorwaarden

- Infrastructuur op het gebied van mobiliteit en energie
- Zwolle als attractieve stad om te wonen, te werken en te recreëren
- Goede dienstverlening aan ondernemers

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Voor bedrijventerreinen is een concept omgevingsprogramma vastgesteld. Dit vraagt ook ruimte in een groeiende stad, waarbij schaarste een gegeven is, voor werklandschappen van de toekomst. In dit kader is het aanpassen van de planologische kaders noodzakelijk en bijvoorbeeld het mogelijk maken van bouwen in de hoogte (pilot meerlaags productiegebouw). Er is besluitvorming nodig om dit conceptprogramma te vertalen naar een integrale uitvoering (al dan niet inzetten op een programmatische aanpak).
- Ook het vrachtwagenparkeren en -laden vraagt om ruimte voor een structurele oplossing (onder andere op Voorst). Voor de uitvoering van het Omgevingsprogramma Bedrijventerrein en de aanpak Toekomst Bestendige Bedrijventerreinen (TBBT) willen we diverse instrumenten inzetten zoals een herstructureringsfonds en planologische kaders.
- Met het kantorenbeleid creëren we randvoorwaarden voor de ontwikkeling van onze duurzame stedelijke economie (waaronder ook innovatiemilieus). Om dat te bereiken willen we 100.000 m² (paris proof) kantoren toevoegen ter vervanging van 120.000 m² geplande onttrekkingen. Dit moet primair landen in de Spoorzone, rond het stadscentrum en op Voorsterpoort. Dit vraagt, gezien de ruimtedruk in die gebieden om aanvullende prioriteitstelling in de gebiedsontwikkelingen en behoud van bestaande kantoorruimte.
- Om de innovatiekracht te bevorderen en ruimte te bieden aan innovatiemilieus moeten we ook gaan inzetten op de beschikbaarheid en betaalbaarheid van huisvesting voor start-ups en scale-ups. Betaalbaarheid staat op gespannen voet met hoger wordende eisen op het gebied van duurzaamheid, aantrekkelijkheid en dichtheid. De markt pakt deze ruimtevraag niet op en daarom willen we verkennen welke instrumenten we kunnen inzetten, lokaal danwel regionaal, om (meer) startups en scale-ups te faciliteren en stimuleren."
- Op het gebied van de *infrastructurele randvoorwaarde* dient zich besluitvorming aan over de uitbreiding van de sluizen bij Kornwerderzand en de railterminal Hessenpoort. Verder speelt de verzelfstandiging van de Port of Zwolle een belangrijke rol.
- Het energievraagstuk voor bedrijven is en blijft urgent en belemmert vooralsnog duurzame

- transities. Dit vraagt om sterkere samenhang aanpak energietransitie en bedrijventerreinen.
- Samen met ondernemers werken we aan plannen om innovatief en circulair ondernemen mogelijk te maken. Dit vraagt aandacht voor onze aanpak Ondernemersdienstverlening. Circulair ondernemen is een kernonderdeel van het economisch beleid en de hoofddoelstellingen zijn vastgelegd in de Circulaire Toekomstvisie 2024. Het 8-puntenplan voor economie versterkt deze koers. De gemeente positioneert zich hierbij als actieve partner om zo bij te dragen aan een duurzame economische ontwikkeling en de ambitie van een volledig circulaire economie.
 - Ten aanzien van de *levendige, attractieve stad* is scherpere profilering nodig met een verhaal waar de stad Zwolle voor staat. Ook het aanbod (winkels, horeca, evenementen) moet hierop aangepast worden. Hiermee willen we de juiste arbeidskrachten naar Zwolle trekken en vasthouden om transities mogelijk te maken. Daarnaast draagt dit bij aan 800 jaar Zwolle. De verwachting is wel dat de druk op de fysieke winkels en de dynamiek in de winkelsector en horeca blijft doorgaan de komende jaren. Niet allen in binnenstad, maar ook in de aanloopgebieden en wijkcentra.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Alle bovengenoemde onderwerpen zullen ook gedurende de gehele collegeperiode om aandacht en besluitvorming vragen. Gedurende de hele collegeperiode zal ook aandacht nodig zijn voor de rol die Zwolle kan en wil spelen binnen het samenwerkingsverband Regio Zwolle als centrumgemeente. Daarbij speelt de arbeidsmarkt van de toekomst een grote rol in de economische doorontwikkeling van Zwolle en onze kennis – en innovatiestructuur. De structurele krapte op de arbeidsmarkt vraagt niet alleen inzet op inclusiviteit maar vereist ook inzet op verhoging van de arbeidsproductiviteit.

Meer werk met minder mensen is het credo. Daarbij is samenwerking met onderwijsinstellingen – waaronder ook de Universiteit Twente – en ondernemers cruciaal.

De krapte op de arbeidsmarkt vraagt om goed samenspel tussen de drie terreinen Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, lokaal en regionaal. In regionaal verband hebben we daarbij al veel ervaring opgedaan met de Human Capital Agenda. We zetten deze aanpak door, waarbij we ook het gesprek zullen moeten voeren over eventuele prioritering van sectoren.

Met onze onderwijsinstellingen beschikken we in Zwolle over een sterk fundament op het gebied van jong talent en kennisontwikkeling. Om studenten en afgestudeerden aan de stad en de regio te binden zijn meer woningen voor studenten en starters op de arbeidsmarkt nodig.

We maken – in regionaal verband - onze ondernemersdienstverlening en het innovatie ecosysteem sterker en richten dat op de beweging naar een circulaire economie en de verhoging van de arbeidsproductiviteit. Op lokaal niveau blijven we daarom inzetten op de verdere ontwikkeling van het Innovatiedistrict Spoorzone Regio Zwolle en de Makersfabriek en geven we in samenspraak met de ondernemersverenigingen lokaal invulling aan onze ondernemersdienstverlening.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

De overheid kiest voor economische groei, waarbij ze inzetten op innovatie, verduurzaming en de verhoging van productiviteit. Dit sluit aan bij onze eigen thema's.

Her akkoord zet in op het versterken campussen als motoren voor startups, scale-ups en samenwerking tussen onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven. Valoriseren krijgt een prominente plek, zodat kennis vaker naar de markt wordt gebracht in de vorm van nieuwe bedrijven.

Voor Zwolle is belangrijk om te markeren dat met het begrip campus locaties worden bedoeld waar een universiteit is gevestigd. Aandacht voor en (h)erkenning van de rol van innovatiedistricten is nodig. Zwolle moet blijven werken aan positionering en profilering innovatiedistrict Spoorzone regio

Zwolle

Het akkoord positioneert beroepsonderwijs als ruggengraat van de regionale economie. Dit biedt kansen voor de positionering van Zwolle als onderwijsstad.

Er wordt gesproken over klimaattechnologie. Dit sluit aan bij de Zwolse propositie Water/klimaatadaptatie.

Relevante visies/ beleidsnota's

- Omgevingsvisie | Gemeente Zwolle
- Ruimtelijk Economische Bouwsteen Regio Zwolle (REB2040) www.regiozwolle.nl
- Raadsbrief Duurzame Economische Ontwikkeling (maart 2024)
- Concept Omgevingsprogramma Bedrijventerreinen
- Concept Omgevingsprogramma Kantoren
- Uitbreiding Hessenpoort 4
- Bedrijventerreinenbeleid Voorst & Voorsterpoort
- Actualisatie Economisch Perspectief (vastgesteld juni 2025)
- Masterplan Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Energietransitie

Wat speelt er in Zwolle?

Het programma Energietransitie richt zich op het besparen van energie, het opwekken van duurzame energie, het creëren van robuuste toekomstbestendige energie-infrastructuur en het toewerken naar een aardgasvrije samenleving. Dit doen we aan de hand van de leidraad van het warmteprogramma Zwolle Aardgasvrij 2026-2036 waarin onder andere de isolatieaanpak voor verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld lage inkomens) is opgenomen. We richten het warmtebedrijf Zwolle in, een belangrijk instrument om warmtenetten te ontwikkelen in gebiedsontwikkelingen maar ook binnen de bestaande stad kansen voor warmtenetten te benutten. Het programma Energietransitie zet zich verder in op de ontwikkeling van duurzame energiebronnen zoals windenergie, zonne-energie, groen gas, aquathermie en geothermie jagen we aan. En we zetten in op de realisatie van een robuust energiesysteem Zwolle waaronder het verzwaren en verslimmen van het elektriciteitsnetwerk. Dit alles onder de paraplu van het toekomstbeeld energiesysteem Zwolle (i.o.).

Op basis van landelijke onderzoeken en een aanvullend onderzoek uitgevoerd door AEF voor de gemeente Zwolle blijkt dat het voor Zwolle niet mogelijk is om voor 2050 klimaat- of energieneutraal te zijn met de kennis van nu. Er is onder andere een gebrek aan draagvlak en wettelijk kader. Het ambitieniveau is onderdeel van de onderhandelingen en de coalitievorming maar we benadrukken dat we gebaat zijn bij een heldere en haalbare doelstelling.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- De paraplu van het programma energie is het toekomstbeeld energiesysteem 2050. In 2026 moet richting bepaald worden in scenario's.
- Warmteprogramma Zwolle Aardgasvrij 2026-2036 met de eerste uitvoeringsagenda 2026-2030 (Warmtetransitiekaart 1) voor het opstellen van warmteplannen. Voor het opstellen (voorbereidingsfase) van een warmteplan wordt 2 jaar geraamd en voor de uitvoeringfase is dan nog 8 jaar gepland. Dekking voor de voorbereidingsfase ligt binnen het Programma Energietransitie. De Wet gemeentelijk instrumentarium warmtetransitie (Wgiw), waarin daadwerkelijke beëindiging van aardgas is opgenomen wordt op 1 januari 2027 vastgesteld.
- In 2026 wordt een strategie voor de omvang van warmtekavels opgesteld.
- Voor 1 januari 2027 (Wgiw) moet voor de buurten waar de voorkeursoplossing warmtenet is (Warmtetransitiekaart 1), een warmtekavel worden vastgelegd middels een collegebesluit.
- Warmtebedrijf Zwolle is opgericht en werkt aan het definitief technische ontwerp voor WKO-systeem (warmtenet) binnen de gebiedsontwikkeling Noordereiland
- Vanuit de isolatieaanpak ondersteunen we kwetsbare doelgroepen, moeilijk te isoleren woningen (bijvoorbeeld vve's) met een grote isolatieopgave en buurten opgenomen uitvoeringsagenda Warmteprogramma 2026-2030, in 2026 moet besloten worden over het vervolg waaronder warm thuis.
- Aanpak robuust energiesysteem Zwolle binnen programma energietransitie: Hieruit wordt divers kaderstellend instrumentarium (onder andere netbewust bouwen, batterijbeleid, kader verdelen) ontwikkeld in 2026. We ondersteunen maximaal de netverzwaring Tennet en Enexis door invulling te geven aan de gemeentelijke rol met leidend principe 'vertraging ligt niet aan ons'. Dit vraagt de nodige capaciteit. We verslimmen gebiedsontwikkelingen en bedrijventerreinen met pilots netbewust bouwen. Dit vraagt mogelijk besluitvorming.
- Impuls energieneutrale en netbewuste gebiedsontwikkelingen.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Gemeentelijke positie en sturing op ontwikkeling duurzame bronnen zoals groen gas en geothermie en mate waarin we randvoorwaarden stellen.
- Ontwikkeling windmolens in Haerst: we ondersteunen lokaal initiatief bij het komen tot een vergunningsaanvraag.
- We zetten meer in op de realisatie van decentrale systemen bij gebiedsontwikkelingen en op bedrijventerreinen (aardgasvrij). Dit vraagt mogelijk ook positiebepaling gemeente en sturing op kaders (of doorvertaling kader Rijk).
- Realisatie warmteprogramma en waaronder warmtenetten in gebiedsontwikkelingen.
- Om bij woningen en bedrijven meer CO2-reductie te bewerkstelligen kunnen meer doelgroepen worden ondersteund bij het besparen van energie en gebruik van duurzame energiesystemen
- Uitvoering geven aan toekomstbeeld energiesysteem Zwolle.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Twee grote vraagstukken springen er uit: netcongestie en warmtetransitie. Dit vraagt veel capaciteit, maar heeft ook grote impact op de ruimte die schaarser wordt. Directe relatie met klimaat (van gas af) en aansluitingen van voorzieningen, bedrijven en woningen. Ruimte zal ook gevonden moeten worden lokaal voor middenspanningstations en 800 trafo huisjes.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Raadsbrief juni Grootschalig opwek en infrastructuur](#)
- [Ambitiepakket energietransitie](#)
- [Regionale Energiestrategie 1.0, Punt 12](#)
- [Raadsbrief Ontwikkeling verduurzaming bedrijven en instellingen en Raadsbrief Ontwikkelingen landelijk netbeheerder Tennet voor Zwolle](#)
- [Zwolse Warmtestrategie](#)
- [Bouwsteen Duurzame bronnen](#)
- [Bouwsteen Isolatie&Besparing](#)
- [Ontwikkelkader Warmtebedrijf Zwolle](#)
- [Bouwsteen Warmteplankader](#)
- [Bouwsteen Samenwerking met de Stad](#)
- [Warmtetransitiekaart 2026-2036](#)
- [Wethoudersmemo planning en fasering Warmteprogramma Zwolle Aardgasvrij](#)
- [Raadsbrief Buurtgerichte verzwarende elektriciteitsnetwerk Zwolle; evaluatie pilot Schoonhorst en communicatiestrategie](#)

Klimaat

Wat speelt er in Zwolle?

De klimaatverandering gaat in een versneld tempo door. De biodiversiteit en kwaliteit van bodem en (grond)water staan meer onder druk. Voor een toekomstbestendig Zwolle, met een blijvend aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat hebben we robuuste en gezonde (grond)water-, bodem- en ecosystemen nodig. Dit is essentieel voor onze veiligheid, voedsel- en drinkwatervoorziening, gezondheid en veerkracht tegen klimaatverandering (plensbuien, hitte, droogte).

Versnelde aanpassing aan klimaatverandering vereist, naast het klimaatadaptief ontwikkelen van nieuwe gebieden, meer inzet op de transformatie (bestendig maken) van de bestaande stad, in samenwerking met inwoners en ondernemers en ook waterschap en regio. Hierbij speelt ook een verandering in gedrag en acceptatie een grote rol.

Sinds zomer 2024 is de Europese Natuurherstelverordening van kracht. Begin 2026 komt Nederland met een herstelplan hoe hier praktisch invulling aan te geven, dit gaat impact hebben op de ruimtevrage en woningbouwopgave. De vraag naar (drink)water zal groter worden door stedelijke uitbreiding. Het niet hoogwaardig verbruik van drinkwater zal teruggedrongen moeten worden door benutten van andere bronnen, zoals regenwater. Deze opgaven hangen samen met de kwaliteit van bodem en (grond)water, waaronder verontreiniging met nieuwe stoffen zoals onder andere PFAS een uitdaging vormen.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Met oog voor samenhang, speelt in het eerste jaar met name vaststellen van (sectorale) ambities, doelen en aanpak voor:

- Voor klimaat en water worden de middellange termijn doelen (2050) in een vast te stellen uitvoeringsprogramma vertaald naar meer concrete korte termijn doelen, aanpak en budget.
- Groene doelen en ambities zijn in visie en beleid vastgelegd. Deze moeten worden uitgewerkt tot een omgevingsprogramma en -plan.
- Voor ondergrondse voorzieningen (waaronder infrastructuur) wordt gestart met een ambitiekader.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Binnen deze collegeperiode wordt een visie / aanpak voor zoetwaterbeschikbaarheid verwacht en een actualisatie van de visie op de ondergrond.

We werken deze collegeperiode aan integralere omgevings- en gebiedsprogramma's: vanuit het streven om in 2050 een klimaatbestendig te zijn, is een versnelling nodig op samenwerking en uitvoering. Daarnaast is het voor de transformatie van de bestaande stad noodzakelijk om externe samenwerking met ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties te stimuleren en te faciliteren. Daarnaast is het van belang om in (gezamenlijke) proeftuinen, zoals Assendorp en Dieze, te experimenteren met nieuwe concepten en aanpakken die (nog) niet passen in regulier beleid en werkwijzen.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Coalitieakkoord Jetten zet in op verbeteren van de waterkwaliteit en beschikbaarheid van schoon drinkwater. Voor drinkwater wordt verwezen naar het Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen. Water en bodem sturend is (blijft) het richtinggevende principe voor ruimtelijke ordening. In het coalitieakkoord wordt gekozen voor herstel van natuur en biodiversiteit, veelal in relatie tot stikstof en landbouw. Er wordt invulling gegeven aan de EU Natuurherstelverordening. Dat is positief voor de opgave klimaat / groen. Het is een uitdaging alle ruimtelijke opgaven onderling af te wegen en in te passen in de schaarse ruimte.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Groen groeit mee | Gemeente Zwolle](#),
- [Groen en recreatiebeleidsplan](#)
- [Omgevingsprogramma bodem en ondergrond](#)

- [Het Zwolse hitte-koelteplan 2025](#)

Water**Wat speelt er in Zwolle?**

- Zwolle is een deltastad tussen de IJssel en de Vecht, waar het Zwarte Water en de Sallandse weteringen samenkomen in de binnenstad. Door de rivieren en de open verbinding tussen IJsselmeer en de stadsgracht zijn veranderingen in het klimaat direct voelbaar. Het waterpeil van de buitendijkse binnenstad reageert direct op veel (regen)water, hoge rivierafvoeren en stormopzet in het IJsselmeer.
- Door klimaatverandering loopt het huidige systeem tegen grenzen aan, wat vraagt om beslissingen over het regionaal én landelijk watersysteem: peil IJsselmeer (Zeespiegelstijging + Zoetwater), rivierafvoerdeling (meer/ minder water over de IJssel in verband met belangen west-NL vanuit Zeespiegelstijging en verzilting) en waterhuishouding landelijk gebied. Deze beslissingen zullen de ruimtelijke omstandigheden voor wonen, werken, recreëren en natuur in Zwolle veranderen.
- Vanuit groei en beheer zullen de komende 20 jaar tientallen miljarden euro's worden geïnvesteerd in woningen/bedrijfsgebouwen en infrastructuur in overstromingsgevoelig gebied in – en rond – Zwolle.
- In Zwols beleid is het uitgangspunt voor ruimtelijke ontwikkelingen no-regret aan te sluiten bij het natuurlijk bodem en watersysteem en zo robuustheid/weerbaarheid te realiseren om met klimaatverandering te kunnen blijven wonen en werken. Voorbeelden waar dit al gerealiseerd is zijn Kraanbolwerk en Weezenlanden. In Brecamp-West (Stadshagen) en Nieuw Harculo passen we dit nu toe.
- Vanuit bovengenoemde combinatie van groei- en water/klimaatopgave is Regio Zwolle NOVEX-gebied geworden met focus op samenhang van opgaven Rijk en Regio. En vernieuwing: anders bouwen en ontwikkelen met als doel minder risico door extreem weer en overstromingen
- Samenwerken aan een klimaatadaptieve groeiregio: met partners (provincie, gemeenten, waterschap en Rijk) stappen zetten om Zwolle toekomstbestendig te maken. Voortgang borgen van het Perspectief IJssel-Vechtdelta, waarin we met veel overheden en marktpartijen samenwerken aan systeemoplossingen voor een toekomstbestendige IJVD.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?**Welke besluiten zijn in deze periode nodig?**

- Continuïteit borgen in de Zwolse positie op bestuurlijk vlak: in regionaal én landelijk netwerk (onder andere VNG).
- Het Waterschap (WDO Delta) krijgt door de Omgevingswet een grotere rol in de Ruimtelijke Ordening. Plus ze stelden een 'Position Paper Water & Bodem' vast, wat die rol bevestigt en versterkt. Hiervoor worden de banden met het waterschap versterkt op alle lagen van de gemeente. Deze samenwerking voortzetten om alle Zwolse ontwikkelingen soepel te laten verlopen. En in partnerschap, zodat het belang van de inwoner voorop staat.
- Vanuit Aanvulling Omgevingsvisie: het verder vormgeven aan een robuust blauwgroen netwerk in de stad in verbinding met alle andere thema's. Plus vergroten sponswerking vanuit NOVEX.
- Een beslissing over uitwerking van de gebiedsontwikkelingen, waarbij wordt geborgd dat ruimte voor het watersysteem lange termijn kan samengaan met de woningbouw aan de oost-/zuidkant van Zwolle.
- Zwolle is afhankelijk van andere overheden bij beslissingen over het watersysteem. Daarom van belang om invulling te geven aan status NOVEX-gebied om samen met Regiopartners als één overheid te werken aan Delta van de toekomst.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Stad: majeure beslissingen over de investering in het blauwgroen netwerk, bijvoorbeeld het ontwerp en realiseren van de Willemsvaart en Nieuwe Vecht ("Stadsrivier"). Plus de gebiedsontwikkelingen in en rond de stad, onder andere Vechtrand en Zuid/Zuid klimaat-/water-/toekomstbestendig inrichten en ontwerpen).
- Regio: samenwerking met waterschap en buurgemeenten over oplossingsrichting regionaal watersysteem (Weteringen en Stadsgracht) en keersluis (stormvloedkering binnenstad).
- Landelijk: herijking Deltabeslissingen over IJsselmeer en de IJssel in relatie tot de belangen van Zwolle. Het effect van de besluiten moet inzichtelijk gemaakt worden en we moeten daar onze visie en/of standpunten in vormen.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Nota ruimte/ lange termijn en daarmee water en bodem sturend verwoord. Vraagt aandacht hoe dat verder vorm te geven en met wie. Waterveiligheid en schoon drinkwater idem. Aanpak voor 'netcongestie' water tegengaan. Samenwerkingen goed blijven doorontwikkelen. Ook Novex water blijft bestaan

Relevante visies/ beleidsnota's

- [De Ontwerp Omgevingsvisie](#),
- [Zwolse Adaptatiestrategie](#)

Groen en recreatie

Wat speelt er in Zwolle?

Groen staat onder druk. Voldoende groen in de stad is cruciaal voor Vitale Wijken (ambitiespoor 3 van de Omgevingsvisie).

Uit het groen- en recreatiebeleid is de volgende ambitie geformuleerd:

Met de groei van inwoners groeit ook ons groenareaal in en direct om de stad mee, om voldoende ruimte te houden voor mens, plant en dier. Dit groen is gevarieerd in soorten, met altijd een zorgvuldige keuze voor soorten die een bijdrage leveren aan natuurwaarden. Het groen is geschikt om klimaatverandering op te vangen. Het biedt ruimte voor waterberging en sponswerking van de ondergrond en geeft schaduw op routes, bij verblijfplaatsen en woningen. Groen levert een belangrijke bijdrage aan zowel de fysieke als mentale gezondheid. Het groen is robuust genoeg om recreatief medegebruik aan te kunnen. De groene structuren verbinden stad met buitengebied en bieden een robuust ecologisch netwerk. Dit netwerk kent echter nog knelpunten welke nu in kaart gebracht worden.

Voor wat betreft recreatie zien we een groeiende behoefte aan groene- recreatieve zones. In het beheer proberen we hierop aan te sluiten door te sturen om meer combi-gebruik van groene- recreatieve ruimtes.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Ontwikkelingen en groei

- *Uitwerken dilemma's voor groene groei* - In het komende jaar moeten wij integrale keuzes met een meer expliciete afweging op groen maken voor de groeiende en bestaande stad. (Stadsbrede) prioritering in samenhang met andere (ruimtelijke) opgaven is nodig. We hebben te voldoen aan de Europese Natuurherstelverordening (vastgesteld in zomer 2024). Deze wet geeft aan dat er geen achteruitgang in m2 groen in het stedelijk ecosysteem mag plaatsvinden ten opzichte van zomer 2024 én dat het aantal m2 boomkroonoppervlak in de stad niet achteruit mag gaan (tot 2030, daarna wordt groei geacht). Hoe geven we als stad hier nu invulling aan? Waar zien we ruimte voor (meer) groen in de groeiende stad en waar zien we ruimte voor kwaliteitsverbetering van groen?

Bestaande stad en beheer

- *Uitwerken compensatiegebieden* - Het bestaande groen-areaal en onze bomen staan onder druk. Dit komt door klimaatverandering enerzijds, maar ook door de groeiende stad (qua inwoners en inbreiding, waarbij ook de ruimtelijke opgaven meegroeien). We zien hierdoor behoefte ontstaan aan voldoende compensatie-mogelijkheden. We hebben voldoende groen nodig voor het klimaatadaptatief maken van de hele stad. Beheer werkt haar bijdrage aan waardengestuurd werken uit (waardensturing ten behoeve van Vitale wijken) waarin groen één van de waarden kan zijn, zodat dit duidelijk richting geeft aan de (her)inrichting van de groeiende en bestaande stad.
- *Effect van toename plagen en ziekten* - Daarnaast zien we een toename van plagen en ziektes. Nieuwe ziekten en plagen gaan we te lijf door de inzet van pilots. Hiermee proberen we een beheerstrategie voor de toekomst uit te stippelen, maar we kunnen nog niet altijd overzien wat dit betekent voor de beheerkosten van de toekomst. Voor zover de natuur zich laat sturen, willen we de kosten voor de bestrijding van de plaagmier voor de begroting van 2027 helder hebben.
- De kosten van Groen zijn integraal onderdeel van de in 2027 aan te bieden Nota beheer kapitaalgoederen buitenruimte.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

In de komende periode gaan we de beheertaken verder verdiepen. Dit leidt ook tot het voorleggen van keuzes. We gaan aan de slag met:

- Evalueren huidige beheer en soorten keuze ten behoeve van biodiversiteit. (evaluatie volgt)
- Opstellen dilemmanotitie: Behoud en groei van groen (met name bomen met voldoende boomkroon-volume) in relatie tot inbreiding / uitbreiding / netcongestie en de Europese Natuurherstelverordening. In het verlengde hiervan ook de monitoring van toe- en afname van bomen en groen; onder andere het uitwerken 2-22-200 regel. Wat betekent dit voor Zwolle? We zien hierin knelpunten waarin keuzes gemaakt moeten worden.
- Overzicht opstellen natuurcompensatiegebieden, compensatiefonds oprichten en de grondclaims op kaart zetten
- Herijken status diverse plaagdieren en de te nemen beheermaatregelen voor nu en de toekomst. Voorstel hiertoe volgt ook.
- Invulling geven aan de behoefte aan meer waterrecreatie, in samenhang met al dan niet aanwezige natuurwaarden. Waaronder het optimaliseren van de huidige recreatieplassen, onderzoek naar een 4^e recreatieplas en realisatie van meer te-water-laai-plekken (uitwerken maatregelen uit Groen- en recreatiebeleid).

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Aandachtspunten ontbreken als het gaat over groen en bouwen. Zowel natuurinclusief als wel de benodigde ruimte die nodig is voor groen. Rondom de Natuur Herstel Wet (NHV) zijn nog veel vragen maar gaat zeker impact hebben op de ontwikkeling van de gemeente. Gezonde leefomgeving biedt aanknopingspunten om groen structureel goed in te passen en te borgen in de gemeentelijke ontwikkeling.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Groen en Recreatiebeleidsplan \(inclusief bijlagen\)](#)
- [Omgevingsvisie en Ruimtelijk toekomstperspectief](#)

Maatschappelijke voorzieningen

Wat speelt er in Zwolle?

- De groei van het aantal Zwolse inwoners (globaal 10% tot 2035) verandert de toekomstige vraag naar voorzieningen (onder andere leeftijd, leefstijl en sociaaleconomische positie bepalen de behoefte aan onderwijs, kinderopvang, ontmoeting, sport, cultuur, wonen/zorg).
- Ter versterking van de sociale basis van inwoners, streeft de gemeente Zwolle naar aansluiting tussen de aard / omvang van maatschappelijke voorzieningen en de veranderende stad.
- De sociaal maatschappelijke vraag van de wijk, buurt of het gebied staat centraal bij de prioritering van een integraal voorzieningenaanbod.
- Het uitgangspunt is efficiënt / effectief ruimtegebruik van maatschappelijke voorzieningen met meerdere functies in één gebouw. Dit leidt tot lagere kosten ten opzichte van de huidige, afzonderlijke huisvestingslasten per functie/ organisatie;
- De ambitie om te groeien tot een klimaatneutraal Zwolle vraagt een behoorlijke investering in het maatschappelijk vastgoed. De (her)ontwikkeling van voorzieningen is (waar mogelijk) adaptief aan de vervangingsopgave van onderwijsgebouwen en verduurzaming van maatschappelijk vastgoed in gemeentelijk eigendom.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- De verdichting van de stad in relatie tot de uitvoering van de Koers Sociaal Domein én de wettelijke taken, vragen om een kwaliteitsverbetering en versterking van het aanbod van het maatschappelijk vastgoed (multifunctioneel, duurzaam, slimme constructies etc.);
- In de gebiedsontwikkeling en de woningbouwopgave is niet automatisch budget beschikbaar voor een passend voorzieningenniveau dat sterk bijdraagt aan kansengelijkheid, gezond/vitaal leven en ontmoeting.

Dit vraagt om besluitvorming op het gebied van:

1. Prioritering van herontwikkeling zoals: De Bestevaer, De Springplank, invulling van de voormalige Elbertschool, Jongerenvoorziening Holtenbroek (definitieve locatie ook in relatie tot het Van der Capellengebouw), businesscase maatschappelijke voorzieningen Aa-landen en ontwikkelingen Berkum;
2. De ontwikkeling van een IHP maatschappelijk vastgoed waarin de opgave voor vernieuwing en uitbreiding van maatschappelijk vastgoed in gemeentelijk eigendom in kaart wordt gebracht (analoog aan het IHP onderwijs). Hier maken we kansrijke combinaties tussen onderwijshuisvesting met een plus voor de wijk, multifunctionele accommodaties en verduurzaming van maatschappelijk vastgoed;
3. Tijdige toekenning van voldoende financiële middelen voor vervanging en uitbreiding van maatschappelijk vastgoed aansluitend op de behoefte aan voorzieningen in een wijk/gebied. Ditzelfde geldt voor nieuwe maatschappelijke voorzieningen bij gebiedsontwikkelingen en woningbouwplannen. Omdat een normenkader maatschappelijke voorzieningen met referentiewaarden hierbij ondersteunend is, is het raadzaam om dit kader op te stellen.
4. De nabijheid van voorzieningen in kwetsbare wijken is een randvoorwaarde om inwoners te bereiken. Dit vraagt soms om meer meters dan op basis van referentiewaarde in kaart is gebracht (onderbouwd kiezen voor 'ongelijk investeren');
5. Het organiseren van aanvullend budget voor het verduurzamen van de gemeentelijke vastgoedportefeuille op basis van de Routekaart voor de verduurzaming. Dit blijft nodig om te voldoen aan wettelijke doelstellingen.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Het tijdig investeren in een optimaal voorzieningenniveau versterkt de leefbaarheid in gemeente Zwolle. En voorkómt daarmee toekomstige kosten (door preventie,

kansengelijkheid, bestaanszekerheid en gezond, vitaal leven). Bijvoorbeeld iedere tijdig ondervangen WMO-indicatie of zorgtraject levert de gemeente directe besparing op.

- Besluitvorming over het IHP maatschappelijke voorzieningen gekoppeld aan het integraal huisvestingsplan onderwijs en de portefeuillestrategie voor de eigen vastgoedportefeuille.
- De ontwikkeling van een Makel- en Schakelpunt voor maatschappelijk vastgoed waarbij vraag en aanbod van maatschappelijke partners zo goed mogelijk gekoppeld wordt.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Maatschappelijke voorzieningen als term komt niet terug. We zien wel de aandacht die er voor moet zijn vanuit het principe van het maken van een totale stad/ gemeente. Onderdelen als woon-zorg komen wel bij wonen terug

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Programmaplan Maatschappelijke Voorzieningen](#)
- [Koers Sociaal domein 2024-2030](#)
- [Informatienota Onderzoek naar Zwolse Wijkaccommodaties](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Zwolle](#)
- [vraag en aanbod sportaccommodaties Zwolle](#)
- [Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed](#)

Onderwijshuisvesting

Wat speelt er in Zwolle?

- De gemeente Zwolle is in het vorige decennium begonnen met de vernieuwing van de oude schoolgebouwen. In de komende vier jaar vindt er vernieuwing plaats van de Aquamarijn, Koningin Emmaschool, Geert Groteschool, Parkschool, Eliëzer- en Obadjaschool en het Meander College. De middelen hiervoor zitten al in de begroting.
- In december 2025 heeft de raad het Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs vastgesteld. Dit plan brengt de vernieuwingsopgave voor de periode 2030-2041 in beeld. In deze periode moeten 56 schoolgebouwen en 44 gymzalen vervangen of gerenoveerd worden. Hiervoor is een investeringsbedrag nodig van € 571 miljoen. Het huidige college heeft een eerste aanzet voor een financiële strategie voor de vernieuwingsopgave opgesteld. De componenten van deze strategie moeten de komende tijd verder uitgewerkt worden. De raad is in februari door middel van een raadsbrief over de eerste aanzet geïnformeerd. [\[Link naar raadsbrief in het bestuurlijke informatiesysteem wordt nog toegevoegd\]](#)
- Vernieuwing van schoolgebouwen biedt kansen om de doorgaande ontwikkelijn van kinderen optimaal te ondersteunen en het onderwijs met de wijk te verbinden. Door ook maatschappelijke voorzieningen in de school te huisvesten, draagt het schoolgebouw bij aan kansengelijkheid, sociale samenhang, leefbaarheid en wijkontwikkeling.
- Vernieuwing van schoolgebouwen, die een wettelijke zorgplicht is, kan ook aangegrepen worden om ander maatschappelijk vastgoed in een wijk te vernieuwen en toe te voegen aan een nieuw of gerenoveerd schoolgebouw.
- De vernieuwing van de 44 gymzalen kan gepaard gaan met een herstructurering ervan waardoor er sportzalen en –hallen ontstaan. Dit vergroot de mogelijkheden voor de binnensport en het gebruik door de wijk.
- Vervanging van onderwijsvastgoed kan ertoe leiden dat er kavels vrijvallen. Deze kavels kunnen ingezet worden voor woningbouw.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Voor de gebiedsontwikkeling die in het Noorderkwartier plaatsvindt, is het noodzakelijk dat basisschool De Springplank vernieuwd wordt. Hiervoor is het van belang dat in de begroting voor jaarschijf 2030 middelen voor deze vernieuwing worden opgenomen.
- Het voorstel voor een financiële strategie voor de vernieuwingsopgave tot en met 2041 moet in de verdere loop van 2026 nader uitgewerkt worden.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

In het IHP is een lijst met de huisvestingsprojecten opgenomen. Conform deze lijst zijn de komende collegeperiode besluiten nodig over investeringskredieten voor een groot aantal nog nader te prioriteren scholen.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Er zijn geen aandachtspunten in het coalitieakkoord over onderwijshuisvesting.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2026-2041 "Samen bouwen aan sterke scholen en sterke wijken!"](#)
- [Vraag & aanbod sportaccommodaties in de toekomst gemeente Zwolle](#)
- [Koers sociaal domein 2024-2030](#)
- [Strategische onderwijsagenda 2022-2026](#)
- [Gebiedsvisie Noorderkwartier](#)
- [Gebiedsvisie Centrum Aa-landen](#)

- [Toekomstperspectief Holtenbroek](#)

Grondbeleid

Wat speelt er in Zwolle?

In 2025 heeft het college de Nota Grondbeleid 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Met deze nota kiest de gemeente voor regisserend grondbeleid en legt zij de basis voor de verdere ontwikkeling van het Beleidskader Grondzaken. Deze doorontwikkeling zal in de komende periode plaatsvinden.

Het uitgangspunt is dat alle processen en producten die verband houden met het grondbeleid worden geactualiseerd of herzien, zodat zij beter op elkaar aansluiten en samen één samenhangend beleidskader vormen. In overleg met de gemeenteraad wordt bepaald in welke mate deze onderdelen worden aangepast en in welke volgorde.

De keuze voor regisserend grondbeleid betekent waarschijnlijk een actievere rol van de gemeente op de grond- en vastgoedmarkt. De doorontwikkeling moet richting geven aan hoe deze rol wordt ingevuld, waarbij aandacht nodig is voor onder andere processen, mandaten, budgetten en verantwoordingsstructuren.

De gemeente behaalt jaarlijks aanzienlijke winstnemingen uit de actieve grondexploitaties. Vooral uit de projecten Stadshagen, Hessenpoort en Oude Mars. Deze grondexploitaties naderen hun afronding en de winstnemingen zullen daarom deze periode teruglopen naar nihil. Als gevolg van de toenemende complexiteit van projecten en het hoge ambitieniveau van de gemeente, staat het resultaat van de overige grondexploitaties en verwachte nieuwe grondexploitaties onder druk. Deze zullen minder winstgevend zijn dan de gemeente gewend is of zelfs verlieslatend zijn.

De winsten uit grondexploitaties vormen een belangrijke bron van financiële dekking voor toekomstige ruimtelijke opgaven. Door de dalende winsten komt deze dekking onder druk te staan. Als een grondexploitatie verlieslatend wordt, moet ook dit verlies gedekt worden wat het probleem verder vergroot. Dit vraagt om een herziening van de financiële sturing en dekking van deze opgaven. Het kan noodzakelijk zijn om sterker te sturen op het financiële resultaat binnen ruimtelijke opgaven in het algemeen en de gemeentelijke grondexploitaties in het bijzonder. Het gemeentelijke ambitieniveau en het stapelen van ambities zijn hierbij belangrijke variabelen.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Raadsvoorstel inzake de inhoud en planning van het Beleidskader Grondzaken.
- Herziening gronduitgifte- en grondprijzenbeleid.
- Inhoud en positionering portefeuille Vastgoed

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Uitwerking keuzes inzake de invulling van de doorontwikkelen van het Beleidskader Grondzaken (onder andere kostenverhaal en financiële bijdragen, proces en budget strategisch verwervingen)
- Ontwikkelen duurzaam financieel stelsel voor ruimtelijke ontwikkeling.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

- Sterker en actiever (toepassen van) voorkeursrecht door gemeenten
- Grondfaciliteit voor de financiering van aankoop (dekking gemeentelijke voorinvestering)
- Prijsopdrijvend effect door meer vraag voorkomen (grondspectatie)
- Nieuw instrument om private winsten van grondbezitters meer publiek te kunnen aanwenden. Waarschijnlijk door de mogelijkheden binnen het kostenverhaal te vergroten
- Ondersteuning voor boeren die als gevolg van het gebiedsproces hun bedrijf niet op dezelfde

plek kunnen voortzetten (extensivering, verplaatsing, uitkoop en compensatie van waardedaling en/of andere schade)

- Een integrale nationale grondbank ten behoeve van het verplaatsen van agrarische bedrijven

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Nota Grondbeleid 2025](#)

Mobiliteit - Bereikbaarheid

Wat speelt er in Zwolle?

- Op 7 juli 2025 heeft de raad het Ruimtelijk Toekomstperspectief (kortweg: RTP) vastgesteld. Het RTP is een uitwerking met richtinggevend keuzes voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de gemeente Zwolle tot 2040 met een doorkijk naar 2050. In het RTP zijn 5 zogenaamde Sleutelgebieden gedefinieerd, waarin verschillende ruimtelijke opgaven samenkomen. Een van deze sleutelgebieden is de Ring van Zwolle. De komende jaren gaan we invulling geven aan de uitwerking van deze opgave.
Naast sleutelproject Ring zijn de ontwikkeling van een HOV-verbinding met de oostkant van de stad en de realisatie van station Zwolle-Zuid grote mobiliteitsopgaven uit het RTP.
- Daarnaast gaan we ook uitvoering geven aan de Netwerkaanpak Mobiliteit Zwolle. De netwerkaanpak beschrijft de mobiliteitsaanpak en -opgaven voor de komende jaren bij een verder groeiende stad. Dat gaat forse investeringen vragen
- De opgaves qua bereikbaarheid voor Zwolle zijn in beeld. Uitdaging voor de komende periode is om deze opgaves op te tillen naar regionaal/nationaal niveau. De opgaves hebben een grotere impact dan alleen Zwolle. Samenwerking en lobby met Rijk/Provincie/Regio zijn hierin erg belangrijk. Cruciale rol hierin speelt het programma regionale mobiliteit onder NOVEX dat wordt vormgegeven. Dit willen we vorm geven in de vorm van een netwerkaanpak Zwolle en omgeving, die we samen met provincie, Rijk en Regio willen opzetten en die moet leiden tot nieuwe MIRT afspraken.
- Begin november 2025 heeft Zwolle in het kader van de Woningbouw en Mobiliteit (kortweg: WoMo) en Woningbouw Korte Termijn (WoKT) subsidie ontvangen voor onder andere de reconstructie van de Middelweg en Burgemeester Roelenweg (inprikkers) en de realisatie van twee langzaam verkeerstunnels onder de Zwartewaterallee door. Komend jaar gaan we starten met de voorbereidingen voor deze projecten.
- Op het gebied van het spoor wordt er onderzocht hoe het spoor tussen Zwolle en Meppel robuuster gemaakt kan worden en wordt er in regionaal verband gelobbyd voor een 4^e perron in Deventer en op termijn de volledige tweesporigheid tussen Zwolle en Deventer (IJssellijn) en Zwolle en Enschede (richting Munster).
- De brug in de A28 over het Zwartewater (ook wel bekend als de Beatrixbrug) dateert deels uit 1939. In 2019 is door RWS geconstateerd dat de brug binnen 15 jaar (dus voor 2034) aan vervanging toe is. Dit heeft niet alleen grote impact op het autoverkeer, maar (mogelijk) ook op de bereikbaarheid van Zwolle en de opgaven van de stad. De komende tijd gaan we op initiatief van RWS aan de slag met de regioanalyse
- Vanuit het ministerie van I&W is subsidie beschikbaar voor zogenaamde Kleine verbeteringen weginfrastructuur HWN (hoofdwegennet) – OWN (onderliggend weggennet). Vanuit Zwolle zijn hier drie projecten voor ingediend, die op dit moment zeer kansrijk zijn voor subsidie, te weten: 2 rotondes bij de afrit A28 Zwolle-Centrum (Roelenweg), een rotonde en extra rechtsafstrook bij de afrit A28 Lichtmis (Hermelenweg en N377) en een optimalisatie van de bestaande verkeerslichten bij de afrit A28 Zwolle-Noord. Bij het BO-Mirt dat naar verwachting begin 2026 plaatsvindt komt er meer duidelijkheid over deze mogelijke subsidies.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Een knelpunt op de huidige ring van Zwolle is de Holtenbroekerbrug. Op dit moment loopt een integrale studie naar de nut, noodzaak en consequentie van de mogelijke vervanging van deze brug.
- Een besluit over de herinrichting van de Nieuwe Veerallee.

- Uitwerking Plan van Aanpak Sleutelproject Ring.
- Uitwerking plan/strategie voor uitvoeren van maatregelen binnen de ring/verblijfsgebieden (fietsinfra, parkeren, 30 km/uur invoering,)
- Opzetten van een goede samenwerking met de Bestuurlijk Opdrachtgevers en de nieuwe programmamanager regionale mobiliteit NOVEX.
- Samenwerking met Rijk, Overijssel en Regio voor de netwerkaanpak Zwolle en omgeving en opnemen resultaten in het BO-MIRT.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Gefaseerd verder werken aan de transitie om autoverkeer van binnen de Ring naar de Ring te krijgen met mogelijke maatschappelijke weerstand en dilemma's die dat op kan roepen, bijvoorbeeld afsluiting Drijbersingel, verder aanpassen van Roijensingel, herinrichting Nieuwe Veerallee.
- De omlegging van de Kroesenallee. Hier zal een omgevingsplan en een investeringsbesluit voor vastgesteld moeten worden.
- Aanpassen van een aantal kruispunten op de IJsselallee ten behoeve van de ontwikkeling Spoorzone en vanwege het versterken van de Ring.
- Optimaliseren fietsnetwerk en uitwerken van doorfietsroutes.
- Mogelijke vervanging Holtenbroekerbrug.
- Realisatie van twee langzaam verkeerstunnels onder de Zwartewaterallee (Rijnlaan, Middelweg).
- Reconstructie Middelweg.
- Samen met NS, ProRail, Regio de planuitwerking van station Zwolle-Zuid oppakken
- Uitwerken van de mobiliteitstransitie binnen de ring en in verblijfsgebieden (fietsinfra, 30 km/uur invoering, ...).

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?**Coalitie akkoord:**

Daarbij benutten we de strategische kansen van dual-use met defensie, en wordt onderhoud waar mogelijk gekoppeld aan verbeteringen in verkeersveiligheid, regionale bereikbaarheid en doorstroming.

Meer inzet op weerbaarheid

Perspectief Zwolle

Kansen voor investeringen in A28/Ring Zwolle/N50/N35 benutten van Scharnier/knooppuntfunctie van de Ring voor de nationale en regionale bereikbaarheid. Idem voor spoor (2e knooppunt NL).

Voorstel: Gerichte lobby met Provincie en regio Zwolle om Knooppunt Zwolle (Weg en Spoor) als geheel op de BO MIRT agenda 2026 te krijgen als sleutelproject RTP vanuit weerbaarheid/dual use en woningbouw ambities.

Coalitie akkoord:

“Voor veel mensen is openbaar vervoer onmisbaar, daarom werken we aan een spoor- en openbaar vervoersnetwerk waarin bereikbaarheid van voorzieningen centraal staat. We zorgen dat het openbaar vervoer een serieus alternatief blijft voor de auto”

Perspectief Zwolle

Voorstel: gerichte lobby op nodige investeringen op en rond het spoorknooppunt Zwolle:

- Station Zwolle-zuid
- Fietsparkeren station Zwolle (zuidzijde) en Zwolle Stadshagen.
- IJssellijn (Zwolle – Deventer) en Zwolle – Meppel
- Zwolle - Münster

Coalitie akkoord:

“Samen met de gemeenten wordt gezien waar binnen de bebouwde kom de maximumsnelheid zinvol verlaagd kan worden naar 30 km/uur”

Perspectief Zwolle

- Voorstel: Komen tot principebesluit/implementatieplan om 30 km in woongebieden in te voeren (zijn geen middelen aan gekoppeld, naast SPV)

Coalitie akkoord:

- “De fiets is een praktisch én gezond vervoersmiddel. Daarom voeren we het Nationaal Toekomstbeeld Fiets uit en zorgen dat OV-knooppunten op de fiets bereikbaar zijn”.

Perspectief Zwolle

- NTF heeft slechts beperkte structurele MIRT-middelen voor fietsinfra (€ 6 mln/jaar) moet in komende jaren substantieel omhoog om nodige investeringen te kunnen co-financieren

Investerings in het fietsnetwerk en fietsparkeren van Zwolle koppelen aan de woningbouwafspraken en onderdeel uit laten maken van de netwerkaanpak Zwolle en omgeving

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Netwerkaanpak Mobiliteit Zwolle](#)
- [Mobiliteitsvisie Mobiliteit brengt Zwolle verder](#)
- [plan van aanpak integraal Zwolle en regiodef.docx](#)

Mobiliteit - Mobiliteitstransitie

Wat speelt er in Zwolle?

De mobiliteitstransitie betekent dat we minder afhankelijk worden van de auto en kiezen voor schonere en duurzamere manieren van reizen. De reden hiervoor is onder meer dat het ruimtebeslag van de auto te groot is en dat deze bij ongewijzigd beleid nog verder toeneemt als gevolg van de groei van de stad. Hierdoor zullen de leefbaarheid en bereikbaarheid van de stad verder onder druk komen te staan.

Het uitgangspunt van de mobiliteitstransitie is het STOMP-principe:

- Stappen (lopen)
- Trappen (fietsen)
- Openbaar vervoer
- Maas (deelmobiliteit)
- Personenauto (privébezit auto)

We geven meer ruimte aan lopen, fietsen, openbaar vervoer en deelmobiliteit. De manier waarop we dat willen bereiken is door:

1. Het voorkomen van (auto) verplaatsingen
2. Het veranderen van autoverplaatsingen naar alternatieven als lopen, fietsen en publieke mobiliteit
3. Het verschonen van verplaatsingen door het stimuleren van duurzame vervoerswijzen als elektrische auto's en deelmobiliteit.

Om de mobiliteitstransitie mogelijk te maken, zetten we in op:

- Gedragsbeïnvloeding: Mensen stimuleren om anders, minder of schoner te reizen.
- Digitalisering en innovatie: Gebruik van actuele data en slimme technologie om mobiliteit efficiënter en toekomstbestendig te maken.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Het college speelt een belangrijke rol in het realiseren van de mobiliteitstransitie. Dit vraagt om beleidskeuzes die STOMP centraal stellen, te weten:

- Stappen: Afronden voetgangersnetwerkaart met bijbehorende uitgangspunten voor inrichting. Op basis van het voetgangersnetwerk wordt een uitvoeringsagenda opgesteld.
- Trappen: we stellen een uitvoeringsagenda fiets vanaf 2027 op et vaststelling. We zetten hierbij gericht in op gedragsbeïnvloeding door het opstellen van het fietsstimuleringsplan, met acties om forenzen, scholieren en bewoners te verleiden vaker te fietsen.
- OV: In het vierde kwartaal van 2026 wordt besluitvorming over de Visie Publieke Mobiliteit voorzien. Samen met de provincie Overijssel stellen we op basis daarvan een uitvoeringsagenda publieke mobiliteit op.
- Maas: we stimuleren deelauto's zowel in bestaande wijken als bij nieuwbouwprojecten. Voor deeltweewielers doen we een verkenning naar mogelijke vormen van alternatieven voor aanbesteding..
- Ondersteunen van innovatie en digitale oplossingen: Slimmer sturen met een mix van gedragsbeïnvloeding en (dynamisch) verkeersmanagement om onze infrastructurele netwerken (lopen, fietsen, OV en auto) beter te benutten en alternatieven voor de auto te stimuleren.

Onderdelen zijn:

1. Multimodaal netwerkaanpak

2. Minder Hinder aanpak
3. Monitoringsplan

- SUMP: In 2026 en 2027 stellen we het Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP) op. SUMP is een door Europa verplicht gesteld duurzaam mobiliteitsplan gericht op lange termijn strategie en korte termijn acties. Daarbinnen ligt de focus op integratie (multimodaal), participatie en monitoring.
- Ontwerpend onderzoek slimme en duurzame verstedelijking: We onderzoeken samen met Rijk en Overijssel hoe we tot een meer integrale aanpak van verstedelijking kunnen komen en verstedelijking te versnellen en welke doorbraken hiervoor nodig zijn op het gebied van financiën, samenwerking/organisatie en digitalisering.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

De uitdaging is om de mobiliteitstransitie een structurele plaats te geven in het ruimtelijk beleid van de gemeente. Dit betekent per onderdeel:

- Stappen: Komen tot een nota voetgangers met bijbehorende uitvoeringsagenda.
- Trappen: We gaan de bestaande samenwerking in het Zwols Fietsplatform (ZFP) verder uitbreiden om daarmee fietsen te stimuleren. Daarnaast werken we verder aan fietsinnovaties en gaan we door met het fietsstimuleringsplan.
- OV: Op basis van de vastgestelde Visie Publieke Mobiliteit en de ervaringen met de uitvoeringsagenda gaan we concreet aan de slag met het implementeren.
- Maas: we stimuleren deelmobiliteit zowel in bestaande wijken als bij nieuwbouwprojecten. We stellen een uitvoeringsagenda deelmobiliteit op.
- Ondersteunen van innovatie en digitale oplossingen: Opstellen van een strategie op data en innovatie voor het programma Mobiliteit, gebaseerd op de datastrategie van de organisatie. Met als doel verkrijgen van integrale inzichten en sturingsmogelijkheden.
- SUMP: In 2027 moet de SUMP door de raad worden vastgesteld.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Coalitieakkoord:

- we stimuleren het gebruik van deelauto's, fiets en OV
- we zorgen dat preventie weer gaat lonen.
- We focussen op de gezondheid van kinderen en op het stimuleren van bewegen in het dagelijks leven voor mensen met en zonder beperking

Perspectief Zwolle

- Voorstel: Voortzetten van onze inzet om deelmobiliteit te stimuleren
- Voorstel: Voortzetten inzet via actieplan Fiets, budgetten aan koppelen
- Voorstel: Komen tot een uitwerking voetgangersbeleid met uitvoeringsagenda
- Voorstel: Versterken samenwerking sociaal domein op gebied van preventie (gezondheid/participatie).
- Voorstel: gerichte lobby voor mobiliteitstransitie Zwolle.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Fiets: Actieplan Zwolle Wereldfietsstad](#)
- [Deelmobiliteit: Strategie Deelmobiliteit](#)

Mobiliteit - Parkeren en Hubs

Wat speelt er in Zwolle?

Parkeren

Voor Parkeren geldt dat vanaf 1 januari 2026 e.v. de concrete uitwerking plaatsvindt van de Nota Parkeren. Naast het 'omkatten' van huidige parkeersectoren in de nieuwe sectoren, worden de parkeertarieven aangepast en vinden de voorbereidingen plaats voor de uitbreiding van de parkeersectoren gerelateerd aan de diverse (woningbouw)ontwikkelingen in de stad. De contouren hiervoor zijn vastgesteld t/m 2029 inclusief de parkeertarieven voor betaald parkeren en de diverse parkeervergunningen en -abonnementen.

Op het gebied van fietsparkeren wordt conform de Nota Parkeren de Uitvoeringsagenda fietsparkeren opgesteld. Daarnaast is voor het station Stadshagen een aanwijzingsbesluit vastgesteld om de handhaving op fietsparkeren mogelijk te maken en is het bestaande aanwijzingsbesluit met betrekking tot fietsparkeren in de stationsomgeving geactualiseerd en ter besluitvorming voorgelegd. De noodzaak voor de realisatie van een bewaakte inpandige fietsenstalling aan de zuidzijde van het station Zwolle blijft bestaan. Momenteel zijn er onvoldoende (Rijks)middelen hiervoor vrijgemaakt.

Mobiliteitshubs

In oktober 2024 heeft de gemeenteraad de Adaptieve ontwikkelstrategie mobiliteitshubs (AOS) vastgesteld. Dit vormt de basis om de komende jaren werk te maken van toekomstbestendige mobiliteitsoplossingen die aansluiten bij de groeiende vraag naar ruimte, bereikbaarheid en leefbaarheid in de stad. Door middel van deze adaptieve ontwikkelstrategie zijn we in staat om de realisatie van mobiliteitshubs in goede banen te leiden, als randvoorwaarde voor het creëren van de noodzakelijke ruimte voor woningbouw en een kwalitatieve leefomgeving. En tegelijk faciliteren we de mobiliteits- en parkeerbehoefte van bewoners, bezoekers en werknemers van onze (nieuw te ontwikkelen) stad. Met meer ruimte voor voetgangers, fietsers, en ook voor spelen en groen.

Belangrijk onderdeel van de AOS is het stadsbrede parkeerexploitatiemodel, ten behoeve van de planning en financiering van de hubstrategie. Halfjaarlijks wordt op basis hiervan het financieel perspectief aan de raad gerapporteerd.

In december 2025 is voor de eerste keer een kredietaanvraag gedaan gebaseerd op de AOS. Doel hiervan was onder andere de planvoorbereiding van centrum- en buurthubs in de Spoorzone en het Stadshart, planvoorbereiding voor buurthubs in de bestaande stad en de opbouw van een hubbedrijf.

In de loop van 2026 zal het college de Afkoopregeling als onderdeel van de Regeling Mobiliteitsnormen vaststellen. Daarmee wordt de bijdrage van ontwikkelaars en woningbouwcorporaties aan het realiseren van de mobiliteitshubs geregeld.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Parkeren

- Voor de uitbreiding van gereguleerd parkeren zullen ten behoeve van de invoering de nodige besluiten door college en raad genomen moeten worden (vierde kwartaal 2026). Hierbij gaat het om onder andere Regeling Parkeervergunningen en Aanwijzingsbesluit gereguleerd parkeren en wellicht de Verordening parkeerbelastingen.

- Vaststellen Uitvoeringsagenda fietsparkeren is voorzien in het derde kwartaal 2026.
- Vaststellen aanwijzingsbesluit fietsparkeren rond station Stadshagen en centraal station is voorzien in het eerste kwartaal 2026.

Mobiliteitshubs

- Stadsrandhub Hessenpoort.
- In de loop van 2026 zal het college de Afkoopregeling als onderdeel van de Regeling Mobiliteitsnormen vaststellen.
- Kredietaanvragen ten behoeve van generieke stedelijke planvoorbereidingskosten voor mobiliteitshubs in Spoorzone, Stadshart en/of Nieuwe Veemarkt.
- Kredietaanvragen ten behoeve van realisatie van mobiliteitshubs in Spoorzone, Stadshart en/of Nieuwe Veemarkt.
- Beschikbaar stellen nieuwe kredieten voor de realisatie van mobiliteitshubs in de bestaande stad en/of aan de stadsrand.
- Beschikbaar stellen kredieten tijdelijk parkeren.
- Vaststellen tarief parkeerproduct sociale huur.
- Dilemma's college: aanpassing fasering hubs.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Parkeren

- Verdere uitbreiding van gereguleerd parkeren in de stad. Dit levert over het algemeen wel enige commotie op bij inwoners en ondernemers; verbetering kwaliteit openbare ruimte versus 'moeten' betalen voor parkeren.
- Meer aandacht voor (verbeteren kwaliteit en kwantiteit) fietsparkeren in de (binnen)stad. Daar waar we autoparkeren beperken moet ruimte gemaakt worden voor onder andere fietsparkeren om daarmee onder andere de mobiliteitstransitie mogelijk te maken. Deze beweging heeft effect op de openbare ruimte.

Mobiliteitshubs

Naar verwachting spelen dezelfde zaken en dilemma's als in het eerste jaar.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Coalitieakkoord:

- We werken vaker met multidisciplinaire, domein overstijgende teams. We sturen op doelen in plaats van procedures en vermijden micromanagement.
- We focussen op de gezondheid van kinderen en op het stimuleren van bewegen in het dagelijks leven voor mensen met en zonder beperking

Perspectief Zwolle:

- Dit biedt kansen voor Zwolle om de bestaande samenwerking met het Rijk in de vorm van het ontwerpend onderzoek slimme en duurzame verstedelijking en het komen tot een lokale actieagenda voor de samenwerkingsagenda Toekomstbestendige gebiedsontwikkeling (TBGO) verder te verdiepen en uit te breiden.
 - Regie op mobihubs en parkeren is namelijk 1 van de onderdelen die we oppakken in samenwerking met het Rijk en andere partners (Ontwerpend onderzoek en TBGO). Het resultaat van slimme en duurzame verstedelijking is ook onder meer het komen tot

gezonde en beweegvriendelijke openbare ruimte.

- Voorstel: Streven naar afspraken bij BO MIRT voor vervolgaanpak slimme en duurzame verstedelijking.

Relevante visies/ beleidsnota's

Parkeren

- [Parkeerstrategie 2040](#)
- [Nota Parkeren](#)

Mobiliteitshubs

- [Omgevingsvisie 'Ons Zwolle van Morgen'](#)
- [Parkeerstrategie 2040](#)
- [Adaptieve OntwikkelStrategie Hubs \(AOS\)](#)
- [Mobiliteitshub Weezenlanden-Noord: definitief dekkingsvoorstel](#)
- [Raadsvoorstel herijking financieel perspectief AOS december 2025](#)
- [Raadsvoorstel Mobiliteitshub Weezenlanden-Noord december 2025](#)

Veiligheid

Wat speelt er in Zwolle?

De dynamiek van een groeiende, hoogstedelijke omgeving brengt meer druk op de leefbaarheid en de openbare orde en heeft invloed op gevoelens van (on)veiligheid. De groei van de stad is niet alleen zichtbaar in inwoneraantallen en meer woningen, maar ook in de aard en omvang van onze veiligheidsproblemen:

- Zorg en Veiligheid: we zien een toename van problematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid. Kwetsbare en/of verwarde inwoners en mensen met multi-problematiek vragen om een blijvende intensieve, integrale aanpak waarbij partners naadloos én vroegtijdig samenwerken en aansluiten bij de leefwereld van inwoners om escalatie te voorkomen of indien nodig aan te pakken.
- Jeugd en Veiligheid: de afgelopen jaren hebben we met onze partners ingezet op Jeugd en Veiligheid. We voorkomen en doorbreken criminele carrières van jongeren met een aanpak die aansluit bij hun problemen en behoeften. Daarnaast investeren we in preventie via maatwerktrajecten en extra jongerenwerk voor kwetsbare jongeren die geen opleiding volgen, uit dreigen te vallen of zonder werk zitten.
- Polarisation en maatschappelijke onrust: maatschappelijke spanningen nemen toe. Polarisation over diverse onderwerpen leidt vaker conflicten tussen mensen en groepen en tot demonstraties en betogingen. We zien een toename van agressie, tegendemonstraties, bedreigingen en incidenten, wat de openbare orde en het veiligheidsgevoel van onze inwoners, bestuurders en raadsleden onder druk zet.
- Complexe openbare orde problematiek: er is een forse toename in explosieven (bij woningen) en andere incidenten in de openbare ruimte en daardoor een toename van de inzet van bestuurlijke maatregelen zoals cameratoezicht. Ook zien we de invloed van de georganiseerde criminaliteit al jaren in Zwolle, zorgelijk daarbij is rol van kwetsbare jongeren. We zien een toename van evenementen in Zwolle die qua aard en voorbereiding complexer worden.
- Toezicht en handhaving: onze BOA's zijn de oren en ogen van de gemeente op straat en zij krijgen steeds meer taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in de openbare ruimte. De vraag naar toezicht in de openbare ruimte wordt steeds groter. In lijn met de landelijke ontwikkelingen zijn we in Zwolle bezig met een inhaalslag door ons team verder te professionaliseren en door te ontwikkelen. Naast de huidige taken willen we meer inzetten op specialistische taken zoals: controles en toezicht ten aanzien van sekswerkers, horeca, ondermijning en coffeeshops.
- Weerbaarheid en veerkracht: de uitwerking van dit thema vraagt veel van Veiligheid, bijvoorbeeld in de voorbereiding op daadwerkelijke incidenten en onze crisisorganisatie.
- Integrale aanpak: veiligheid vraagt een brede verankering in alle beleidsdomeinen van de gemeente, van ruimtelijke ordening tot het sociale domein. Alleen door samenwerking over de domeinen heen kunnen we de complexe problematiek op het gebied van openbare orde en veiligheid effectief aanpakken.
- Toename omvang en complexiteit veiligheidsvraagstukken: we constateren dat de organisatie om deze vraagstukken op te pakken qua omvang, kennis en flexibiliteit niet voldoende is meegegroeid. Dit geldt voor vergunningverleners, juridisch adviseurs, adviseurs openbare orde en veiligheid en toezicht en handhaving.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Vaststelling van een nieuwe Strategische Veiligheidsagenda (eind 2026)
- Toekomstvisie 2030 Veiligheid
- Borging Preventie met Gezag

Welke overige zaken spelen in deze coalitieperiode?

- Toekomstvisie 2030 Veiligheid
- BOA-stelsel 2028

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Het Regeerakkoord Jetten I gaat op diverse onderdelen in op onze (nationale) veiligheid. De hoofdlijnen ten aanzien van veiligheid bij een gemeente zijn:

- Veel aandacht voor uitvoering en ruimte voor uitvoerders: “doenvermogen staat centraal”.
- Er wordt een gemeenschapsfonds opgericht om voorzieningen zoals buurthuizen, verenigingsgebouwen te realiseren en te behouden.
- De Wet openbare Manifestaties wordt aangepast, waardoor burgemeesters bevoegdheden krijgen tot bestuursrechtelijke handhaving of verplaatsing.
- De politie wordt ondersteund en er wordt geïnvesteerd in de operationele slagkracht (wijkagenten, cyber- en zedenrechercheurs).
- De behoeften van de politie en het lokale gezag om de openbare orde op straat in onze wijken en online goed te kunnen handhaven zijn leidend. Zij moeten goed toegerust zijn met bevoegdheden en middelen die zij nodig achten. BOA's en politieagenten die dit nodig hebben, krijgen een bodycam.
- Het programma Preventie met Gezag wordt doorgezet.
- Mensen met verward of onbegrepen gedrag worden beter geholpen onder meer door bemoeizorg en de realisatie van meer crisisplekken.
- De druk op de justitiële keten wordt verlicht door effectievere straffen én snellere sancties.
- Het experiment gesloten cannabisketen wordt gecontinueerd.
- Festivals moeten een drugspreventieplan maken.
- De minimum leeftijd voor sekswork wordt verhoogd van 18 naar 21 jaar. Uitstapprogramma's worden voortgezet evenals het programma “Samen tegen Mensenhandel”.
- Er komt een Nationaal actieplan Stop geweld tegen vrouwen, waarbij gebruik wordt gemaakt van een ketenbrede aanpak.
- Betere preventie ten aanzien van digitale onveiligheid.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Strategische Veiligheidsagenda 2023-2026](#)
- [Strategische Beleidsagenda Veiligheidsregio 2023-2026](#)
- [Programma Preventie met Gezag](#)
- [Visie Toezicht in de Openbare Ruimte 2025](#)
- [VNG kader/visie op BOA's “Meer armslag voor de handhaver”](#)

Huishoudelijke afval & grondstoffen en de stadsreiniging

Wat speelt er in Zwolle?

Huishoudelijk afval & grondstoffen (A&G)

Gemeente Zwolle heeft de afgelopen jaren veel gedaan om de hoeveelheid (rest)afval te verminderen en de kwaliteit van grondstoffen te verhogen en/of te borgen. Deze koers wordt voortgezet met het grondstoffenplan 2025-2030.

Sinds 2023 is het tarief op restafval ingevoerd, daarmee is de hoeveelheid restafval gedaald naar 96 kg per inwoner (inclusief 5 kg luiers/incontinentiemateriaal) in 2025 en deze daling zorgt ook voor een relatief lage afvalstoffenheffing ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten in de stedelijkheidsklasse.

Stadsreiniging

ROVA reinigt de stad op basis van het veegwerkplan en de CROW-beeldmeetlatten. Het gewenste kwaliteitsniveau is in lijn met de Omgevingsvisie Ons Zwolle van Morgen. Volgens de schouw op de beeldmeetlatten ligt de stad er goed bij. De binnenstad wordt op een hoog kwaliteitsniveau onderhouden en de rest van de stad op basis.

We merken de afgelopen jaren dat de beleving van inwoners soms anders is dan de gemeten beeldkwaliteit. Dit is ook een van de redenen dat we het "waardengestuurd werken" uitwerken. Waarden die horen bij ambitiespoor 3 van de Omgevingsvisie 'Vitale wijken'. Door de waarden aan te laten sluiten bij de beleving van de inwoners krijgen we meer mogelijkheden voor het maken van keuzes. Vooruitlopend daarop experimenteren we met afwijkende beeldkwaliteitsniveaus zoals in het stationsgebied en de winkelcentra. Daarnaast werken we met ROVA aan een nieuw verrekenmodel voor reiniging. Hiermee krijgen we meer inzicht in wat de inzet van ROVA per activiteit kost.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

A&G

- *Dienstverlening optimaliseren* - In 2026 gaan we de inzameling van grondstoffen verder optimaliseren voor de gestapelde bouw en hoogbouw. Dit betekent dat de dienstverlening in sommige delen van de stad aangepast kan worden. Daarnaast gaan we aan de slag met de stroom grofvuil.
- *Bijsturen op financiën* - Financieel wordt vanaf 2026 landelijk de plastic-taks verschoven naar gemeenten. Dit gaat om een bedrag van € 568 miljoen (effect € 30-70 per huishouden). Het tempo en de wijze waarop dit verrekend wordt is afhankelijk van een nieuw kabinet.
- *Nieuwe afspraken met Verpact doorvoeren* - Ook de nieuwe dienstverleningsovereenkomst met de Verpact (organisatie voor producenten van verpakkingen) leidt tot minder inkomsten voor pmd (effect rondom de € 10 per aansluiting) en aanpassing van de dienstverlening. Ons beleidskader moet hierop herijkt worden.

Stadsreiniging

- *Zicht krijgen op de financiële effecten* - In 2026 wordt het nieuwe verrekenmodel van ROVA op de reiniging doorgevoerd. We zien dat de directe reinigingskosten stijgen door elektrificeren van de voertuigen en inzet van (meer) inhuur met name in de gladheidsbestrijding. Ook is de doorbelasting van de straatreiniging aan de afval/rioolheffing verder onderzocht (vervolg op Cebeon onderzoek) en levert de vergoedingsregeling voor Single Used Plastics (SUP) vanuit het verpakkend bedrijfsleven minder op. De verwachting is dat hiervoor aanvullende financiële middelen benodigd zijn.
Daarnaast zijn wij inhoudelijk op koers voor het opleveren van een bijgesteld plan van aanpak op bijplaatsingen.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?A&G

- *Verder uitrollen GGP 2025-2030* - We koersen op het verder uitrollen van de maatregelen uit het grondstoffenplan 2025-2030. We zetten hierbij in op afvalscheiden en het vergroten van de kwaliteit van grondstoffen (door diverse maatregelen in te zetten). Dit alles met een ondersteunende communicatiecampagne.
- *Druk op afvalstoffenheffing neemt toe* - Vooral de financiën zijn aan verandering onderhevig, onder andere door het ombuigen van de plastic-taks (en daarmee de verhoging van de CO2-heffing/verbrandingsbelasting) en de nieuwe overeenkomst met het verpakkend bedrijfsleven. De stroom restafval zal hiermee nog zwaarder belast worden.
- *Onderzoek naar bedrijfsafval* - In de binnenstad dragen we bij aan de planvorming voor het optimaliseren van het bedrijfsafval. Dit is formeel bedrijfsafval waardoor we hier een beperkte rol in vervullen.

Stadsreiniging

- *Volledig schoon is niet haalbaar, dus zoeken we naar oplossingen om de schoonbeleving te verhogen* - Volledig schoon is een stille norm geworden van inwoners waardoor de beleving steeds meer afwijkt van onze objectieve (CROW)meetmethodes. Door meer waardengestuurd te gaan werken kunnen we beter communiceren en aansluiten bij de beleving van de inwoners. We experimenteren met afwijkende beeldkwaliteitsniveaus zoals in het stationsgebied en de winkelcentra. De komende jaren leidt dit tot meer inzicht in de kosten en wat de beleving positief beïnvloed.
De afvalcoaches concentreren zich de komende jaren op het terugbrengen van bijplaatsingen naar een acceptabel niveau. Met elkaar zullen we wijkgericht ook dit niveau moeten bepalen. Deze inzet doen we samen met de BOA's van TOR en de reinigingsdienst van ROVA.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het coalitieakkoord wordt verder ingezet op de lijn die door vorige kabinetten is bepaald: "We werken toe naar een volledig circulaire economie in 2050. Dit doen we mede in het belang van strategische grondstoffen." Circulariteitsdoelen voor 2030 uit het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030:

Voor een doelstelling voor 2030 hanteren we in ieder geval, in lijn met de EU-kaderrichtlijn afvalstoffen, een doel van 55 procent recycling van stedelijk afval in 2025 en 60 procent in 2030 (stedelijk afval betreft huishoudelijk afval plus het afval uit de kantoor-, winkel- en dienstensector).

Zwolse ambitie 2030 (Hoofddoelen Gemeentelijk Grondstoffenplan 2025-2030):

Minimaal 20% (kg) reductie van voor verbranding aan te bieden huishoudelijke grondstoffen door in te zetten op preventie, zuiverheid van ingezamelde grondstoffen en meer grondstoffen uit het restafval halen.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen](#)
- [Ruimtelijk Toekomstperspectief](#)
- [Beheerplan Reiniging](#)
- [Gemeentelijk grondstoffenplan 2025-2030](#)

Vitale wijken

We werken samen aan vitale wijken waar bewoners zich 'thuis' voelen en mee kunnen doen. Dit doen we door integraal wijkgericht te werken; sociaal én fysiek, beleid én uitvoering, samen met inwoners, maatschappelijke partners en andere betrokkenen.

Wat verstaan we onder vitale wijken?

Een vitale wijk is leefbaar en toekomstbestendig. Waarden uit de Omgevingsvisie en Koers Sociaal Domein geven richting: leefbaar – veilig – solidair – gezond – inclusief – duurzaam – sociaal - gelijke kansen – toegankelijk – passende woningen - goede voorzieningen.

Wat speelt er in Zwolle?

- De gemeente Zwolle zet in op wijkgericht werken. Dit betekent dat de stad samen met inwoners, organisaties en partners wijkopgaven formuleert en uitvoert. De wijkopgaven 2025-2028 zijn gebaseerd op het Buurt-voor-Buurt onderzoek 2024. Dit onderzoek geeft inzicht in wat er leeft in de wijken en vormt de basis voor de wijkopgaven. Focuspunten binnen de wijkopgaven zijn: *Leefbaarheid en welzijn* (verbeteren van de woonomgeving, veiligheid en voorzieningen), *Sociale cohesie* (versterken van verbinding tussen bewoners en het stimuleren van buurtinitiatieven), *Duurzaamheid en toekomstbestendigheid* (vergroening, energietransitie en klimaatadaptatie). Er is sprake van differentiatie per wijk: elke wijk krijgt maatwerkopgaven. Het rapportcijfer van Zwolle is nog steeds hoog (7,8) maar dalend ten opzichte van voorgaande jaren. De irritatie over rommel op straat stijgt en meer mensen voelen zich onveilig (groepen jongeren, drugsgebruik- en handel, slecht verlichte plekken).
- Het versterken van Wijkgericht werken, het van buiten naar binnen redeneren (de gemeente luistert actief naar bewoners en vertaalt signalen naar concrete acties), partnerschap met inwoners (bewoners worden gezien als gelijkwaardige partners bij de uitvoering van wijkopgaven) wordt de komende jaren doorgezet. Thema's daarin zijn, visie op Vitale Wijken, het verbinden van sociaal, fysiek, veiligheid in de wijkcyclus en de koppeling met de beheercyclus (nota kapitaalgoederen), waardengestuurd beheer, de rol van de wijkwethouder.
- Wijkmanagement is niet alleen coördinatie, maar een manier van werken waarbij maatschappelijke opgaven centraal staan. De maatschappelijke opgaven zijn complex en vragen om samenwerking met corporaties, welzijnsorganisaties, ondernemers en bewoners. Wijkmanagement zorgt voor het verbinden van bewoners, organisaties en gemeente. Het signaleren van kansen en knelpunten, en het coördineren van uitvoering van wijkopgaven.
- Er zit spanning tussen de groeiende en bestaande stad (sociale en fysieke leefomgeving), waarbij de bestaande stad onder druk staat. Wijkbudgetten worden aangesproken voor de effecten van gebiedsprogramma's op de bestaande stad. Onderzoek heeft uitgewezen dat de Zwolse wijkbudgetten relatief laag zijn ten opzichte van vergelijkbare steden en onvoldoende zijn om de behoeften in de wijken te vervullen. Budget om bewonersinitiatieven aan te jagen en te stimuleren en subsidies (laagdrempelig, snel en niet bureaucratisch) blijven nodig en zijn randvoorwaardelijk voor de wijkopgaven. Daar waar het gaat om beheer van de openbare ruimte wordt dit meegenomen in de in 2027 vast te stellen nota kapitaalgoederen.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)? Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Besluitvorming over thema's betreffende versterking wijkgericht werken.
- In evenwicht brengen van ambities, budgetten en de capaciteit wijkgericht werken
- Vaststellen Participatieverordening.
- Eindigen subsidieregeling Initiatiefrijke Zwolle, beleid wijkbudgetten t.b.v. bewonersinitiatieven

- Uitkomsten Buurt-voor-Buurt onderzoek 2026, eventuele bijstelling wijkopgaven.
- Duurzame en structurele financiering van buurtinitiatieven zoals bijvoorbeeld Dierenweide/Beleeftuin Dieze-Oost.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Wijkopgaven 2029 – 2032

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?**Relevante visies/ beleidsnota's**

- [Omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen 2030](#).
- [Koers sociaal domein 2024-2030](#)
- [Bewegen ontmoeten sporten en spelen \(BOSS beleid\)](#)
- [Groen- en recreatiebeleid](#). ([Groen en recreatiebeleid](#))
- [Wijkopgaven 2025-2028](#)

Kapitaalgoederen in de buitenruimte

Wat speelt er in Zwolle?

De openbare ruimte staat onder druk door de groei van de stad en het intensievere gebruik ervan. De kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn van grote maatschappelijke waarde en brengen noodzakelijke kosten voor onderhoud en vervanging met zich mee.

In de in 2027 vast te stellen Nota beheer Kapitaalgoederen brengen we de kosten voor het uitvoeren voor onderhoud, vervanging en het wegwerken achterstalligheid in beeld. De kosten van het uitvoeringsprogramma BOSS beleid is, zoals in 2025 bestuurlijk besloten, integraal onderdeel van de Nota. De Meer Jaren Opgave Programmering prioriteert de integrale onderhouds- en vervangingsopgaven en voeden daarmee de nota. We bieden keuzes aan die we hierin zouden kunnen maken, mede in het licht van ontwikkelingen zoals druk op financiën, capaciteit (intern/extern), uitvoeringskracht, leefbaarheid etc.

In het visiedeel van de nota leggen we het waardengestuurd beheer ter besluitvorming voor. Wat een leefbare en vitale stad precies is, moet nog worden uitgewerkt. Het staat wel vast dat dit raakt aan het fysieke én sociale domein en meer moet aansluiten bij de behoefte van de inwoners. Dat betekent dat we de fysieke en sociale waarden moeten vaststellen en besluiten wat de Zwolse ambitie hiervoor is. Dat geeft richting aan de stad die we willen zien. Het vastgestelde BOSS beleid geeft richting aan de bijdrage die beheer kan leveren aan sociale opgaven, zoals gezondheid, bewegen, ontmoeten, sporten, spelen. Als we de waarden gedefinieerd hebben, kunnen we ook op die waarden rapporteren en bestuurlijke verantwoording afleggen met behulp van een dashboard. Iedere wijk heeft zijn eigen behoeften, prioriteiten en opgaven om tot die ambitie te komen. Beginnend met een analyse, komen we tot een wijkvisie en wijkopgave en vertalen we die naar een wijkuitvoeringsprogramma.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- De Nota beheer kapitaalgoederen buitenruimte 2028-2032 bieden we in 2027 ter besluitvorming aan. De nota bestaat uit de visie over strategisch beheer van de openbare ruimte en de impact op onderhoud en vervanging, zowel de kosten, als te maken keuzes en de bijdragen aan de maatschappelijke waarden. Met name in de bestaande stad ligt een opgave vanwege de ouder wordende stad. Maar ook het zorgen voor de vitale wijken (leefbaarheid, gezondheid, veiligheid) betekent bijvoorbeeld een klimaatbestendige stad. We schetsen scenario's en inzicht in de te verwachten kosten om zo om ambitie en verwachting in balans te brengen. Keuzes voor een realiseerbaar scenario, zowel in budgetten als capaciteit leggen we het college voor. De nota 2028-2032 bevat ook de kosten van het uitvoeringsprogramma van het BOSS beleid (bewegen ontmoeten sporten en spelen in een gezonde openbare ruimte), zoals in 2025 bij de vaststelling van het BOSS-beleid is besloten.
- De Nota stellen we op in nauwe samenhang met het Gemeentelijke Riolerings Programma (GRP 2028-2032), die we ook in 2027 ter besluitvorming aanbieden. Dilemma is hoeveel geld het geheel (bijvoorbeeld het klimaatbestendig maken van de hele stad) gaat kosten en hoe we dat kunnen bekostigen. In de uitwerking van de Nota werken we ook mogelijke financieringsmogelijkheden uit, die we voorleggen ter besluitvorming.
- We werken waardengestuurd werken uit. Naast de technische en rationele waarden spelen waarden als gezondheid, klimaatadaptatie en leefbaarheid een rol. Dit betekent dat we naast wat we altijd al deden (technisch en rationeel) we ook op de andere waarden willen gaan sturen. Ook de extra kosten worden in beeld gebracht.

- Versterken Wijkgericht werken betekent meer aandacht voor de specifieke opgaven en prioriteiten per wijk. Mede gevoed door de leefwereld van de inwoners. Dilemma kan zijn dat de opgaven per wijk dermate zijn dat er keuzes gemaakt moeten worden over prioritering over de wijken heen.
- De Meer Jaren Opgave Programmering die we in 2025 gestart zijn, ronden we in 2026 af en is input voor de P&C cyclus, in lijn met de op te stellen Nota Kapitaalgoederen en het GRP. De resultante van de programmering bieden we het college aan.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- In de komende periode bieden we ook het GRP 2028-2032 aan ter vaststelling. Dit GRP hangt nauw samen met het klimaatbestendig inrichten van de bestaande stad, zowel wat betreft de maatregelen, als kosten en inkomsten. Onderdeel van de Nota is het inzichtelijk maken van de manieren om de kosten te kunnen dekken, door bijvoorbeeld de afschrijftermijnen aan te passen of wijkgericht af te schrijven en de overige inkomsten als rioolheffing te beschouwen. Klimaatbestendig maken is een integrale opgave is en daarom is het van belang het GRP en de Nota Kapitaalgoederen in samenhang te besluiten.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?**Relevante visies/ beleidsnota's**

- [Omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen](#)
- [Ruimtelijk Toekomstperspectief](#)
- [GRP 2-022-2026](#)
- [Koers sociaal domein 2024-2030](#)
- [BOSS beleid](#)
- [Groen en Recreatiebeleidsplan \(inclusief bijlagen\)](#)

Vechtrand en Zwolle-Zuid/zuid

Wat speelt er in Zwolle?

In juli 2025 heeft de gemeenteraad unaniem het Ruimtelijk Toekomstperspectief (RTP) voor Zwolle vastgesteld. Onderdeel van dit RTP is de aanwijzing van twee gebieden waar grootschalige gebiedsontwikkeling is voorzien, namelijk het gebied Vechtrand en het gebied Zwolle-Zuid/zuid. Daarnaast is in juli 2025 voor Vechtpoort 1 en Zwolle zuid/zuid voorkeursrecht gevestigd voor een periode van 3 jaar. Het RTP is verwerkt tot een aangevulde ontwerp-Omgevingsvisie. Deze heeft in het vierde kwartaal van 2025 ter inzage gelegen. De gemeenteraad heeft de zienswijzenota op 9 februari vastgesteld.

Met dit besluit ligt het traject aanvulling omgevingsvisie voorlopig stil: er is behoefte aan een gebiedsvisie waarin het perspectief van de gebieden Vechtrand en Zwolle-Zuid/zuid ruimtelijk wordt vastgelegd. We starten in 2026 twee gebiedsprocessen op, om te komen tot twee gebiedsvisies.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Om deze gebiedsprocessen met tempo te doorlopen, is (bestuurlijke) richting en (organisatorische) structuur nodig. De planning voor deze gebiedsvisies wordt onder meer bepaald door het voorkeursrecht wat gevestigd.

Om te komen tot twee gebiedsvisies zien we de volgende besluitmomenten:

- *Tweede kwartaal 2026 college/raad*

In het eerste kwartaal starten we voor beiden gebieden met het opstellen van startnotities. De bestuurlijke vaststelling volgt door het nieuwe college in kwartaal 2 en door de raad in september 2026. We starten in na besluitvorming door het college met het opstellen voor gebiedsvisies.

- *Vierde kwartaal 2026 college/raad*

We streven ernaar om aan het einde van kwartaal 4 voor beide gebieden een gebiedsvisie gereed te hebben. Bestuurlijke vaststelling volgt zo snel mogelijk.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Het Ruimtelijk Toekomst Perspectief \(RTP\)](#)
- [De aangevulde ontwerp-omgevingsvisie](#)
- [Nota van zienswijzen aangevulde ontwerp-omgevingsvisie](#)

Spoorzone

Wat speelt er in Zwolle?

Zwolle groeit en verandert. De Spoorzone is een sleutelgebied in deze ontwikkeling. Het gebied is veel meer dan een optelsom van losse projecten. De Spoorzone is onderdeel van een groter, samenhangend centrumgebied en heeft een grote regiofunctie. Hier werken we aan de ontwikkeling van het groenste station van Nederland, aan woningbouw, infrastructuur en het realiseren van een innovatiedistrict. We bouwen aan een stadswijk van de toekomst waar alles samenkomt, elkaar versterkt en bijdraagt aan een groter geheel. Veel verschillende partijen werken aan dit gebied, ieder vanuit hun eigen expertise.

De ontwikkeling loopt en kent al mooie mijlpalen op en om het station zoals de busbrug, ondergrondse fietsenstalling Stationsplein, de Passerelle, verwerving van de Rode Hal, komst van Biltin als innovatiecluster en start van de eerste woningbouw in het Gildenhof.

Doelstellingen zijn het creëren van 3.000 – 4.000 woningen in de Spoorzone en het ontwikkelen van een innovatiedistrict in een gebied waar we nauwelijks grondpositie hebben.

Om te woningbouw doelstellingen te halen worden (met behulp van Rijks- en provinciale subsidies waaronder de Woningbouw Impuls gelden) grote infrastructurele maatregelen voorbereid en gerealiseerd, waaronder twee onderdoorgangen onder het spoor.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Diverse samenwerkingsovereenkomsten, ruimtelijke ontwikkelplannen en anterieure overeenkomsten per deelgebied vaststellen.
- Een besluit over herinrichting van de Nieuwe Veerallee en IJsselallee, met een belangrijke relatie tot het stedelijke perspectief.
- Huisvesting van ArtEZ en Cibap in het Spoorkwartier.
- Samenwerking met vastgoedeigenaren en Stichting Innovatiedistrict Spoorzone Zwolle.
- Programmering en financiering van programmering Rode Hal (zie ook factsheet Cultuur).

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Grote ambities op thema's die volop in ontwikkeling zijn en veel kennis en expertise vragen op gebied van klimaat, energie en mobiliteit.
- Balans in de gebiedsontwikkeling. Wonen – Economie (inclusief cultuur en onderwijs) – Station.
- Parallele ontwikkeling van de deelgebieden vraagt sterke regie op ontwikkeling en uitvoering.
- Ambities Innovatiedistrict vanuit Regio Deal Regio Zwolle.
- Programmering Rode Hal

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Ontwikkeldkader Spoorzone](#)
- [Visie openbare ruimte Spoorzone](#)
- [Mobiliteitsbeleid Spoorzone](#)
- [Investeringsvoorstel Spoorzone 2025](#)
- [nvu Willemskwartier](#)
- [nvu Hanzekwartier](#)
- [nvu Spoorkwartier](#)

Stadshart**Wat speelt er in Zwolle?**

Het realiseren van een toekomstbestendig Stadshart, dat is de centrale ambitie van het ontwikkelprogramma 'Ons Stadshart van Morgen' dat op 23 mei 2022 door de raad is vastgesteld. Een Stadshart dat in balans is; dat talent aantrekt, een gevarieerd woningaanbod heeft en waar zowel overdag als 's avonds altijd iets te beleven valt, maar waarin ook aandacht is voor gezondheid, leefruimte en groen. Een Stadshart dat groeit naar een nieuwe vorm van stedelijkheid, met behoud van de belangrijkste kenmerken en kernwaarden van Zwolle: een historische stad, een groene deltestad, een ondernemende stad, een culturele stad, een compacte, gastvrije en bereikbare stad, die toegankelijk is voor iedereen. Met 'Ons Stadshart van Morgen' wordt ingezet op binnenstedelijke groei, dat wil zeggen dat we meer gaan wonen, werken en recreëren in hetzelfde stukje stad. Om een completer en veerkrachtiger Stadshart te realiseren, maken we de 'sprong' over de singel en wordt de binnenstad vergroot door de omliggende wijken beter te verbinden en hier diverse gemengde buurten te ontwikkelen. Een programma met onder andere ca. 2.500 woningen, uitbreiding van het culturele aanbod, nieuwe mobiliteitsoplossingen en een aantrekkelijk werkprogramma wordt gerealiseerd. Hierbij staan vijf ontwikkelprincipes centraal:

1. De gezonde, groene en waterrobuuste deltestad; 2. De duurzame en circulaire stad; 3. De ondernemende en creatieve stad; 4. De stad met de menselijke maat; 5. De bereikbare stad.

Het ontwikkelprogramma is vertaald naar een strategische uitvoeringsagenda voor de komende vijf jaar, die op 13 februari 2023 door de raad is vastgesteld. We hebben de ambitie van het ontwikkelprogramma omgezet in concrete projecten en acties. Daarbij houden we rekening met wat er al speelt en bouwen we voort op de bestaande karakteristiek van de verschillende wijken en plekken binnen het Stadshart. Op basis van een goed onderbouwde prioritering en fasering gaan we aan de slag om het beste uit het Stadshart te halen. Dit doen we samen met de inwoners, ondernemers en bezoekers van het Stadshart.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?**Welke besluiten zijn in deze periode nodig?**

Besluitvorming op korte termijn:

- Ruimtelijk Ontwikkelplan Roelenkwartier
- Broerenkwartier: ruimtelijke randvoorwaarden Next en Fraterhuis
- Mobiliteitstransitie: hub Roelenkwartier en buurthub Noordereiland
- Ontwerpen herinrichtingsprojecten: Assendorperstraat, Koestraat, Burgemeester van Roijensingel, Nieuwstraat, Zuidwestelijk kwadrant, openbare ruimte Broerenkwartier en Weezenlanden-Noord.
- Omgevingsplannen en overeenkomsten met ontwikkelaars voor o.a.: Noordereiland, Roelenkwartier, Weezenlanden-Noord, Parkstraat, de Bolster

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Besluitvorming over diverse gebiedsontwikkelingen en projecten in het Stadshart, zoals Noorderkwartier, waaronder ook de verhuizing van Hedon, Roelenkwartier, Broerenkwartier, Weezenlanden-Noord, de Singel van Zwolle, locatieontwikkelingen (Parkstraat en de Bolster) en projecten voor herinrichting openbare ruimte. Verder zijn belangrijke thema's voor het Stadshart: mobiliteit en parkeren, groen, cultuur en netcongestie.

Relevante visies/ beleidsnota's

[Ontwikkelprogramma 'Ons Stadshart van Morgen'](#)

[Uitvoeringsagenda 'Ons Stadshart van Morgen'](#)

[Parkeerstrategie 2040](#)

[Adaptieve OntwikkelStrategie Hubs \(AOS\)](#)

[Netwerkaanpak Mobiliteit Zwolle](#)

Transformatie Oosterenk

Wat speelt er in Zwolle?

In november 2020 heeft de gemeenteraad de gebiedsvisie 'sterk, groen en gezond Oosterenk' vastgesteld. We streven de volgende doelen na:

1. We transformeren Oosteren tot een hoogwaardig, prettig en leefbaar gemend stedelijk woon- en werkgebied.
2. We creëren een aantrekkelijk, herkenbaar en bruisend centrum in het gebied. Een kloppend hart in Oosterenk.
3. We creëren een toekomstbestendig leef- en werkklimaat in Oosterenk met een uitnodigende uitstraling, ruimte voor ontmoeting en (sociale) verbinding.

In september 2024 heeft de gemeenteraad het Ruimtelijk ontwikkelingsplan voor het centrumgebied van Oosterenk vastgesteld (circa 570 woningen).

In juni 2024 heeft de gemeenteraad besloten om een ontwikkelkader op te stellen voor Oosterenk, om beter te kunnen sturen op de vastgestelde ambities en om de volgende stappen in de ontwikkeling van Oosterenk te zetten. Het Ontwikkelkader geeft richting aan de toekomstige ontwikkeling en transformatie van het gebied en dient als instrument om investeringen, beleid en besluitvorming te sturen. Hiervoor zijn ruimtelijke, programmatische, economische en kaders nodig. Dit kader leggen we in 2026 ter besluitvorming aan het college voor. Dit vormt een belangrijk besluit in de verdere ontwikkeling van Oosterenk in de komende collegeperiode.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

In de eerste helft van het jaar wordt het ontwikkelkader- /strategie Oosterenk afgerond en besluitvorming hierover zal naar verwachting door een nieuw college worden genomen.

Nieuw college/nieuwe raad – derde kwartaal 2026

- CR - Besluitvorming ontwikkelkader-/strategie
- C - Intentieovereenkomst Isala

Nieuw college/nieuwe raad – vierde kwartaal 2026

- CR - Omgevingsplan deelproject Stadsrand(onderdeel van centrumontwikkeling)
- CR - Besluitvorming naar aanleiding van uitwerking 1e fase van het ontwikkelkader-/strategie.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Vervolg ontwikkeling van Oosterenk in de overige fasen van de gebiedsontwikkeling.
- Verbinding met het gebiedsproces Vechtrand.
- Verbinding met de sleutelproject Ring.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Gebiedsvisie 'sterk, groen en gezond Oosterenk' \(2020\)](#)
- [Ruimtelijk Ontwikkelplan Centrumgebied Oosterenk \(2024\)](#)

Holtenbroek

Wat speelt er in Zwolle?

Het toekomstperspectief Holtenbroek vormt sinds 2025 vertrekpunt voor het gebiedsprogramma Holtenbroek. Hieruit volgen de volgende ontwikkellijnen voor het gebiedsprogramma (zie ook onderaan directe link naar toekomstperspectief);

- Een goede start
- Leven lang wonen
- Gezond en veilig
- Groeien en bloeien
- ZorgSaam leven

Het gebiedsprogramma kenmerkt zich met een fysieke woonopgave van circa 2050 woningen waarvan inmiddels 119 (10/1/26) zijn gerealiseerd. De grootste projecten binnen de gebiedsprogramma zijn; Zwartewaterallee (waaronder ook winkelcentrum Aa-landen), Stadsdeal, Zwartewaterzone, diverse plotontwikkelingen verspreid door de wijk Holtenbroek of aangrenzend hieraan.

Naast de fysieke opgave is het gebiedsprogramma heeft de raad in 2025 ook budget beschikbaar gesteld voor verdere uitwerking van het toekomstperspectief. Dit perspectief is naast een kader voor bestaande ontwikkeling ook een visie op nieuwe activiteiten in het belang van de gemeente, belangengroepen én diverse bewoners(-groepen).

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)? Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

Huidig college/ huidige raad – eerste kwartaal 2026

- C - Startnotitie & SOK Junco/Lostad plot
- C - Programma van eisen en aanbestedingsstrategie vd Capelle locatie
- C - Startnotitie Zwartewaterzone
- C - IOK Zwartewaterkwartier
- C - SOK Zwartewaterkwartier
- C - SOK Soho

Demissionair college/nieuwe raad – tweede kwartaal 2026

- C - Vervolg toekomstbeeld
- C - SOK SOHO
- C - SOK & AOK noordplot (Aa-landen)
- C - SOK & AOK Jansen plot (Aa-landen)
- C - NvU Meander met betrokken drie partijen

Demissionair college/nieuwe raad – derde kwartaal 2026 (indien noodzakelijk)

- C - Voorontwerp omgevingsplan Aa-landen (gebied)
- C - Herijking krediet Meander college

Nieuw college/nieuwe raad – vierde kwartaal 2026

- C/R - ROP zwartewaterkwartier
- C/R - ROP Aa-landen (gebied)

C/R - AOK zwartewaterkwartier
R - ROP Aa-landen (gebied)
C - Ontwerp omgevingsplan Aa-landen (gebied)

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Keuze om te starten met de gebiedsvisie voor Holtenbroek Zuid.
- Het vervolg van het toekomstbeeld krijgt in de loop van het eerste kwartaal vorm dit kan leiden tot beslissingen over vervolg.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?**Relevante visies/ beleidsnota's**

- [Toekomstperspectief Holtenbroek](#) (2025)
- [Visie Aa-landen](#) (2025)
- [Visie Zwartewaterallee](#) (2021)

Stadshagen**Wat speelt er in Zwolle?**

Stadshagen groeit door tot een toekomstbestendige en goed verbonden wijk met een gevarieerd woningaanbod en voorzieningen voor 32.000 inwoners in 2030.

In Stadshagen worden ruim 2000 woningen en bijbehorende voorzieningen gerealiseerd, waaronder de uitbreiding van het winkelcentrum in de periode t/m 2030. E.e.a. wordt gerealiseerd conform de afbouwstrategie Stadshagen (12 maart 2018), binnen de kaders van de Ontwikkelstrategie Wonen (2019), de ontwikkelplannen voor De Tippe, Breezicht en Breecamp West. Voor de ontwikkeling en realisatie van de voorzieningen in Stadshagen is in 2023 het voorzieningenplan Stadshagen vastgesteld. De woningen worden gerealiseerd in Breecamp, Werkeren, Breezicht, De Tippe, Breecamp-West en de Scholtensteeg.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?**Welke besluiten zijn in deze periode nodig?**

- In 2025 zijn de voorbereidende werkzaamheden voor de bouw gestart voor de uitbreiding van het winkelcentrum Stadshagen. De daadwerkelijke bouw van het winkelcentrum vangt aan in 2026 en zal duren tot en met 2029. Daarnaast is de aanhoudende netcongestie een belemmering waardoor het de komende jaren uitdagend zal zijn om de planning te halen.
- De planvorming voor het grootste deel van de ontwikkelvelden in De Tippe wordt afgerond. Oplevering van ruim 450 woningen en bijbehorende voorzieningen is voorzien in 2026 tot en met 2028/2029. De planvorming voor de opvanglocatie krijgt een vervolg na de besluitvorming in juli 2025. De planning is dat in 2026 een overeenkomst wordt gesloten en de vergunning wordt aangevraagd.
- Als vervolg op het vaststellen van het ROP Breecamp-West wordt het omgevingsplan opgesteld en in procedure gebracht. De besluitvorming hierover is voorzien in de eerste helft van 2026. De bouw vangt aan in 2027. In totaal worden circa 650 woningen en circa 1.640 m² voorzieningen gerealiseerd.
- Ten aanzien van de uitbreiding winkelcentrum: Er is bezwaar gemaakt en beroep ingesteld tegen een besluit in het kader van de Wegenwet (onttrekking openbaarheid Belvédèrelaan) en er zijn verschillende bezwaren en beroepen ingediend tegen de Omgevingsvergunning.

- Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- De verschillende voorzieningenlocaties in Stadshagen worden de komende jaren in ontwikkeling gebracht. De programmering hiervan wordt gebaseerd op het vastgestelde voorzieningenplan voor Stadshagen. Mogelijk dat in de planontwikkeling het nog nodig is om een aanpassing op de programmering te doen, dit vraagt mogelijk nog bestuurlijke besluitvorming. Echter is dat op dit moment niet bekend. De reservering voor voorzieningen van een deel van de Scholtensteeg moet in exploitatie worden genomen, onder andere om de Eliezer en Obadjaschool te kunnen gaan ontwikkelen en bouwen. Voor de nog te ontwikkelen voorzieningenlocaties is de bestaande netcongestie (het niet kunnen verkrijgen van een (grootverbruik)aansluiting) tevens een risico.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?**Relevante visies/ beleidsnota's**

[Vergaderingen - Raad Besluitvormingsronde - 19 september 2022 - iBabs](#)

In deze vergadering is het bestemmingsplan voor de uitbreiding van het winkelcentrum Stadshagen

vastgesteld door de raad. In juni 2025 door de Raad van State onherroepelijk verklaard.

[Vergaderingen - Raad Besluitvormingsronde - 16 juni 2025 - iBabs](#)

In deze vergadering is het Ruimtelijk Ontwikkelplan Breecamp-West vastgesteld.

[Vergaderingen - Raad Besluitvormingsronde - 25 mei 2020 - iBabs](#)

In deze vergadering is het ontwikkelplan De Tippe vastgesteld.

[Vergaderingen - Raad Besluitvormingsronde - 17 juli 2023 - iBabs](#)

In deze vergadering is het voorzieningenplan Stadshagen vastgesteld door de raad.

[Vergaderingen - Raad Besluitvormingsronde - 16 juni 2025 - iBabs](#)

In deze vergadering is het Ruimtelijk Ontwikkelplan Breecamp-West vastgesteld.

Nieuwe Veemarkt (inclusief Meeuwenlaan)

Wat speelt er in Zwolle?

De Nieuwe Veemarkt ontwikkelt zich de komende jaren tot een gemengde nieuwe stadswijk met ruim 700 woningen, inclusief commerciële, maatschappelijke voorzieningen en mobiliteitshubs. In de nabijheid van de Nieuwe Veemarkt wordt ook de Meeuwenlaan herontwikkeld en zijn verschillende kleinere initiatieven waarvoor de planvorming is gestart. In totaal gaat het hier om circa 1500 woningen. Binnen de Nieuwe Veemarkt is er ruimte voor een collectief woonproject van circa 30 woningen.

De Nieuwe Veemarkt wordt een eigennuttige wijk waar iedereen zich thuis voelt. Met daarin een breed en veelzijdig aanbod van woningen en ruimte om te innoveren en te experimenteren. Integraal onderdeel van de ontwikkeling is het behouden en ontwikkelen van de bestaande Elbertsschool en de Bogenhal. Een nieuwe stadsbuurt met veel ruimte voor water en groen, voor mens en dier.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?

Welke besluiten zijn in deze periode nodig?

- Besluitvorming over de wijziging Omgevingsplan Nieuwe Veemarkt.
- Start aanbesteding van de eerste bouwplannen op de Nieuwe Veemarkt.
- Besluitvorming over het ROP en Omgevingsplan Meeuwenlaan.
- Besluitvorming voor de planvorming voor de kleinere initiatieven aan de bestaande Veemarkt.
- Mogelijk aanvullende besluitvorming voor het faciliteren van een collectieve woonvorm (indien dit een wooncoöperatie wordt).

Huidig college/ huidige raad - Q1 2026

C - Collegebesluit wijziging visie Meeuwenlaan + Raadsbrief wijziging visie Meeuwenlaan

C - Vaststellen ROP Meeuwenlaan + (hoofdpijnen) AOK

C - Collegebesluit + raadsbrief Vaststellen startbesluit + randvoorwaarden + SOK ONIS

C - Collegebesluit + raadsbrief Vaststellen startbesluit + randvoorwaarden + SOK KWP

Demissionair college/nieuwe raad – Q2 2026

C/R - Raadsbrief wijziging visie Meeuwenlaan

C/R - Vaststellen ROP Meeuwenlaan

Nieuw college/nieuwe raad – Q4 2026

C/R - Ontwerp Omgevingsplan Meeuwenlaan (ontwerp betreft alleen collegebesluit).

Toelichting

Mogelijk worden er nog aanvullende besluiten gevraagd van college en/of raad over de herontwikkeling Bogenhal, de mobiliteitshub(s) Nieuwe Veemarkt, een collectief WKO-systeem en het faciliteren van collectief wonen op de Nieuwe Veemarkt. Dat is op dit moment nog niet bekend/zeker, omdat deze thema's en onderwerpen nog in onderzoek en/of zijn. Afhankelijk daarvan moet blijken of aanvullende bestuurlijke besluitvorming nodig is.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

- Ontwikkeling en realisatie mobiliteitshubs (als integraal onderdeel van de verschillende deelprojecten).
- Netcongestie/het kunnen verkrijgen van voldoende energiec capaciteit voor de (maatschappelijke) voorzieningen (inclusief mobiliteitshubs) en mogelijk ook voor de

woningbouwplannen.

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Gebiedsvisie Nieuwe Veemarkt](#)
- [ROP Nieuwe Veemarkt](#)
- [Raadsbesluit Mobiliteitshubs Nieuwe Veemarkt](#)
- [Raadsbesluit Bogenhal](#)
- [Raadsbesluit Elbertsschool](#)
- [Gebiedsvisie Meeuwenlaan](#)

Regio Zwolle – samen werken aan brede welvaart**Wat speelt er in (Regio) Zwolle?**

We werken samen met 22 (inclusief Zwolle) gemeenten, vier provincies, ondernemers, waterschappen, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen in ons Daily Urban System (gebied waarin de woon-werk-leefverplaatsingen primair plaatsvinden) aan een demodelta voor Nederland. In de [Strategische Meerjarige Agenda Regio Zwolle 2024-2028](#) is voor de komende jaren een koers uitgezet: 'Regio Zwolle stapt door'. Deze agenda leidt naar een regio waar het goed wonen, werken, leren en recreëren is - en blijft. Waar de brede welvaart blijvend op een hoger niveau ligt en het systeem veerkrachtig is.

We focussen op de pijlers 1) Economie en arbeidsmarkt en 2) Ruimtelijke ontwikkeling. We werken aan het vergroten van het mkb (verhogen productiviteit en verandervermogen), versnelling van de overgang naar een circulaire economie, ruimte voor ontwikkeling van bedrijven en mensen (de druk op water, groen en mobiliteit hangt hiermee samen), bevorderen van 'leven lang ontwikkelen' én werken toe naar een klimaatbestendige groeiregio waarin we NOVEX-afspraken hebben gemaakt met het Rijk over onder andere bereikbaarheid van wonen/werken, klimaatadaptatie – sponsstrategie en ruimte voor economie.

De cijfers en effecten aangaande de brede welvaart worden jaarlijks gemeten en gepubliceerd in de Regio Zwolle Monitor.

Regio Zwolle is geen juridisch entiteit, maar een samenwerking vormgegeven in een netwerk met een wederkerige samenwerking als basis. Om uitvoeringskracht te organiseren werken we vanuit coalitions of the willing gericht op verbinden van strategie met operationele uitvoering. Dit doen we bijvoorbeeld in Regiodealprojecten. In de meerjarige agenda is een basisfinanciering vastgelegd voor meerdere jaren. De Regio Deal vormt een katalysator voor cofinanciering en dit vergroot de impact. Gemeente Zwolle is centrumgemeente van Regio Zwolle en werkt daarin vanuit een kartrekkende rol. Zij levert de voorzitter van Regio Zwolle in het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur: de burgemeester. De (bestuurlijke sturing op de) uitvoering vindt plaats in de pijlers waarin de wethouders uit het College van B&W nauw betrokken zijn, afhankelijk van hun portefeuille. De wethouder van Zwolle is voorzitter van de arbeidsmarktregio / opgave economie en arbeidsmarkt. Daarnaast is de wethouder van Zwolle lid van de Stuurgroep Ruimte.

Gemeente Zwolle is ook 'gastheer' van de organisatie van het Regio Zwolle bureau. Dit bureau is een aparte afdeling van de gemeente Zwolle. De controle, rekening en verantwoording geschiedt via de planning en control cyclus van het college en de raad van gemeente Zwolle.

Welke zaken en dilemma's spelen op korte termijn (eerste jaar van de collegeperiode)?**Welke besluiten zijn in deze periode nodig?**

De samenwerking met regio- en rijkpartners verder versterken op ruimtelijk (economisch) gebied. Daarin dient de stad Zwolle agenderend te zijn (pro-actie) in regionaal verband en gezamenlijk met provincie en regiopartners op te trekken. Dit is een wederkerig proces: wat betekent Zwolle voor de hele regio en wat betekent de regio voor Zwolle?!

- Regionale investeringsagenda vaststellen waarin we collectief (met regiopartners en Rijk) werken aan duurzame groei van onze regio. Hierbij is de wisselwerking economie/human capital en ruimtelijke ontwikkeling belangrijk.
- Volgende fase van de NOVEX-samenwerking (Stedelijk Zwolle, regionale bereikbaarheid, sponsstrategie, ruimte voor bedrijvigheid, gekoppeld aan onze gebiedsontwikkelingen en aanvulling omgevingsvisie). Belangrijk aandachtspunt hierbij is hoe we zorgen dat Regio Zwolle betekenis houdt voor Nederland en wat dit betekent voor ons profiel. Wederkerige stedelijke en

regionale ambities moeten we steeds op elkaar afstemmen.

- In regionaal verband moeten de afspraken over financiering na 2027 herijkt worden. Hiervoor worden in 2026 verdere stappen gezet.
- Uitvoering van Regiodeal 5^e tranche.

Welke zaken en dilemma's spelen tijdens de rest van de collegeperiode?

Vraagstukken vanuit start coalitieperiode zullen ook nog doorwerken naar rest van de collegeperiode. In aanvulling daarop spelen nog de vraagstukken:

- Nieuwe agenda maken voor de samenwerking na 2028
- Verdere professionalisering van de financiële werkwijze en organisatiekracht binnen de netwerkstructuur

Welke aandachtspunten zijn er vanuit het coalitieakkoord Jetten I?

In het regeerakkoord staat het belang om samen in regionale agenda's aan gezamenlijke maatschappelijke opgaven te werken. De coalitie wil samenwerken om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen.

Relevante visies/ beleidsnota's

- [Strategische meerjarige agenda](#)
- [Overzicht netwerksamenwerking](#)
- [Regio Zwolle Monitor 2025](#)
- [Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle](#)
- [Ruimtelijk economische bouwsteen](#)
- Regiodeal 5^e tranche ([link later toevoegen](#))
- [Rapport van mede-overheden 2025](#)